

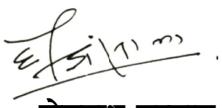
दुई शब्द

कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने स्पष्ट मार्गचित्रका साथ कृषि उपजको उत्पादनका लागि आवश्यक प्रविधि तथा उत्पादन सामाग्रीको व्यवस्था, बालीबस्तु / उत्पादनमा यान्त्रिकरण, प्रशोधन तथा बजारीकरणको लागि आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था गर्दै नेपालमा कृषिको आधुनिकीकरण गर्नका लागि प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तरगत विभिन्न ठाउँहरूमा व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा

प्रशोधन केन्द्र (जोन) हरु स्थापना हुने क्रममा धादिङ जिल्लामा पनि गत आ. व. २०७३।७४ बाट निलकन्ठ नगरपालिका र ज्वाँलामुखी गाउँपालिकामा मकै र मकैको बीउ उत्पादनको लागि मकै जोन विकास कार्यक्रम लागु भएको छ। ७८ वटा समुह तथा सहकारीहरूका २७७२ घरधुरीलाई समेट्दै ६६३ भन्दा बढी हेक्टर जमिनमा व्यवसायिक मकै तथा मकैको बीउ उत्पादन तथा प्रशोधनकेन्द्र विकास गर्ने लक्षका प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै जोन) धादिङ अघि बढेको छ ।

कार्यालयबाट आर्थिक वर्ष २०७४।७५ मा संचालित विभिन्न कार्यक्रमहरु मध्ये जोन प्रोफाइल तयारी तथा प्रकाशन पनि एक महत्वपूर्ण कार्यक्रमको रूपमा रहेको छ। कमान्ड क्षेत्रको वास्तविक अवस्था बारे प्रष्ट रूपमा थाहा पाई आगामी वर्षहरूमा कृषकहरूको रोजाइका बढी प्रतिफल दिने खालका योजना बनाउन सहयोग पुगोस् भन्ने उद्देस्यका साथ यो कार्यक्रम राखिएको हो । परियोजना क्षेत्रको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, तथा कृषि का परिसूचकहरूबाटे जानकारी हासिल गरी तयार गरेको जोन प्रोफाइलबाट आगामी वर्षहरूका योजना तर्जुमा गर्दा ध्यान दिनु पर्ने विषयहरूका बारेमा जानकारी प्राप्त हुन गई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न सकिने योजना छनौट गर्न सहयोग पुग्ने छ । जोनको कमाण्ड क्षेत्रको आधारभूत आधार तथ्याङ्क (Baseline data) प्राप्त भएकोले परियोजना अवधि समाप्ति पश्चात यसको उपलब्धी मूल्याङ्कन गर्न पनि सहयोग मिल्ने छ । यसले योजना निर्माता, कार्यान्वयन कर्ता, सरोकारवाला कृषक समुह सहकारी तथा अन्यहरूलाई समेत जानकारी हासिल गर्न सहज हुनेछ भन्ने विश्वास लिईएको छ । तथ्याङ्क विश्लेषणमा सहयोग पुर्याउने ड्रिम वर्क सोलुसन भरतपुरलाई धन्यवाद छ । तथ्याङ्क संकलन गर्न, प्राप्त तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्न, विश्लेषणबाट प्राप्त नितिजालाई समावेश गरी मस्यौदा तयार गर्न अहोरात्र खट्नु हुने कृषि इन्टर्नद्वय श्री शिवहरी देवकोटा र श्री किरण वमनु तथा कार्यालयका कर्मचारीहरूका साथै स्थानिय श्रोत व्यक्ति श्री रेविका तमाङ्लाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

हास्मनाथ लम्शाल
वरिष्ठ कृषि अधिकृत

विषयसूची

१. परिचय (INTRODUCTION)	6
१.१ पृष्ठभुमि (Background Information).....	6
१.२ परियोजना सन्दर्भ (Project Context).....	8
१.३ उद्देश्य (Objectives of Baseline Study).....	10
२. अध्ययन तरिका (Methodology)	11
२.१ घरधुरी सर्वेक्षण (Household Survey).....	11
२.२.१ घरधुरी सर्वेक्षण तरिका (Survey Design and Sampling Procedure)	11
२.२.२ प्रश्नावली तयारी (Questionnaire Preparation)	11
२.२.३ नमुना सर्वेक्षण संख्या (Sampling and Sampling Size)	12
२.२ Data Entry and Analysis	12
३.१ जिल्लाको परिचय (Overview of Dhading District)	12
३.२ परियोजना सञ्चालनमा आएका गाँउपालिका / नगरपालिका को परिचय (Overview of Rural Municipality / Municipality).....	15
३.२.१ भौगोलिक तथा सामाजिक अवस्था (Geographic and Demographic Information)	18
३.२.२ जलवायु (Climatic Condition).....	19
३.२.३ पर्यावरण (Ecological Condition)	20
३.२.४ खेतीयोग्य जमिन (Agricultural Land)	21
३.२.६ सिंचाईको श्रोत र उपलब्धता (Irrigation Sources and Availability).....	22
३.२.७ कृषि सामाग्रीको अवस्था (Status of External Inputs in Agriculture).....	22
३.२.८ पूर्वाधारको अवस्था सडक, विद्युत, बजार, (Status of Infrastructure).....	23
३.२.९ सुचना तथा सञ्चारको अवस्था (Status of Access to Information Technologies).....	23
३.२.१० सहयोगी निकाय सरकारी तथा गैर-सरकारी (Support Services)	23

४. घरधुरी सर्वेक्षणबाट प्राप्त जानकारी (Finding).....	24
४.१ घरधुरी सर्वेक्षण चित्रण (Household Characteristics).....	24
४.१.१ जनसंख्या अवस्था (Demographic Results)	24
४.१.२ शिक्षा स्तर सम्बन्धी विवरण	28
४.१.३ घरको किसिम सम्बन्धी विवरण	28
४.१.४ वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी विवरण	29
४.२ मुख्य बाली प्रणालीर बाली पात्रो (Cropping pattern and crop calender)	30
४.२.१. मुख्य बाली प्रणाली	30
४.२.२. बाली पात्रो(Crop Calender).....	30
४.३ मैके बालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र उत्पादकत्व (Maize crop area coverage, production and productivity).....	31
४.३.१ मैकेको जात अनुसारको उत्पादकत्व	31
४.३.२ विभिन्न जातको मैके लगाउने कृषकको विवरण.....	32
४.३.३ स्थानिय निकाय अनुसार मैके खेतीमा संलग्न किसानको विवरण.....	33
४.३.४ कार्यक्षेत्र अनुसार मैकेको उत्पादकत्व	34
४.३.५ मैकेको बीउदर सम्बन्धी विवरण.....	35
४.३.६ मैके खेतीको अनुमानित लागत खर्च.....	36
४.३.७ कृषक समुह / सहकारी अनुसार मैके उपादकत्व सम्बन्धी विवरण.....	37
४.४ पशुपंक्तीको विवरण	40
४.५. जोन सञ्चालक समितिको विवरण.....	40
४.६ सेवा प्रदायकहरूको विवरण	41
४.६.१ एग्रोभेटको विवरण.....	41
४.६.२ रासायनिक मल खुद्रा विक्रेताको विवरण	41

४.७ कस्टम हायरिड सेन्टरको विवरण	42
४.८ पोष हार्मेष्ट सेन्टरको विवरण.....	49
४.९ मलखादको प्रयोग (Fertilizer use)	50
४.१० जमिनको प्रकार सम्बन्धी विवरण	50
४.११ मकै-जोन क्षेत्रको सिंचाइको विवरण	52
४.११.१ सिंचाईको अवस्थाको विवरण.....	52
४.११.२ सिंचाईको स्रोत सम्बन्धी विवरण	53
४.११.२ सिंचाईको पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण.....	54
४.१२ मकैको बीउ सम्बन्धी विवरण.....	55
४.१२.१ बीउको श्रोत सम्बन्धी विवरण.....	55
४.१२.२ मकैको बीउ फेर्ने समय सम्बन्धी विवरण	56
४.१२.३ उत्पादित मकैको बिक्री अवस्था.....	57
४.१२.४ तीन वर्षको खायन मकै तथा बीउको मुल्य सम्बन्धी विवरण	58
४.१२.५ मकै बाली उत्पादनोपरान्त क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण	59
४.१२.६ मकै खेतीका लागि प्राविधिक सेवा एवम् सहयोग सम्बन्धी विवरण	60
४.१२.७ मकै खेती तालिम सम्बन्धी विवरण.....	62
४.१३ भकारो सुधार तथा माटोको जाँच सम्बन्धी विवरण.....	62
४.१३.१ गोठसुधार सम्बन्धी विवरण	62
४.१३.२ माटोको जाँच सम्बन्धी विवरण.....	63
४.१४ परियोजना कार्यान्वयन इकाई मकै जोन धारिडमा आवद्ध कृषक समुह / सहकारी तथा कम्पनीको विवरण.....	64
५. परियोजना कार्यान्वयन इकाई, मकै-जोन धारिडका अवसर र चुनौतीहरु	69
५.१ अवसरहरु:	69

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

५.२ चुनौतीहरू:	69
6. Annual Progress Report 2074/75	71
७ .अनुसूचीहरू	86
अनुसूची १ सर्वेक्षण प्रश्नावली फाराम	86
अनुसूची २ सर्वेक्षणमा उत्तरदाता कृषकहरूको विवरण	94

१.परिचय (INTRODUCTION)

१.१ पृष्ठभुमि (Background Information)

नेपालको कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा एक तिहाई भन्दा बढी योगदान गर्ने कृषि क्षेत्रमा करीब ६५ प्रतिशत जनसंख्या रोजगारी तथा जिविकाको लागि कृषि क्षेत्रमा निर्भर रहदै आएका छन्। निर्भावमुखी कृषि प्रणालीलाई व्यवसायिक एवं औद्योगिक कृषि प्रणालीमा रूपान्तरण गरी उत्पादनमूलक क्षेत्रमा प्रशस्त रोजगारी सृजना गर्ने र दिगो कृषि विकासको माध्यमबाट मुलुकको समग्र आर्थिक विकास र गरिबी न्यूनीकरणको राष्ट्रीय लक्ष्य हासिल गर्न कृषि क्षेत्रले प्रशस्त सम्भावना बोकेको छ। खाद्यान्न तथा खाद्य पदार्थको मुल्यमा देखिने उतारचढाव, कृषि उत्पादन सामाग्रीको प्रयास आपूर्ति नहुनु, पूर्वाधार विकासको कमी, युवा वर्गको विदेशिनेक्रम बढ्दै जाँनु, कृषि क्षेत्रमा देखिएको श्रम शक्तिको अभाव र प्राकृतिक प्रकोप तथा जलवायु परिवर्तनका कारण सिर्जित समस्याहरूले कृषि क्षेत्रमा आशातित उपलब्धी हासिल गर्न सकिएको छैन। यसै परिवेशलाई मध्यनजर गर्दै आय तथा रोजगारी श्रृजना, गरिबी न्यूनीकरण, व्यापार सञ्चालन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, कृषिमा आधारित अर्थतन्त्रलाई कृषिजन्य उद्योगमा रूपान्तरित गर्ने तथा व्यवसायिक दिगो एवं आत्मनिर्भर कृषि क्षेत्रको विकासको सोचका साथ नेपाल सरकारले आ.ब. २०७३/७४ देखि १० वर्षे प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना सुरुवात गरेको छ।

कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पाकदक्त्व वृद्धि गर्ने स्पष्ट मार्गिचित्रका साथ कृषि उपजको उत्पादनमा लागि आवश्यक प्रविधि तथा उत्पादन सामाग्रीको व्यवस्था, बाली/बस्तु उत्पादनमा यान्त्रिकरण, प्रशोधन तथा बजारीकरणको लागि आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था जस्ता कृयाकलाप मार्फत कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरणको परिकल्पना परियोजनाले गरेको छ। यो परियोजना स्वदेशी सोच स्वदेशी लगानी र आन्तरिक संस्थागत जनशक्तिबाट तयार गरिएको कृषि विकास रणनीति (ADS) कार्यान्वयनको सहयोगी परियोजना हो। यो परियोजनामा पकेट, ब्लक, जोन र सुपरजोन गरी चार किसिमका सम्भाग मार्फत काम भइरहेको छ। पकेट, ब्लक संघीय संरचना अनुसार नगरपालिका तथा गाँउपालिका मार्फत यसको काम भइरहेको छ भने जोन र सुपरजोन कार्यक्रम सोसँग सम्बन्धित कार्यालयले गर्दै आइरहेको छ।

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना धादिङमा

धादिङ जिल्लामा मैकै बाली जोन विकास कार्यक्रमको रूपमा संचालित यो परियोजना अन्तर्गत शुरुमा आ.ब. २०७३/७४ देखि साबिक मैदी गा.वि.स र निलकण्ठ नगरपालिकामा काम गर्दै आएकोमा आ.ब. २०७४/७५ देखि ज्वालामुखी गाँउपालिका र निलकण्ठ नगरपालिका भरी नै कार्यक्षेत्र विस्तार गरी

कार्यक्रमहरु गरिएको छ। मकै जोन विकास कार्यक्रममा ६७ वटा कृषक समुह ११ वटा कृषक समुह १ वटा कम्पनी गरी जम्मा ७९ वटा सरोकारवाला संस्थाहरु सूचीकृत भई तिनीहरुमा आवद्ध २७७२ घर धुरी समावेश भएका छन्।

सोच-

मकै बालीको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्दै यसलाई मकैजन्य उद्योगमा रूपान्तरित गरी आधुनिक, व्यावसायिक, दिगो एवं आत्मनिर्भर कृषि क्षेत्रको विकास गर्ने।

लक्ष्य-

समग्र मकै बाली मूल्य श्रृङ्खलाकाहरुको एकीकृत संयोजन र परिचालन मार्फत खाद्यपोषण सुरक्षा सुनिश्चित गर्दै औद्योगिकीकरण उन्मुख दिगो आर्थिक अवसरहरु सृजना गरी राष्ट्रको समग्र विकासमा टेवा पुर्याउने।

उद्देश्य -

१. मकै बालीको विशिष्टकृत क्षेत्रहरु निर्माण गर्नुका साथैमकैको बीउमा जिल्लालाई आत्मनिर्भर बनाउँदै आगामी दिनमा प्रदेशस्तरमा समेत मकैको बीउ आपूर्ति गर्न सक्ने हैसियतमा पुर्याउने।
२. मकै बालीमा मूल्य श्रृङ्खलाहरुमा अभिवृद्धि गर्दै प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।
३. मकै खेती तथा यसमा आधारित उद्योगहरुलाई सम्मानजनक नाफामुखी व्यवसायका रूपमा विकास गर्दै रोजगारीमा अवसरहरु सृजना गर्ने।

रणनीतीहरु-

१. मकै हुने भूमिको वैज्ञानिक उपयोग
२. मकै खेतीमा आधुनिक कृषि प्रविधिहरुको अवलम्बन
३. मकै खेती उत्पादनका साथै उत्पादनोपरान्त कृयाकलापमा यान्त्रिकरण
४. मकैजन्य कृषि उपजहरुको प्रशोधन तथा बजारीकरण पूर्वाधारहरुको विकास
५. मकै बालीमा अनुसन्धान-शिक्षा-प्रसार प्रणालीको सुदृढ समन्वयन एवं आधुनिकीकरण

६. मकै बालीको उत्पादन बढाउन प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान प्रणालीको अवलम्बन गर्ने

७. गुणस्तर नियन्त्रण तथा खाद्य स्वच्छता अभिवृद्धि

८. वातावरण परिवर्तन अनुकूलित कृषि प्रणाली अवलम्बन

१.२ परियोजना सन्दर्भ (Project Context)

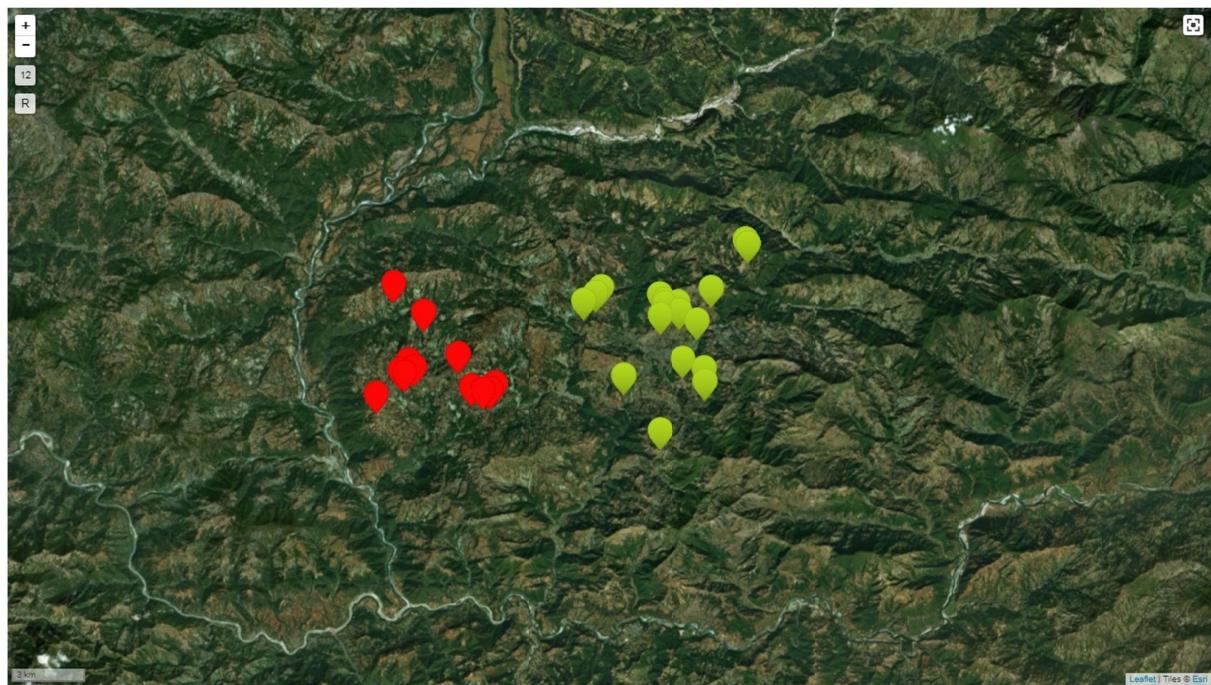
यस जोन प्रोफाइलको उद्देश्य यस परियोजना क्षेत्रको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, तथा कृषि का परिसूचकहरूबाटे जानकारी हासिल गर्ने रहेको छ। यस परिसूचकहरूको जानकारीले यस जोनको आगामी कार्यक्रम तथा रणनीतीहरू तर्जुमा मा सहयोग मिल्ने छ। साथै बीउ उत्पादन गरी कार्यक्रम तर्जुमा, बजार व्यवस्थापन, बजार निर्माण, पोष्टहार्भेष्ट व्यवस्थापन, मकै सम्बन्धी उद्योग सञ्चालन गर्न सहयोग मिल्ने छ।

वर्तमान अवस्थामा मकैको खपत दानाका रूपमा मात्र भएको हुनाले, कसरी मकैलाई खायनको रूपमा खपत बढाउने भन्ने मुख्य प्रश्न खडा भएको छ। यसका लागि विभिन्न परिकारहरू बनाई तिनको प्रवर्द्धन गर्नका लागि पनि यो सर्वे आवश्यक देखिन्छ। यस अध्ययनबाट मकै जोनको कार्यक्रमको साथै जिल्ला भरीका मकैको उत्पादन तथा उत्पादक सम्बन्धीत आकडा आउने र आउने दिनहरूमा कार्यक्रम तर्जुमा गरी जोन कार्यक्षेत्र तथा जिल्लाका कृषकको खाद्य सुरक्षाको साथै उनीहरूको आय वृद्धि गर्ने रहेको छ।

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

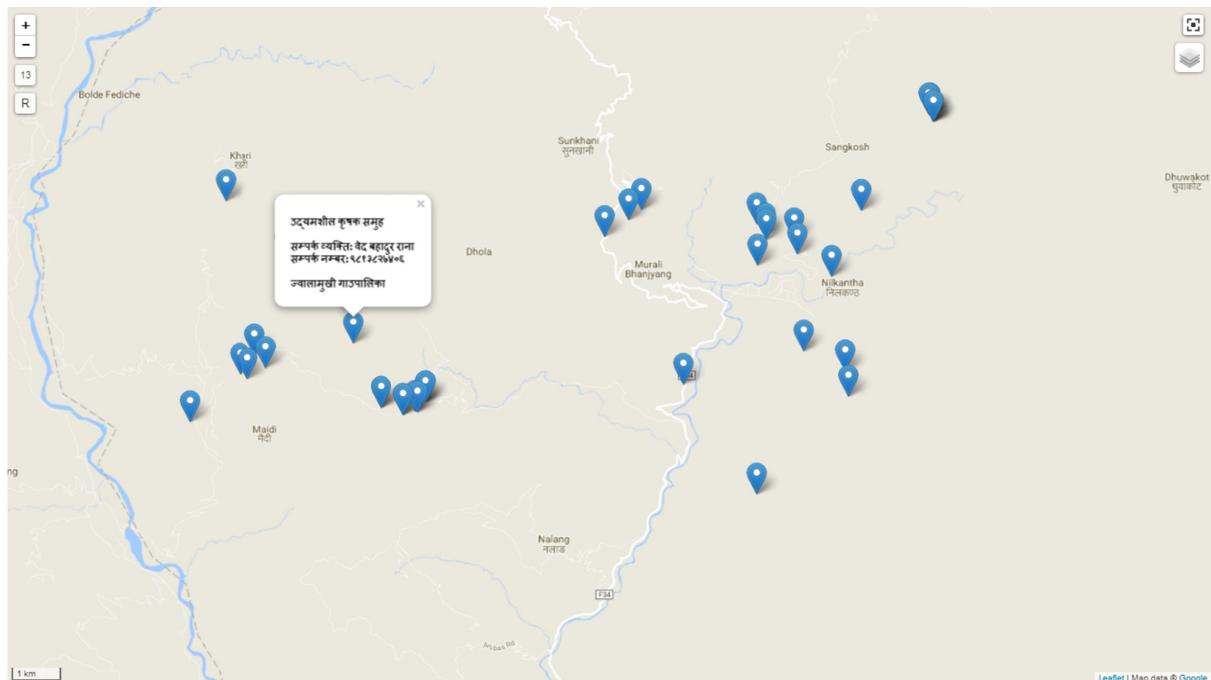

चित्र : परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै-जोन), धादिङको कार्यक्षेत्र ।

चित्र: ज्वालामुखी गाउँउपालिका तथा नीलकण्ठ नगरपालिकामा अवस्थित समुहहरूको GIS नक्सा।

रातो रडले सङ्केत गरिएको ज्वालामुखी गाउँउपालिकामा अवस्थित कृषक समुह / सहकारी हुन् भने पहेलो हरियो रडले सङ्केत गरिएको कृषक समुह / सहकारी नीलकण्ठ नगरपालिकामा अवस्थित हुन्।

चित्र : परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै-जोन), धादिङमा आवद्ध कृषक समुह / सहकारीको समूह स्थान को नक्सा।

१.३ उद्देश्य (Objectives of Baseline Study)

यस मकै जोन द्वारा सञ्चालित जोन प्रोफाइलका मुख्य उद्देश्यहरू यस प्रकार छन्।

- यस जोन सञ्चालित कार्यक्षेत्रको जम्मा खेती योग्य जग्गा, हालको मकै लगाउने क्षेत्रफल, मकै उत्पादन तथा मकैको उत्पादकत्व को जानकारी हुन्छ।
- कृषक सदस्यहरूको सामाजिक, आर्थिक, तथा भौगोलिक अवस्था बारे जानकारी प्राप्त गरी अनलाइन डाटाबेश निर्माण गर्नु।
- मकैको बीज वृद्धि सम्बन्धी अवस्था, त्यसको बजारीकरण आदि बारेमा जानकारी हासिल गरी बीउ उत्पादन तथा बजारीकरणलाई थप व्यवस्थित बनाउनु।

- मकैमा लाग्ने रोग, किरा आदि बारे जानकारी हासिल गरि तिनको व्यवस्थापन सम्बन्धी योजना बनाउनु।
- मकैको उत्पादन लागत खर्च एकिन गरी मकै उत्पादनलाई व्यवसायिक बनाउनु।
- मकै बजार मुल्य तथा उत्पादन र खपत सम्बन्धी विवरण हासिल गर्ने।
- यस जोन सञ्चालित क्षेत्रमा मुख्य रूपमा लगाइने मकैका जातहरू सम्बन्धी विवरण संकलन गरी भावी रणनीति तय गर्ने।
- स्थानीय जातको मकैको एकिन गरी उन्नत मकै द्वारा पुनर्स्थापनका लागि कार्यक्रम बनाउने।

२. अध्ययन तरिका (Methodology)

२.१ घरधुरी सर्वेक्षण (Household Survey)

२.२.१ घरधुरी सर्वेक्षण तरिका (Survey Design and Sampling Procedure)

धादिङ जिल्लाको यस निलकण्ठ नगरपालिका तथा ज्वालामुखी गाँउपालिका का यस परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै-जोन) मा आवद्ध ७९ वटा सहकारी तथा कृषक समुहका जम्मा २७७२ जना सदस्य यस सर्वेक्षणका अध्ययन जनसङ्ख्या हुन्। यस घरधुरी सर्वेक्षणका निम्ति सम्पूर्ण जनसङ्ख्याको विवरण तयार गर्ने काम गरियो र उक्त सूचीका आधारमा Systemic Sampling Technique को प्रयोग गरी नमुना सङ्ख्या एकिन गरियो।

२.२.२ प्रश्नावली तयारी (Questionnaire Preparation)

जोन प्रोफाइलको विवरण संकलनका लागि Structured QuestionnaireInterview विधि छनौट गरी आवश्यक प्रश्नावली तयार गरियो। उक्त प्रश्नावलीमा कृषक सदस्यको अर्थ-सामाजिक अवस्था, भौगोलिक अवस्था, जग्गा जमिनको विवरण, सिँचाई अवस्था, मकैको क्षेत्रफल, उत्पादन र उत्पादकत्वको विवरण, पशुपन्क्षीको विवरण, मलखाद सम्बन्धी विवरण, विषादीको प्रयोग, मकै उत्पादन समस्या, मकै खपद स्थिती, मकैको बजार र मुल्य स्थिती, यान्त्रिकरण सम्बन्धी विवरण, मकैको उत्पादनोपरान्तका कृयाकलाप आदि कुराहरुलाई समेट्ने उद्देश्यले प्रश्नावली निर्माण गरियो।

२.२.३ नमुना सर्वेक्षण संख्या (Sampling and Sampling Size)

वैज्ञानिक नियम अनुसार जम्मा जनसङ्ख्याको १० % नमुना लिए पुरने हुनाले, जम्मा सङ्ख्याका आधारमा ३०० जनाको सर्वेक्षण सूची तयार गरियो । नमुना सर्वेक्षणका लागि Systemic Sampling Technique को प्रयोग गरियो । नमुना सर्वेक्षण प्रत्यक्ष अन्तर्वाताको माध्यमबाट गरियो ।

२.३ Data Entry and Analysis

Data Entry and Analysis का लागि Dreamwork solution pvt. Ltd सँग सम्झौता गरी Online cloud based software को निर्माण गरियो । उक्त सफ्टवेयरको प्रयोग गरी यस मकै-जोनमा आवद्ध किसानहरूको Database निर्माण गर्नुका साथै Analysis पनि गरियो । साथै उक्त Database लाई Excel मार्फत विश्लेषण गर्ने काम गरियो ।

३. क्षेत्रगत परिचय (Site Characteristics)

३.१ जिल्लाको परिचय (Overview of Dhading District)

प्रदेश नं. ३ को पश्चिम भागमा रहेको मध्य पहाडी जिल्ला धादिङ हिमालय देखि महाभारत पर्वतमाला सम्म फैलिएको नेपालको एकमात्र लामो जिल्लाको रूपमा समेत परिचित छ । यस जिल्ला अधिकांश भूभाग पहाडहरूले ढाकिएको छन् । कालुपाण्डे राजमार्गको धादिङबेशी मलेखु खण्ड र पृथ्वी राजमार्गको मलेखु नौविसे खण्ड हुँदै त्रिभुवन राजपथको नौविसे काठमाण्डौ खण्डले जिल्ला सदरमुकाम र राजधानीलाई जोडेको यस जिल्लाको सदरमुकाम धादिङबेसी काठमाडौंबाट ८८ कि.मी. पश्चिममा तथा पृथ्वी राजमार्गको मलेखुबाट १८ कि.मी. उत्तररत्फ पर्दछ ।

विभिन्न जातिको बसोबास रहेको यस जिल्लामा तामाङ जातिको बाहुल्यता रहे तापनि बाहुन, क्षेत्री, नेवार, गुरुङ, दमाई, कामी, सार्की, कुमाल, दौरै, र पिछडिएका प्रजा जाति समेतको उल्लेखनिय बसोबास रहेको छ । यस जिल्लामा नेपाल राज्यको जनसंख्याको १.२७ प्रतिशत जनसंख्या रहेको छ । यस जिल्लाका मानिसहरूको मुख्य पेशा कृषि नै हो । राजधानीसँग जोडिएको जिल्ला भएपनि यस जिल्लामा विद्युत, यातायात, सिंचाई, शिक्षा आदिको विकास द्रुत गतिमा हुन सकेको छैन । यस जिल्लाको महिलाहरूको स्थिति सबै क्षेत्रमा पुरुषहरूको भन्दा कमजोर छ । हालसम्म जिल्लाका ४५ वटा गा.वि.स.हरूमा सडक सञ्चाल विस्तार भैसकेको छ । जिल्लामा यस अवधीसम्ममा कूल १५४२.५ किलोमिटर सडकखण्ड विस्तार भएकोमा केवल १४६.५ कि.मि. मात्र कालोपत्रे, ग्रावेल ७० कि.मि., कच्चीबाटो १२९० कि.मि. र ओटासिल ३६ कि.मि.रहेको छ ।
(स्रोत: वार्षिक जिल्ला विकास योजना, आ.व. २०७२/०७३, जि.वि.स. धादिङ)

जिल्लाको संक्षिप्त वस्तुस्थिति :

जिल्ला : धादिङ

विकास क्षेत्र : मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र

प्रदेश : ३

नगरपालिका : २ (निलकण्ठ, धुनीबेसी)

गाँउपालिका : ११ (ज्वालामुखी, त्रिपुरासुन्दरी, रुवीभ्याली, गंगाजमुना, खँनियाबास, नेत्रावती, बेनीघाट-रोराड, गजुरी, गल्छी, थाक्रे, सिद्धलेक)

सिमाना पूर्व : काठमाडौं, नुवाकोट, रसुवा

पश्चिम : गोखरा

उत्तर : चीन

दक्षिण : चितवन, मकवानपुर

जनसङ्ख्याको विवरण (२०६८ को गणना अनुसार)

कूल जनसंख्या : ३,३६,०६७

पुरुष : १,५७,८३४

महिला : १,७८,२३३

कूल परिवार संख्या : ७३,८५१

प्रति परिवार औसत जनसंख्या : ४.५५

जनघनत्व : १७४.६ व्यक्ति / वर्ग मी.

धर्म र भाषा:

मुख्य धर्म : हिन्दू (७२.४२ %), बौद्ध (२०.५७ %), इसाई (६.३२ %)

भाषा : नेपाली

शैक्षिक स्थिति :

क) साक्षरता प्रतिशत : १०० (वि.सं. २०७१ भद्रौमा धादिङ जिल्ला पूर्ण साक्षर जिल्लाको रूपमा घोषण भएको)

ख) विद्यालय विवरण :

क्र.सं.	विद्यालय	सरकारी/सामुदायिक	निजी/संस्थागत	जम्मा
१	बा.वि.के.	५०९	४८	५४९
२	प्रा.वि.	३९६	२७	४२३
३	नि.मा.वि.	८६	४	९०
४	मा.वि.	८०	१३	९३
५	उ.मा.वि.	४६	४	५०
६	क्याम्पस	१३	१	१४
	जम्मा	११२२	९७	१२१९

(स्रोत: जिल्ला कृषि विकास कार्यालय २०७२/७३)

वनजङ्गलको विवरण

सेक्टर वन कार्यालय: १ (गलौदी)

ईलाका वन कार्यालय: ८

जिल्लाको वन जंगलले ढाकेको क्षेत्रफल (हे.): ९२,८५४

सामुदायिक वन समूह: ७०३

कबुलियती वन समूह: ४४५

कुल वन क्षेत्र (झाडी समेत): ९२,३१० हे.

चरन क्षेत्र: १५,९४१ हे.

दर्ता गरीएका निजी वन : २३ (१७.४१ हे.)

सहभागितात्मक बनबाट समेटिएको घरधुरी : ९६

हस्तान्तरित सामुदायिक वन क्षेत्र : २९,७२४.३४ हे.

हस्तान्तरित कबुलियती वन क्षेत्र : १,७७२.६६ हे.

प्रति परिवार वन क्षेत्र : ०.४१ हे.

वृक्षारोपण : १०५.१ हे.

हाल सरकारद्वारा व्यवस्थापन गरिएका बनको क्षेत्रफल : ६३,१८१.१५ हे.

सम्भावित सामुदायिक तथा कबुलियती वनको क्षेत्रफल : ४४,७८२ हे.

बाँकी रहने राष्ट्रिय वनको क्षेत्रफल : ४५,२४१.८० हे.

धार्मिक स्थलहरु तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरु

धार्मिक स्थलहरु : मण्डली माई, खड्गदेवी, भैरवी मन्दिर

पर्यटकीय क्षेत्रहरु : ज्वालमुखीको चिन्ह, १४०० मि. उचाईमा रहेको ऐतिहासिक ज्वालामुखी

३.२ परियोजना सञ्चालनमा आएका गाउँपालिका / नगरपालिका को परिचय (Overview of Rural Municipality / Municipality)

निलकण्ठ नगरपालिका

उत्तरमा हिमालय देखि दक्षिणमा महाभारत पर्वतसम्म फैलिएको देशको एक मात्र जिल्ला धादिङमा रहेको यस नगरपालिकाको घोषणा मिति २०७१ वैशाख २५ को मन्त्री परिषद्को निर्णय अनुसार नीलकण्ठ, साङ्गोष, सुनौलाबजार र मुरलीभञ्ज्याडलाइ समेटेर २०७३ मा स्थापना भएको हो । सघिय सरचना सँगै खाल्टे, ज्यामरुड र धुवाकोट गाविस समेत यस नगरपालिकामा समावेश गरिएको हो । देशको राजधानी काठमाडौं देखि ८९ कि.मी. मा अवस्थित यस नगरपालिकाको क्षेत्रफल १९९.८७ वर्ग कि.मी. रहेको छ । यस नगरपालिकालाई १४ वडामा विभाजन गरिएको छ । साविकको निलकण्ठ गा.वि.स. को नामलाई नै कायम गरि यो नगरपालिकाको नामाकरण निलकण्ठ गरिएको छ । यस नगरपालिकाको मुख्य बालीको रूपमा मैकै बाली खेती हुँदै आइरहेको छ । हाल आ.ब २०७४/७५ सम्ममा यस नीलकण्ठ नगरपालिका का ४६ वटा कृषक समुह, १२ वटा सहकारी तथा १ वटा बीउ उत्पादन कम्पनी सहित कुल ५९ वटा समुह, सहकारी तथा कम्पनी यस परियोजना कार्यान्वयन इकाईमा आवद्ध छन् ।

ज्वालामुखी गाउँउपालिका

ज्वालामुखी गाउँउपालिका धादिङ जिल्लाको दोस्रो ठूलो गाउँउपालिका हो। यस गाउँउपालिका धादिङ जिल्लाको दक्षिण पश्चिम भेगमा अवस्थित छ। संघीयता लागु भइ स्थानीय सरकारको अवधारणा विकास भए सँगै साविकका ४ गा.वि.स लाई एकिकरण गरी ज्वालामुखी गाउँउपालिका निर्माण गरियो। यसको गाउँउपालिकाको कुल क्षेत्रफल ११४०४ हेक्टर छ। भौगोलिक दृष्टिकोणले सदरमुकाम भन्दा केही पर मात्र अवस्थित रहेता पनि यस क्षेत्रको खासै विकास हुन सकिरहेको छैन। संघिय गणतान्त्रिक नेपालको प्रदेश नं ३ स्थित धादिङ जिल्लाको सदरमुकाम धादिङ बेशी देखि करिब ११ कि.मी दुरीमा रहेको यस गाउँउपालिकामा साविकका चार गा.वि.स खरि, ढोला, चैनपुर र मैदी मिली घोषणा भएको यस गाउँउपालिकामा ७ वटा वडाहरू रहेका छन्। पूर्व तर्फ निलकण्ठ नगरपालिका, पश्चिम तर्फ गोरखा जिल्ला, उत्तर तर्फ निलकण्ठ नगरपालिका र त्रिपुरासुन्दरी गाउँउपालिका र दक्षिण तर्फ सिद्धलेक गाउँउपालिका अवस्थित छ। यस ज्वालामुखी गाउँउपालिकाको जनसंख्या २०६८ सालको जनगणना अनुसार २३९६६ रहेको छ क्षेत्रफल ११४.५ वर्ग कि.मी रहेको छ। साथै कुल घरधुरी संख्या ५७३० रहेको छ। भुगोलका हिसाबले यस गाउँउपालिकाको नक्सा गोलाकार रहेको छ। गाउँउपालिका स्तरीय कुनै पनि सडक कालो पत्रे भएको नभएता पनि गाउँउपालिका अन्तरगतका सबैवडा कार्यालयहरू सम्म कच्ची मोटर बाटोको सुविधा पुगेको छ। पशुपालन व्यवसायका दृष्टिले बाखा पालन व्यवसायको सम्भावना मजबुत देखिन्छ भने अन्य पशुपालनको पनि सम्भावना त्यक्तिकै रहेको देखिन्छ। कृषि व्यवसाय तर्फ खाद्य बालिमा धान, मकै, कोदो र गहु उत्पादन हुन्छ भने अन्य बाली तर्फ अदुवा, पिडालु र मौरी पालनको पनि उत्तिकै सम्भावना रहेको छ।

राजनैतिक हिसाबले जिल्लाका विराचन क्षेत्र मध्ये यस गाउँउपालिकाका सबै वडाहरू निर्वाचन क्षेत्र नं २ अन्तरगत पर्दछ। यस गाउँउपालिकाको सामिप्यमा रहेका नेत्रावति र बुढिगण्डकीको अविरल बहावका कारण बुढिगण्डकीको सौदर्यता, चरन क्षेत्र, पर्यटकीय हिसाबले निकटबाट नियाल्न सकिने पाविल हिमाल, गणेश हिमाल र टारहरूको मनमोहक दृश्य तथा संस्कृतिका रूपमा रहेका जलमूखिमाइ, ढोला मण्डली, मैदी कोट, खरि कोट र चैनपुर कोट जस्ता धार्मिक, पुरातात्त्विक एंवं पर्यटकिय प्रचुर सम्भावना बोकेको छ। जिल्ला स्थित टारहरू मध्ये पिपलटार जिल्लाकै महत्वपूर्ण टार मानिन्छ।

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

साथै अत्याधुनिक प्रविधि एबं जलासययूक्त राष्ट्रिय गौरवको बुढिगण्डकी जलविधुत आयोजनाले प्रबाधित एबं दुवान मध्ये यस ज्वालामूखी गाउँपालिकाको वडा नं १, ५ र ७ पर्दछन् । साथै उच्च योजना सम्पन्न पश्चात संकलित जलासयमा जलयात्राको व्यवस्थापन गरि गाउँपालिकाको आन्तरिक आय बढ्दि हुने सम्भवना देखिन्छ ।

हाल आ.ब २०७४/७५ सम्ममा यस ज्वालामूखी गाउँपालिका का १९ वटा कृषक समुह र २ वटा सहकारी गरी कुल २१ वटा कृषक समुह तथा सहकारी यस परियोजना कार्यान्वयन इकाईमा आवद्ध छन् ।

परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै-जोन), धादिङ को कार्यक्षेत्रगत विवरण ।

तालिका १ जोन सञ्चालित कार्यक्षेत्रको खेतीयोग्य जमिनको विवरण

क्र.स	जोन सञ्चालित कार्यक्षेत्र	कुल जमिनको क्षेत्रफल (हे.)	खेती योग्य जमिनको क्षेत्रफल(हे.)	मकै खेती गर्ने जमिनको क्षेत्रफल (हे.)
१.	नीलकण्ठ नगरपालिका	१९७७०	७८४०	३००४
२.	ज्वालामूखी नगरपालिका	११४०४	४४०१	२१४६
	जम्मा	३११७४	१२२४१	५१५०

तालिका २ जोन सञ्चालित कार्यक्षेत्रको जनसङ्ख्या विवरण

क्र.स	जोन सञ्चालित कार्यक्षेत्र	क्षेत्रफल (हे.)	जनसङ्ख्या		
			पुरुष	महिला	कुल
१.	नीलकण्ठ नगरपालिका	१९७७०	२६५०८	३२९९७	५९५०५
२.	ज्वालामूखी गाउँपालिका	११४०४	१०५७३	१३३९३	२३९६६
	जम्मा	३११७४	३७०८१	४६३९०	८३४७१

३.२.१ भौगोलिक तथा सामाजिक अवस्था (Geographic and Demographic Information)

पहाडी भू-भागमा अवस्थित धादिङ जिल्लाले दक्षिणमा महाभारत पर्वत शृङ्खलालाई छोएको छ, भने उत्तरमा तिब्बतलाई छोएको छ । यो जिल्लाको पूर्व-पश्चिम फैलावट भन्दा उत्तर-दक्षिण विस्तार बढि रहेको यो जिल्ला पूर्व तर्फ झुकेको अवस्थामा रहेको छ । यस जिल्लामा लेक, बेसी नदीनाला, टार, फाँटहरु रहेका छन् । यस जिल्लाको सबैभन्दा अगलो स्थान पाविल हिमाल ७,११० मी. र सबैभन्दा होचो ठाउँ जोगीमारा ३०० मी. मा रहेको छ भने सदरमुकाम धादिङबेसी ६४० मी.को उचाईमा रहेको छ । यस जिल्लाको १०,३४५ हे. भूभाग बालुवा, ढुङ्गा, हिउ, पहिरो आदिले ढाकेको छ । समग्रमा धादिङ जिल्लाको भू-आकृतिक विशेषतालाई भिरालो पहाडी तथा पर्वतीय भू-भागको बीचमा खण्डित रूपमा अवस्थित टारको रूपमा मान्न सकिन्छ । १०० भन्दा बढि भिरालोपन र २००० मीटर भन्दा बढी उचाई भएको भू-आकृतिको यहाँ प्रधानता छ । भू-साधन नक्साङ्कन परियोजना सन् १९८४ ले यस जिल्लाको भिरालोपन विश्लेषण गरेको नतिजाले यहाँ भू-आकृतिक विशेषताको स्पष्ट चित्रण गरेको तालिका निम्न अनुसार रहेको छ ।

भिरालोपन	भेग वा क्षेत्र	क्षेत्रफल (हे.)	प्रतिशत
०-५°	मध्य	७९.००	०.०४
५-३०°	दक्षिण	२३२६४.००	१२.०९
३०° भन्दा माथि	उत्तर, महाभारत	१६९१४४.००	८७.२७

धादिङ जिल्लाको अधिकांश भू-भाग पहाडले ओगटेको छ । उत्तर तर्फको केहि न्यून भू-भाग हिमालको आसपासमा पनि रहेको छ । त्यसैगरी त्रिशुली नदी, थोपल खोला, आँखु नदी लगायत पश्चिममा बगेको बूढी गण्डकी नदी तथा खोलाको किनारमा बेसी तथा टारहरु पर्दछन् । नेपालका चर्चित टारहरुमध्येको एक टार सल्यानटार, बूढी गण्डकी र आँखु नदीको बीचमा रहेको छ । त्यसैगरी जिल्लामा ससाहटार, कल्लेरीटार, फिसफिसेटार, विशालटार, रिचोकटार जस्ता प्रशस्तै टारहरु र बेसीहरु रहेका छन् । यस जिल्लामा ३७ वटा फाँट तथा फेदी र ३४ वटा टार मध्ये २ वटा टार २०० हे. भन्दा बढि क्षेत्रफलका रहेका छन् । भुगोलको आधारमा धादिङ जिल्ला:

क. मध्य पहाड : ७२%

ख. उच्च पहाड : २०%

ग. उच्च हिमाल : ८%

तामाङ जातिको जनसंख्या यस जिल्लामा सबैभन्दा धेरै रहेको छ । यसपछि क्रममा ब्राह्मण, क्षेत्री, नेवार, मगर, गुरुङ लगाएतको जनसंख्या धेरै रहेको छ ।

तामाङ :- २२.१ %

ब्राह्मण :- १५ %

क्षेत्री :- १४.७ %

नेवार :- ९.४ %

मगर :- ८.५ %

गुरुङ :- ५.५ %

अन्य :- २४.८ % (जात नखुलेको सहित जम्मा ५३ जात)

(स्रोत: राष्ट्रीय जनगणना २०६८)

३.२.२ जलवायु (Climatic Condition)

दक्षिण पूर्व मनसुनबाट वर्षाको शुरुवात हुने यस जिल्लाका सबै क्षेत्रहरूमा ऐकैनासले वर्षा हुँदैन । समुन्द्री सतहबाट २००० मिटर भन्दा बढी उचाई भएका झार्लाङ्ड, सर्तुङ र तिप्लीड जस्ता क्षेत्रहरूमा ४ महिना देखि ५ महिना सम्म वर्षा हुन्छ भने बढी उच्च भागमा रहेका लापा र री जस्ता क्षेत्रहरूमा ३ देखि ४ महिनासम्म वर्षा हुन्छ । यसैगरी बुढी गण्डकीका आसपासका बसेरी, बुढाथुम, मूलपानी, आगिन्चोक, सल्यानटार र ज्याम्बुड जस्ता क्षेत्रहरूमा पनि ४ देखि ५ महिनासम्म वर्षा हुन्छ भने यस जिल्लामा औषतमा वर्षा दिन ६१ देखि १३८ रहेको जसमा ८०% पानी जुन देखि सेप्टेम्बर सम्म पर्ने गरेको छ । जिल्लामा हुने औषत वर्षा १९१२ मि.मि. देखि ३५३५ मि.मि. रहेको छ ।

जिल्लाको हावापानीको आधारमा वर्गीकरण :

1. Sub-Tropical, Sub Humid Climate
 - उचाई : १००० मि. मुनी
 - वार्षिक औषततापक्रम: २० डिग्रीसेन्टीग्रेड भन्दा बढि
2. The Warm temperate, humid climate
 - उचाई : १००० देखि २००० मि.
 - वार्षिक औषततापक्रम: १५ देखि २० डिग्रीसेन्टीग्रेड सम्म

3. The Cool Temperate, pre humid climate

- उचाई: २०००देखि ३०००मि.
- वार्षिकऔषततापक्रम: १०देखि १५डिग्री सेन्टीग्रेड सम्म

4. The Alpine pre humid climate

- उचाई: ३०००देखि ४०००मि. सम्म
- वार्षिकऔषततापक्रम: ३देखि ४डिग्रीसेन्टीग्रेडसम्म

5. The Arctic climate

- उचाई: ४५००मि. भन्दामाथि
- वार्षिकऔषततापक्रम: ३डिग्रीसेन्टीग्रेडभन्दामुनी

३.२.३ पर्यावरण (Ecological Condition)

धादिङ जिल्ला मध्य-पाहाडी जिल्ला हो। महाभारत पर्वतीय श्रृङ्खलाको उत्तर भेगमा अवस्थित भएको कारणले यहाँको हावापानीमा सूक्ष्म विविधता धैरे भएको पाइन्छ। यस जिल्लामा उष्ण देखि सितोष्ण हावापानी पाइन्छ। तर मुख्यरूपमा समसीतोष्ण हावापानी पाइन्छ।

त्रिशुली नदी, आँखु नदी, थोपल खोला, गल्टु खोला, बेलखु खोला, चिराँदी खोला, आँसी खोला, कोशी खोला, महेश खोला लगायत १७४३ भन्दा बढी खोला र खोल्साहरु यस जिल्लामित्र रहेका छन्। त्यसैगरी जिल्लाको पश्चिममा बूढी गण्डकी नदीले गोरखा र धादिङलाई छुट्याएर सीमानाको काम गरेको छ।

यस जिल्लामा खैरो, कालो, रातो, फुस्रो माटो पाईन्छ। यसै गरी झण्डै एक तिहाई माटो दोमट, एक चौथाई भागमा चिम्ट्याईलो दोमट, केहि भागमा बलौटे र थोरै भागमा पागो माटो पाईन्छ।

(स्रोत:कृषि गणना २०५८)

यस जिल्लाको विद्यमान भू-आकृति, भू-स्वरूप तथा भू-संरचनाका आधारमा यहाँको माटोको किसिम तथा माटोको बनोटलाई खण्डित चिम्चाईलो (Fragmental loamy soil), खण्डित बालुवायुक्त (Fragmental sandy soil), चिम्टाईलो (Loamy soil), कंकडयुक्त चिम्टाईलो माटो (Boulder loamy soil) र स्केलेटर चिम्टाईलो माटो (Skeletal loamy soil) गरी ५ किसिमको माटो पाईन्छ। उत्तरी क्षेत्र तथा दक्षिणका भू-भौगोलिक प्रक्रियाका कारण पहिचान नभएको देखिन्छ। समग्रमा धादिङ जिल्लाको झण्डै ९०प्रतिशत माटो स्केलेटल चिम्टाईलो किसिमको छ भने अन्य माटोका किसिमहरूको अनुपात निकै कम छ।

३.२.४ खेतीयोग्य जमिन (Agricultural Land)

धादिङ जिल्लाको खेतीयोग्य जमिनहरूको बारेमा संक्षिप्त विवरण यसप्रकार छ। नेपालको कुल खेतीयोग्य जमिन मध्य १.१७ प्रतिशत खेती योग्य जमिन धादिङ जिल्लामा अवस्थित छ।

कूल खेती योग्य जमिन : ४८,१३६ हे.

कूल खेती गरिएको जमिन : ३५,१५० हे.

खेत : १२,९४९ हे.

पाखो : ३५,१५७ हे.

कूल सिंचित जमिन : १८,५१२ हे.

बाहै महिना सिंचाई हुने : ४,८३२ हे.

अर्धसिंचित : १३,६८० हे.

असिंचित : १६,६३८ हे.

कृषि चलन गर्ने घरपरिवार संख्या : ५८,७४९

जग्गा नभएका कृषक घरपरिवार संख्या : ३९२

जग्गा भएका कृषक घरपरिवार संख्या : ६४,१२५

जम्मा कित्ता संख्या : २,०६,५१७

औसत कित्ता संख्या : ३.२

औसत कृषि चलन क्षेत्रफल : ०.५५ हे.

औसत कित्ताको क्षेत्रफल : ०.१७ हे

(स्रोत: जिल्ला कृषि विकार कार्यालय प्रतिवेदन, २०७२/७३)

३.२.५ जिवकोपार्जन र खेती प्रणाली (Livelihood and Farming System)

यस धादिङ जिल्लामा सञ्चालित प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै-जोन) धादिङ को मुख्य कार्य क्षेत्र रहेको निलकण्ठ नगरपालिका तथा ज्वालामुखी गाँउपालिकाको

जिविकोपार्जन मुख्यतः कृषिमा आधारित छ। मुख्य जाति तामाङ, ब्राह्मण, क्षेत्री, नेवार आदि रहेको यस क्षेत्रमा कृषि पेशा मार्फत वर्ष भरि खान नपुग्ने अवस्था रहेको पाइयो। यसको मुख्य कारणका रूपमा सिंचाई अभाव प्रमुख समस्या हो। सिंचाई अभाव कै कारण वर्षायाम मा मात्र खेति हुने गरेको छ। यस कारण यहाँका कृषक परिवार कृषि पेशा त्यागेर विदेश पलायन हुने, लाहुर जाने वा शहरी क्षेत्रमा बसाईसराइ गर्ने गरेको पाइयो। नया पुस्ता खेतीमा संलग्न हुन नचाहने अवस्थाले गर्दा यस क्षेत्रको खाद्य सुरक्षामा ध्यान पुर्याउने समय आएको देखिन्छ।

साथै यस नगरपालिका तथा गाँउपालिका भित्र मुख्य रूपमा दुई किसिमको खेती प्रणाली अवस्थित रहेको पाइयो। खेतमा सामान्यतया दुई बाली धान लगाउने र हिँडमा जग्गा बाझो राखे गरेको पाइयो भने कतै कतै चाँहि एक बाली धान लगाएर हिँडमा गहूँ लगाउने चलन देखियो। त्यसतै गरी भिरालो जमिनमा कान्ला बनाई खेती गर्ने चलन पनि देखियो। तर बारीहरूमा सिंचाईको अभावका कारण वर्षामा मात्र मैके तथा कोदो रोप्ने चलन छ।

मैके मुख्यत वस्तुहरूलाई दानाका रूपमा प्रयोग गरिने हुनाले, खायन खपत ज्यादै न्यून देखियो। दानामा प्रयोग गरिने हुनाले गर्दा यसको खेतीमा खासै ध्यान पुर्याउने गरेको देखिएन। हाल यस मैके-जोनको स्थापना पश्चात, यान्त्रिकरणमा दिइएको जोडका कारण हाल जोत्र हलोको प्रयोग ज्यादै न्यून भएको छ। यान्त्रिकरणसँगै समयमा मैके रोप्न मिलेको छ।

३.२.६ सिंचाईको श्रोत र उपलब्धता (Irrigation Sources and Availability)

यस मैके-जोनको कार्यक्षेत्र भित्र पर्ने यस निलकण्ठ नगरपालिका तथा ज्वालामुखी गाँउपालिका को क्षेत्रमा पर्ने खोला, मुल, खोल्सा, खहरे खोला इत्यादि मुख्य सिंचाई श्रोत हुन। साथै यस क्षेत्रमा कतिपय लिफ्ट सिंचाई, पलाईक पोखरी, पक्की पोखरीको निर्माणबाट सिंचाईको पूर्ति हुदै आएको छ। तर पनि धेरै जसो भू-भाग सिंचाईका लागि वर्षामा निर्भर देखिन्छ। यस कारण बोरिड तथा लिफ्ट सिंचाई आदिका मार्फत सिंचाई उपलब्ध भएमा जमिनको उत्पादकत्व हालको अवस्थामा भन्दा बढ्नेछ र जिविकोपार्जनमा पनि मद्दत मिल्ने छ।

३.२.७ कृषि सामाग्रीको अवस्था (Status of External Inputs in Agriculture)

यस क्षेत्रमा कृषि कच्चा पदार्थ तथा कृषिका लागि रासायनिक मल, बीउ, रासायनिक विषादी आदिका लागि यही धादिड बेशीमा अवस्थित एग्रोभेट तथा सहकारी मार्फत लिन सकिन्छ। आवश्यकता अनुसारको रासायनिक मल समयमा उपलब्ध हुदैन। गाँउ सम्म यसको विस्तार भई सकेको छैन। यसका कारण किसानहरूलाई अत्यावश्यक कृषि सामाग्री किन्नका लागि पनि चर्को यातायात भारा तिर्नु पर्ने बाध्यता

रहेको छ। यसले गर्दा कृषि लागत बढ्न गई मुनाफा कम हुने देखिन्छ। अर्कोतर्फ समयमा अत्यावश्यक कृषि सामाग्री नपाउने समस्याले पिडित छन्।

३.२.८ पूर्वाधारको अवस्था सडक,विद्युत, बजार, (Status of Infrastructure)

सामान्यतया यस कार्यक्षेत्र भित्र सडक विस्तारको कार्यक्रम तीव्र रूपमा बढी रहेको कारण धेरै जसो सबै स्थानमा सडकको पहुँच पुगेको छ। विस्तारित सडकहरू प्रायः कच्ची र केही सडक ग्रामेल हुदै छन्। साथै यसै क्षेत्रबाट धादिङ-सल्यानटार सडक तथा धादिङ-सुनौला बजार-गल्छी सडक कालोपत्रे हुने योजनामा छ। धेरै जसो स्थानहरूमा सडकको पहुँच रहेको कारण भविष्यमा मैकेको बजार व्यवस्थापनका लागि पनि सहज हुने देखिन्छ।

विद्युतको पूर्वाधार यस मैके-जोनको कार्यक्षेत्र भित्र सबै स्थानमा पुगेको छ। यस कारण विद्युत जन्य औजारहरूको वितरण गर्दा कुनै समस्या पैदैन। साथै भविष्यमा मैकेसँग सम्बन्धित कारखानाहरू सञ्चालन गर्न सकिन्छ। यस कार्यक्षेत्रको मुख्य बजार धादिङ बेशी हो। किसानहरू आफ्नो दैनिक उपभोग्य सामाग्री देखि सम्पूर्ण सामान खरिदका निम्ति यहाँ आउने गर्दछन्। ज्वालामुखी गाँउपालिकाको हकमा, कृषकहरूले आफ्ना कृषि उपजहरू सातदोबाटो स्थित बजारबाट बिक्री गर्दछन्।

३.२.९ सुचना तथा सञ्चारको अवस्था (Status of Access to Information Technologies)

यस क्षेत्रमा सुचना तथा सञ्चारको अवस्था राम्रो रहेको पाइयो। स्थानीय एफ.एम, टेलिभिजन आदिको उलेख्य उपस्थितिका कारण पनि सुचना प्रसारमा सहयोग पुगेको छ। स्थानीयका साथ साथ नुवाकोट, गोर्खा आदि स्थानका एफ.एम हरू पनि सुन्ने गरेको पाइयो। रेडियो बिहानी, रेडियो धादिङ आदिका मार्फत सुचना पुगेको पाइन्छ। साथै सञ्चारका हिसाबले नेपाल टेलिकम र एन. सेल मुख्य सञ्चार प्रदायक कम्पनी हुन्।

३.२.१० सहयोगि निकाय सरकारी तथा गैर-सरकारी (Support Services)

यस धादिङ जिल्लामा अवस्थित परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मैके-जोन) को कार्यक्षेत्र भित्र कार्य गरिरहेका अन्य सहयोगी संघसंस्था धेरै सङ्घर्यामा भए तापनि मुख्य रूपमा काम गर्ने संस्थाहरू निम्न रहेका छन्।

१. जिल्ला कृषि विकास कार्यालय

८. प्रयास नेपाल

२. साना किसान सहकारी संस्था लि.

९. आई.सि.डि.सी नेपाल

३. एक्सन नेपाल

४. फोकस नेपाल

५. एग्रोभेटहरु

६. पशु विकास कार्यालय

७. जिल्ला सिँचाई कार्यालय आदि।

४. घरधुरी सर्वेक्षणबाट प्राप्त जानकारी (Finding)

४.१ घरधुरी सर्वेक्षण चित्रण (Household Characteristics)

४.१.१ जनसंख्या अवस्था (Demographic Results)

क्र. स	नाम	सहभागी कृषकसङ्ख्या	महिला	पुरुष	जनजाती	दलित	अन्य
१	गणेश हिमाल वीउ विजनव्यापार कम्पनी लि	१०	६	४	१०	०	०
२	प्रगतिशील आई.पि.एमकृषक समुह	२४	१६	८	१	०	०
३	जलकन्या कृषि सहकारीसंस्था लि	२८	१५	१३	२८	०	०
४	निलकण्ठेश्वर आई.पि.एमकृषक समुह	२८	२५	३	२०	८	०
५	राम्चे सिम्चेपानीकृषक समुह	२०	६	१४	९	५	६
६	जमुने चौर कृषक समुह	२२	८	१४	४	१७	१
७	कालिका कृषक समुह (ख)	२९	१४	१५	४	६	१९
८	शान्तीदेवी महिलातरकारी कृषक समुह	३१	१०	२१	६	३	२२
९	साना किसान कृषिसहकारी संस्था लि	७८	१३	६५	६२	१२	४
१०	संगम कृषक समुह	२५	१०	१५	१२	०	१३
११	मुरलीभड्याड सानाकिसान कृषि सहकारी लि.	४८	४५	३	८	०	४०
१२	आँसी खोला आई.पि.एमकृषक समुह	४८	१६	३२	३	०	४५
१३	समता कृषि तथा पशुपालनकृषक समुह	६१	२८	३३	२	५५	४
१४	लामा गुरु साना किसानकृषि सहकारी संस्था लि.	२६	५	२१	२३	०	३

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

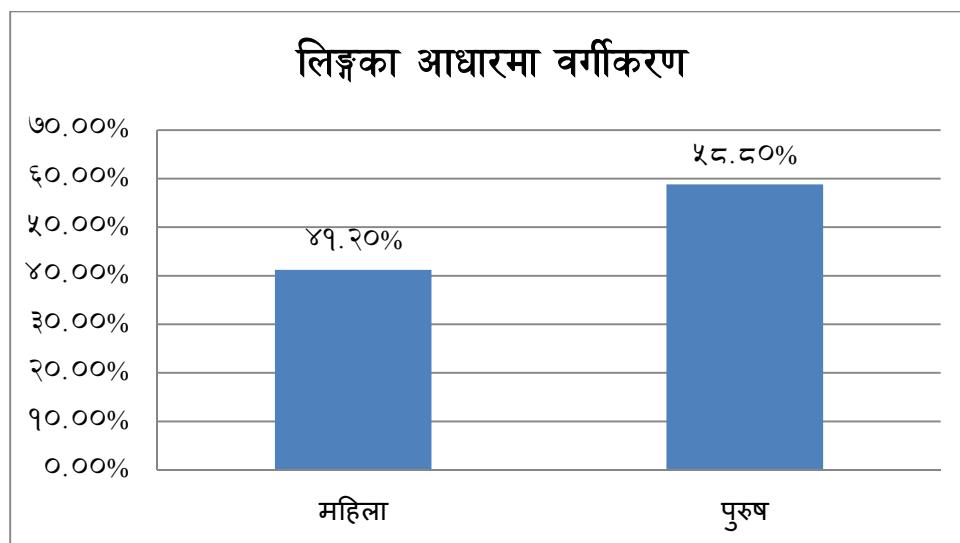
१५	नागभूमि कृषि विकासकृषक समुह	३३	१४	१९	०	०	३३
१६	मनरूपि कृषि समुह	३४	६	२८	२४	१	९
१७	आत्म निर्भर कृषक समुह	२७	१७	१०	३	३	२१
१८	मंकाली कृषक समुह (ख)	४१	१३	२८	२६	०	१५
१९	कालिका (ग) कृषक समुह	२६	५	२१	२६	०	०
२०	पञ्चकन्या (ख) कृषकसमुह	२३	२३	०	२३	०	०
२१	श्रमजीवि कृषि सहकारीसंस्था लि.	३१	१४	१७	३१	०	०
२२	तीनघरे काफले कृषकसमुह	३५	५	३०	८	२	२५
२३	जलकन्या सघन आइ.पि.एम	४०	२४	१६	४०	०	०
२४	जागरण कृषक समुह	२५	२	२३	२५	०	०
२५	प्रगतिशील कृषक समुह	४०	१०	३०	६	११	२३
२६	भेरवी मिश्रित कृषकसमुह	२०	११	९	७	९	४
२७	गोकर्णेश्वर आइ. पि.एम कृषक समुह	६०	१९	४१	३०	१	२९
२८	सुनदेवी कृषक समुह	२२	४	१८	२२	०	०
२९	काफल छाँप कृषक समुह	२४	१२	१२	१९	५	०
३०	मंकाली कृषक समुह	४३	१६	२७	४३	०	०
३१	स्मार्ट कृषक समुह	४५	२४	२१	४५	०	०
३२	उद्यमशील कृषि सहकारीसंस्था लि.	९०	७	८३	८६	०	४
३३	सप्तकन्या महिला कृषकसमुह	७७	२९	४८	२५	३	४९
३४	बगैचा कृषि समुह	२६	१६	१०	२	८	१६
३५	तल्लो बेसी कृषकसहकारी संस्था लि.	१०१	१४	८७	११	४	८६
३६	महादेवस्थान कृषक समुह	२३	१८	५	२	०	२१
३७	अलैचे कृषक समुह	३३	९	२४	६	७	२०
३८	कालिका(क) कृषक समुह	५०	४०	१०	४१	१	८
३९	रन्देवी कृषि सहकारीसंस्था लि.	२८	८	२०	२३	१	४
४०	सुर्योदय साना किसानकृषि सहकारी	१६	१६	०	०	०	१६

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

४१	कुड्लले कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	३७	९	२८	७	०	३०
४२	लामिश्वराँ महिला कृषकसमुह	३३	१९	१४	०	०	३३
४३	दामगाडे महिला कृषकसमुह	२४	२४	०	७	३	१४
४४	साडकोप महिला कृषिसहकारी संस्था लि.	२९	२०	९	१४	१	१४
४५	सविन कृषक समुह	३०	१०	२०	२३	१	६
४६	कृषक जागरण फलफुल तथातरकारी सहकारी संस्था लि.	४५	८	३७	२०	१४	११
४७	नमुना कृषि सघनआइ.पि.एम कृषक समुह	३६	८	२८	२२	३	११
४८	राजपोखरी कृषिबहुदेश्य सहकारी संस्था लि	३२	१५	१७	२०	७	५
४९	जलकन्या मिश्रित बीउबीजन कृषक समुह	३९	९	३०	२५	१४	०
५०	ज्योती जनप्रिय कृषकसमुह	५४	१०	४४	१९	२	३३
५१	वरमाणी कृषक समुह	२४	५	१९	१३	३	८
५२	भाडखर्क कृषक समुह	१५	१४	१	१५	०	०
५३	आचार्य गांड लाहुरेगांड कृषक समुह	२७	४	२३	११	०	१६
५४	पञ्चकन्या कृषक समुह (क)	१९	७	१२	१९	०	०
५५	प्रगतिशील आइ. पि. एमकृषक समुह	२४	१६	८	१	०	०
५६	आँपचौर महिला कृषकसमुह	३०	२२	८	६	०	२४
५७	आपेंश्वरा कृषक समुह	२९	५	२४	३	५	२१
५८	वि पि गाउँ कृषक समुह	२६	२६	०	२४	०	२
५९	मधुवन कृषक समुह	२४	२४	०	२२	०	२
६०	सुर्योदय फलफुल तथातरकारी महिला कृषक समुह	२५	२५	०	२१	०	४
६१	उन्नतशील मौरीपालनकृषक समुह	२८	६	२२	१९	०	९
६२	अमरावती खाद्यान्नबाली विकास कृषक	१८	२	१६	२	३	१३
६३	लाली गुरासँ महिलाकृषक समुह	३३	१८	१५	२०	१	१२
६४	मनकामना कृषक समुह	१७	५	१२	१६	०	१
६५	गैरीगाउँ कृषक समुह	२६	९	१७	१	०	२५

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

६६	नमुना कृषक समुह	१४	१४	०	०	१४	०
६७	पशुपति खाद्यन बालीकृषक समुह	३१	२२	९	१	०	३०
६८	उद्यमशील कृषक समुह	२७	४	२३	१८	०	९
६९	सदावहार कृषक समुह	२८	१५	१३	०	०	२८
७०	शमिभङ्ग्याड कृषक समुह	४८	५	४३	१९	०	२९
७१	खडक देवी खाद्यनबाली कृषक समुह	२४	४	२०	२	०	२२
७२	आम्ब डाढा कृषक समुह	१८	१	१७	०	०	१८
७३	चन्द्रोदय कृषि सहकारीसंस्था लि.	४४	३७	७	१२	३	२९
७४	सुगम कृषक समुह	२६	५	२१	४	०	२२
७५	सन्तोषीमाता कृषक समुह	२०	७	१३	८	०	१२
७६	मखमली कृषक समुह	२८	५	२३	२८	०	०
७७	बाघ मुर्छा कल्याणकारीकृषक समुह	२५	२१	४	१५	०	१०
७८	विजयटार कृषक समुह	२९	१२	१७	२९	०	०
७९	मिलाप कृषक समुह	२९	४	२५	२९	०	०
	कुल कृषक सङ्ख्या	२६०६	१०६९	१५३७	१२८१	२३६	१०४३

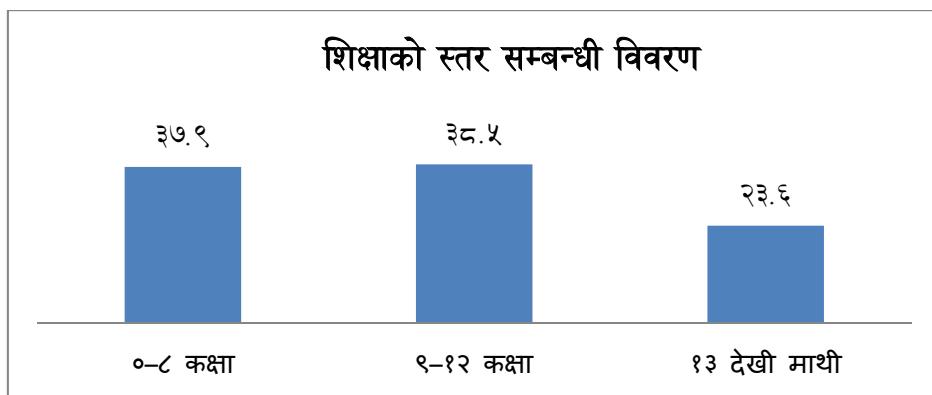
हाल यस आ.ब २०७४/७५ सम्म यस जोनमा आवद्ध कृषक सङ्ख्याका आधारमा महिला ४१.२० प्रतिशत तथा पुरुष ५८.८० प्रतिशत रहेको पाइयो। यस जोनमा महिला कृषकहरुको उल्लेखीय संलग्नता रहेको देखिन्छ।

४.१.२ शिक्षा स्तर सम्बन्धी विवरण

क्र.स	शिक्षाको स्तर सम्बन्धी विवरण	प्रतिशतमा
१	०-८ कक्षा	३७.९
२	९-१२ कक्षा	३८.५
३	१३ देखी माथी	२३.६

(फिल्ड सर्भे, २०७४/७५)

त्यस्तै गरी शिक्षाको स्तरको विवरण विश्लेषण गर्दा प्रारम्भिक शिक्षा हासिल गर्ने ३७.९ प्रतिशत, माध्यमिक तह सम्मको शिक्षा हासिल गर्ने ३८.५ प्रतिशत तथा उच्च शिक्षा हासिल गर्ने २३.६ प्रतिशत देखिन्छ।

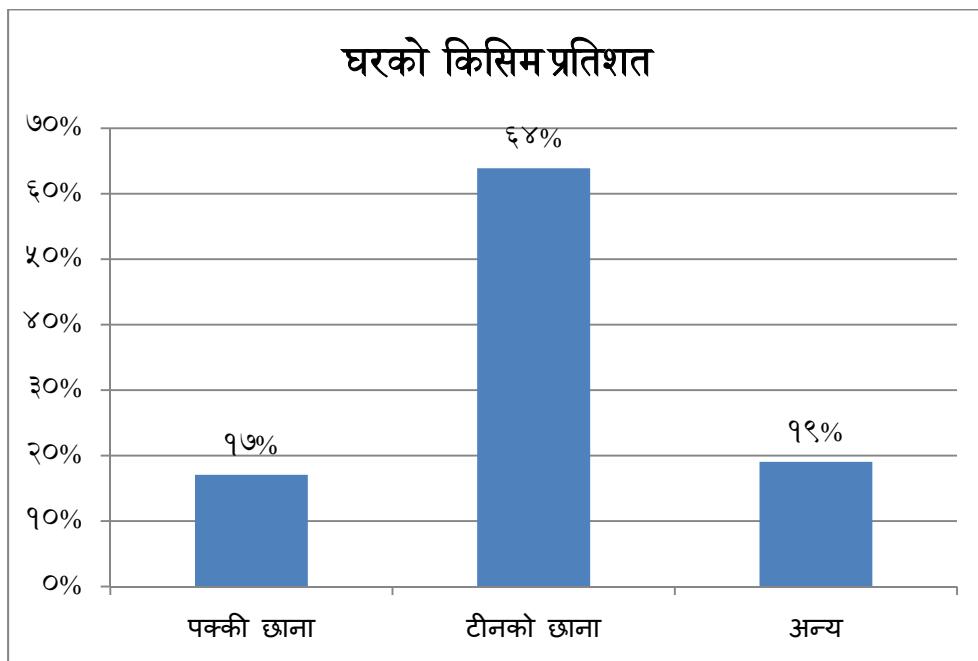

४.१.३ घरको किसिम सम्बन्धी विवरण

यस परियोजना कार्यान्वयन इकाई(मकै-जोन) मा आवद्ध कृषकहरुको धरधुरी सम्बन्धी विवरण यसप्रकार छ।

घरकोकिसिम	प्रतिशत
पक्की छाना	१७%
टीनको छाना	६४%
अन्य	१९%

(फिल्ड सर्भे, २०७४/७५)

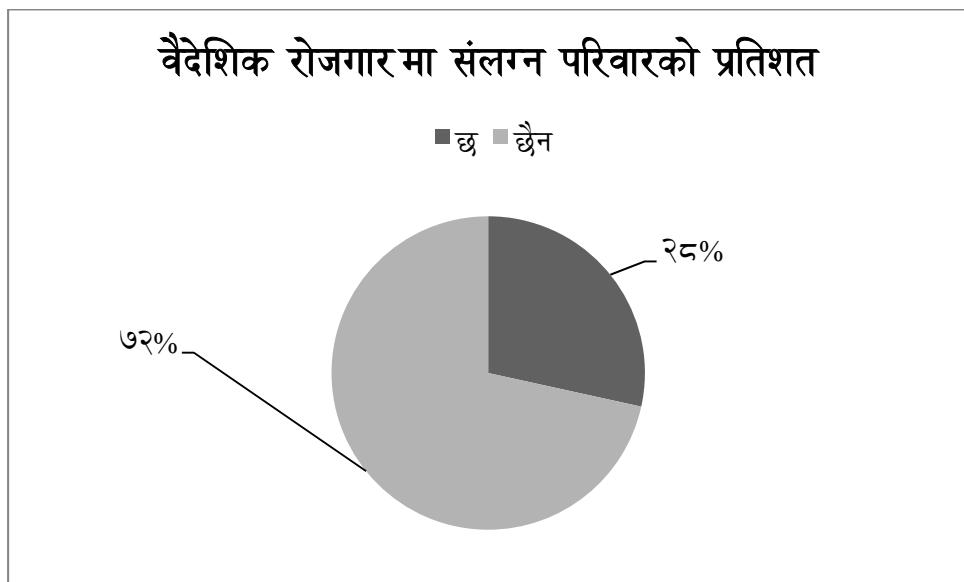
माथि उल्लेख भए अनुसार करिब १७ प्रतिशत धरहरु पक्की ढलान छाना, ६४ प्रतिशत धरहरु टीनको छाना भएको र १९ प्रतिशत धरहरु ढुङ्गा, खर आदि छाना प्रयोग गरिएको पाइयो।

४.१.४ वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी विवरण

यस परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै-जोन) मा आवद्ध कृषकहरुको परिवारको वैदेशिक रोजगारमा संलग्न धरधुरी सम्बन्धी विवरण यसप्रकार छ। जम्मा धरधुरी मध्य २८ प्रतिशत किसान परिवारहरु वैदेशिक रोजगारमा संलग्न देखियो।

वैदेशिक रोजगारमा संलग्न परिवारको विवरण	प्रतिशत
छ	२८%
छैन	७२%

(फिल्ड सर्वे, २०७४/७५)

४.२ मुख्य बाली प्रणालीर बाली पात्रो (Cropping pattern and crop calender)

४.२.१. मुख्य बाली प्रणाली

खेत	बारी
धान - ० - मके	मके - कोदो - ०
धान - तरकारी - मके	मके - ० - ०
धान - तरकारी - तरकारी	मके - तरकारी - ०
धान - ० - धान	

४.२.२. बाली पात्रो(Crop Calender)

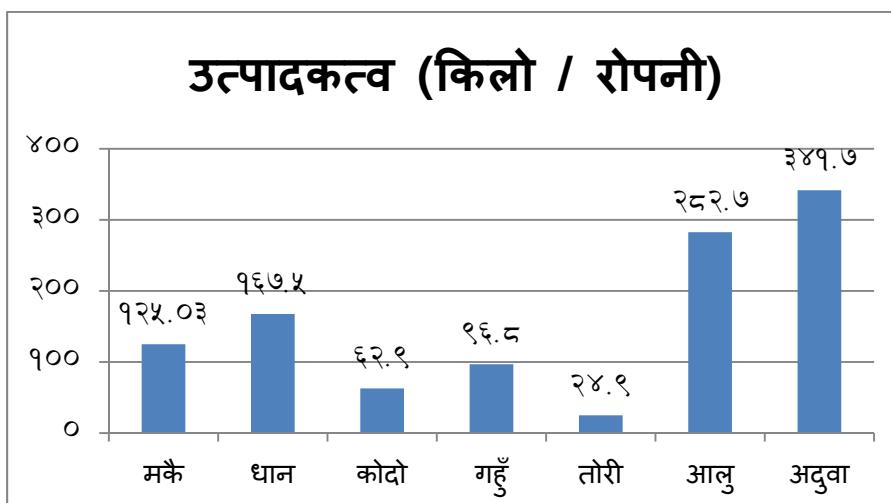
बाली	उचाइ	बैशाख	ज्येष्ठ	आषाढ	साउन	भाद्र	असोज	कार्तिक	मंसिर	पुष	माघ	फागुन	चैत्र
मके	५००- ६०० मि.	मके	मके									मके	मके
मके	६००- १२००	मके	मके	मके									मके
धान	धान	धान	धान	धान	धान	धान	धान						धान
कोदो					कोदो	कोदो	कोदो	कोदो					
आलु									आलु	आलु	आलु	आलु	
तरकारी													

४.३ मकै बालीको क्षेत्रफल, उत्पादन र उत्पादकत्व (Maize crop area coverage, production and productivity)

यस मकै-जोनको कार्यक्षेत्रमा हुने मुख्य बाली तथा तिनीहरुको उत्पादकत्व सम्बन्धी विवरण यसप्रकार छ।

बालीको नाम	उत्पादकत्व (किलो / रोपनी)
मकै	१२५.०३
धान	१६७.५
कोदो	६२.९
गहुँ	९६.८
तोरी	२४.९
आलु	२८२.७
अदुवा	३४१.७

(फिल्ड सर्वे, २०७४/७५)

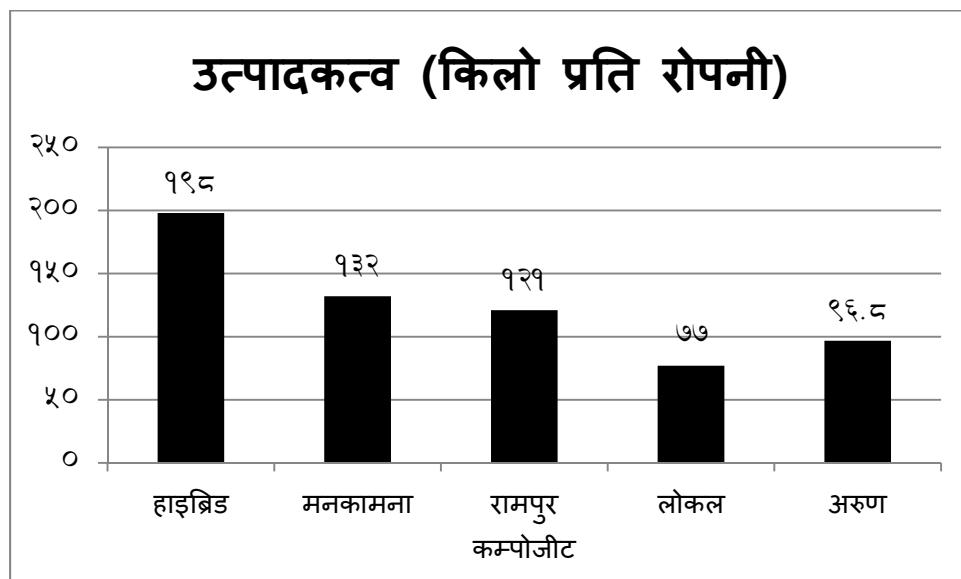

४.३.१ मकैको जात अनुसारको उत्पादकत्व

मकैको जात	उत्पादकत्व (किलो प्रति रोपनी)	मकैको उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)
हाइब्रिड	१९८	३.९६
मनकामना	१३२	२.६४
रामपुर कम्पोजीट	१२१	२.४२
लोकल	७७	१.५४
अरुण	९६.८	१.९४

(फिल्ड सर्वे, २०७४/७५)

मकैको जात अनुसारको उत्पादकत्वको विवरण हेर्दा सबैभन्दा बढी उत्पादकत्व हाइब्रिड मकै (१९८ के.जी/रोपनी) रहेको देखिन्छ। साथै नेपाली उन्नत मकैको उत्पादकत्व हेर्दा मनकामना-०३ र रामपुर कम्पोजीटको उत्पादकत्व क्रमशः १३२ र १२१ के.जी/रोपनी रहेको देखिन्छ। त्यसपछी बढी उत्पादकत्व रहेको जात लोकल जात (७७ के.जी/रोपनी) रहेको देखिन्छ। यस सर्वेकां क्रममा वर्षौं देखि आफ्नै उत्पादनबाट बीउको प्रयोग गर्दै आइरहेका मकैको जातलाई लोकल मकैको रूपमा उल्लेख गरिएको छ। त्यस्तै रूपमा अरुण-०२ मकैको उत्पादकत्व मात्र ९६.८ के.जी/रोपनी रहेको देखिन्छ। यस परियोजना कार्यक्षेत्रमा मकैको औसत उत्पादकत्व २.५ मे.टन/हेक्टर मात्र रहेको देखिन्छ, जुन मकैको औसत राष्ट्रिय उत्पादकत्व भन्दा कम हो।

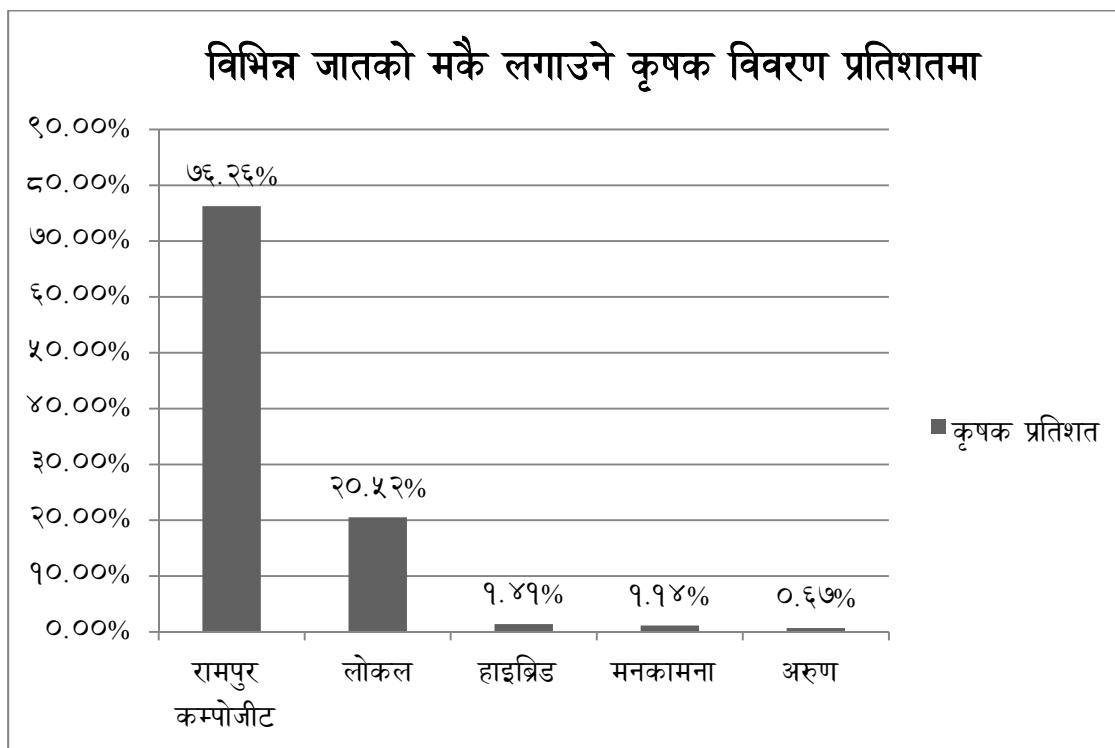

४.३.२ विभिन्न जातको मकै लगाउने कृषकको विवरण

क्र.स	मकैको जात	कृषक प्रतिशत
१	रामपुरकम्पोजीट	७६.२६%
२	लोकल	२०.५२%
३	हाइब्रिड	१.४१%
४	मनकामना	१.१४%
५	अरुण-२	०.६७%

(फिल्ड सर्वे २०७४/७५)

विभिन्न मकैको जात लगाउने किसानको विवरण हेर्दा यस परियोजना कार्यरत क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी लगाइने मकैको जात रामपुर कम्पोजिट हो। यस क्षेत्रका ७६.२६ प्रतिशत किसानहरूले रामपुर कम्पोजिट मकै लगाउने गरेको देखिन्छ। रामपुर कम्पोजिट जातको मकैको यस क्षेत्रमा औसत उत्पादकत्व १.८८ मे.टन/हेक्टर मात्र रहेको देखिन्छ, जुन यस जातको लागि सिफारिस गरिएको उत्पादकत्व भन्दा ५३ प्रतिशतले कम हो। रामपुर कम्पोजिट पछी लोकल मकै सबैभन्दा बढी लगाउने गरिएको देखियो। करिब २०.५२ प्रतिशत कृषकहरूले लोकल जातको मकै लगाउने गरेको पाइयो। त्यस्तै गरी हाइब्रिड, मनकामना-३ र अरुण-२ जातको मकै क्रमशः १.४१, १.१४ र ०.६७ प्रतिशत कृषकहरूले मात्र लगाउने गरेको देखिन्छ।

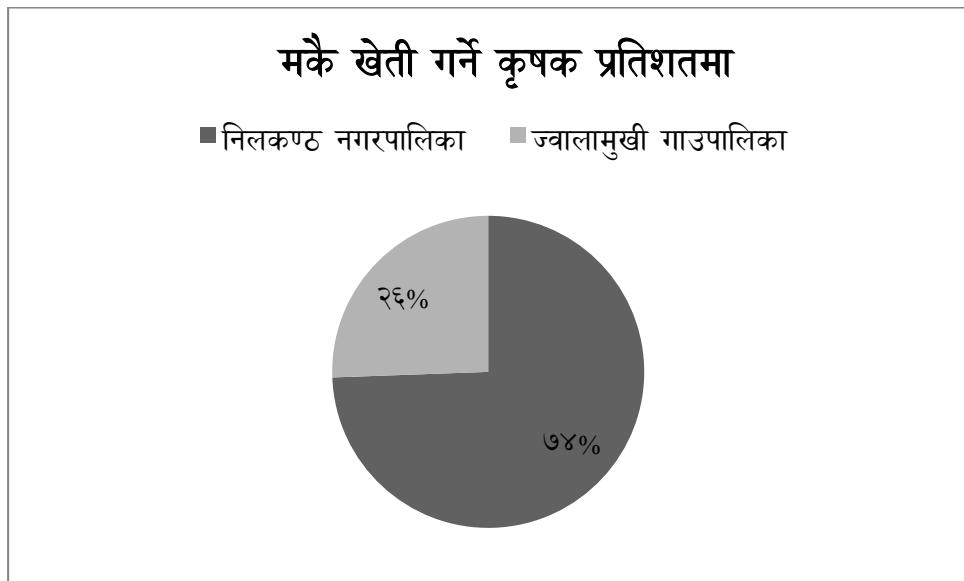

४.३.३ स्थानिय निकाय अनुसार मकै खेतीमा संलग्न किसानको विवरण

गाउँपालिका/नगरपालिका	मकै खेती गर्नेकृषक (प्रतिशतमा)
निलकण्ठनगरपालिका	७४%
ज्वालामुखीगाउपालिका	२६%

(फिल्ड सर्वे २०७४/७५)

यस परियोजना कार्यान्वयन इकाईमा आवद्ध कृषकहरु मध्य ७४ प्रतिशत मकै उत्पादन गर्ने कृषक नीलकण्ठ नगरपालिकामा बसोबास गर्दछन् भने २६ प्रतिशत कृषकहरु ज्वालामुखी गाउँपालिकामा बसोबास गर्दछन्।

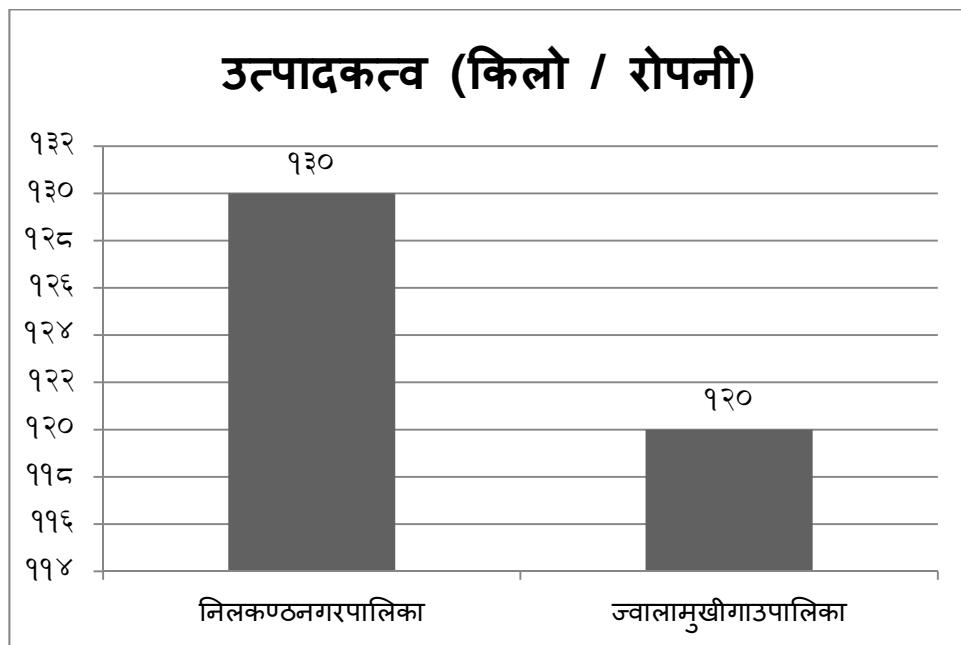

४.३.४ कार्यक्षेत्र अनुसार मकैको उत्पादकत्व

गाउँपालिका/नगरपालिका	उत्पादकत्व (किलो / रोपनी)	उत्पादकत्व (मे.टन / हे.)
नीलकण्ठ नगरपालिका	१३०	२.६
ज्वालामुखीगाउँपालिका	१२०	२.४

(फिल्ड सर्वे, २०७४/७५)

मकै जोनको कार्यक्षेत्रका आधारमा मकैको उत्पादकत्व हेर्दा नीलकण्ठ नगरपालिकाको उत्पादकत्व २.६ मे.टन/हेक्टर रहेको छ भने ज्वालामुखी गाउँपालिकाको मकैको औसत उत्पादकत्व २.४ मे.टन/हेक्टर रहेको देखिन्छ।

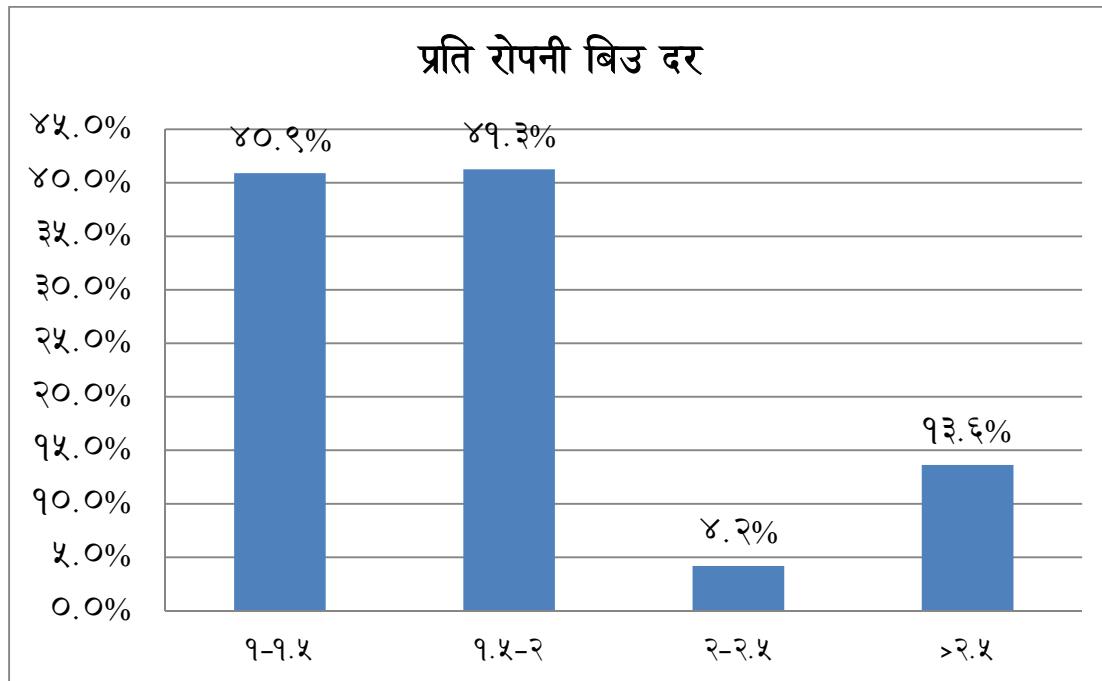

४.३.५ मकैको बीउदर सम्बन्धी विवरण

मकैको बीउदर भन्नाले एक रोपनी जमिनमा कति बीउको प्रयोग गर्दा बाली सङ्ख्या पुग्नुका साथै उपयुक्त मुनाफा पनि हासिल गर्न सकिन्छ भन्ने बुझ्नु पर्दछ। मकैको लागि राष्ट्रिय मकैबाली अनुसन्धान कार्यक्रमले सिफारिस गरेको बीउदर २०-३० के.जी प्रति हेक्टर हो। तर यस परियोजना सञ्चालन क्षेत्रमा मिनी टिलरको प्रयोगसँगै मकै छर्ने प्रवृत्ति बढेको कारण बीउदर सिफारिस मात्रामा भन्दा बढी खपत भएको पाइयो। सर्वेक्षणका नतिजा अनुसार सिफारिस मात्रामा बीउदर प्रयोग गर्ने कृषक जनसङ्ख्या ४०.९ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। १.५-२ के.जी/रोपनी बीउदर प्रयोग गर्ने कृषक सङ्ख्या ४१.३ प्रतिशत रहेको छ। त्यस्तै २-२.५ के.जी/रोपनी र २.५ के.जी/रोपनी भन्दा बढी बीउदर प्रयोग गर्ने कृषक क्रमशः ४.२ र १३.६ प्रतिशत रहेको देखिन्छ।

क्र.स	प्रति रोपनी बिउ दर(के.जी)	प्रतिशत
१	१-१.५	४०.९%
२	१.५-२	४१.३%
३	२-२.५	४.२%
४	>२.५	१३.६%

(फिल्ड सर्वे २०७४/७५)

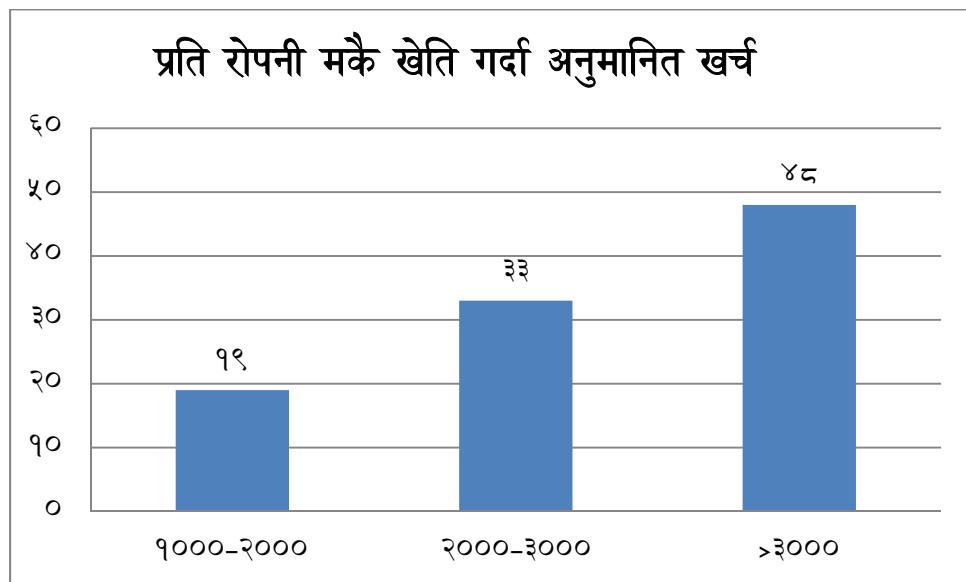

४.३.६ मकै खेतीको अनुमानित लागत खर्च

यस सर्वेक्षणमा संकलन तथ्याङ्क अनुसार मकै खेती गर्दा प्रति रोपनीमा लाग्ने लागत मुल्य हेर्दा १०००-२००० सम्म खर्च लाग्ने १९ प्रतिशत, २०००-३००० सम्म खर्च लाग्ने ३३ प्रतिशत र ३००० भन्दा बढी खर्च लाग्ने ४८ प्रतिशत रहेको देखिन्छ।

क्र.स	प्रति रोपनी मकै खेती गर्दा अनुमानित खर्च(रु.)	प्रतिशतमा
१	१०००-२०००	१९%
२	२०००-३०००	३३%
३	>३०००	४८%

(फिल्ड सर्वे, २०७४/७५)

४.३.७ कृषक समुह / सहकारी अनुसार मकै उत्पादकत्व सम्बन्धी विवरण

यस परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै-जोन), धाडिङमा आवद्ध कृषक समुह / सहकारी अनुसार मकैको उत्पादकत्व निम्न अनुसार रहेको छ।

क्र स	कृषक समूहहरू	उत्पादकत्व (किलो / रोपनी)
१	आमँ डाढाकृषक समुह	२३०
२	लामिश्वराँमहिला कृषक समुह	२००
३	प्रगतिशीलकृषक समुह	२००
४	साडकोषमहिला कृषि सहकारी संस्था लि.	१८५
५	जागरण कृषकसमुह	१८५
६	खड्क देवीखाद्यन्न बाली कृषक समुह	१८४
७	जलकन्याकृषि सहकारी संस्था लि	१७५
८	जलकन्यामिश्रित बीउ बीजन कृषक समुह	१७५
९	ज्योतीजनप्रिय कृषक समुह	१७५
१०	नमुना कृषिसघन आइ.पि.एम कृषक समुह	१७२
११	प्रगतिशीलआइ. पि. एम कृषक समुह	१७२
१२	कुङुल्लेकृषि तथा पशु पालन कृषक समुह	१७२
१३	कालिकाकृषक समुह (ख)	१७२
१४	राजपोखरीकृषि बहुदेश्य सहकारी संस्था लि	१७२
१५	भैरवीमिश्रित कृषक समुह	१७२

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

१६	सुर्योदयसाना किसान कृषि सहकारी	१७२
१७	तल्लो बेसीकृषक सहकारी संस्था लि.	१७२
१८	मंकालीकृषक समुह	१६५
१९	जलकन्यासघन आइ.पि.एम	१६५
२०	गैरीगाँउकृषक समुह	१६५
२१	आँसी खोलाआई.पि.एम कृषक समुह	१६५
२२	मंकालीकृषक समुह (ख)	१६५
२३	निलकण्ठेश्वरआइ.पि.एम कृषक समुह	१६५
२४	श्रमजीविकृषि सहकारी संस्था लि.	१६५
२५	लालीगुरासं महिला कृषक समुह	१६५
२६	स्मार्टकृषक समुह	१५०
२७	समता कृषितथा पशुपालन कृषक समुह	१५०
२८	नागभुमिकृषि विकास कृषक समुह	१५०
२९	गोकर्णेश्वरआइ. पि. एम कृषक समुह	१५०
३०	आपैश्वराकृषक समुह	१५०
३१	कालिका(क)कृषक समुह	१३५
३२	वरमाणीकृषक समुह	१३२
३३	कृषक जागरणफलफुल तथा तरकारी सहकारी संस्था लि.	१३२
३४	रन्देवीकृषि सहकारी संस्था लि.	१३२
३५	साना किसानकृषि सहकारी संस्था लि	१२६
३६	सुनदेवीकृषक समुह	१२६
३७	कालिका (ग)कृषक समुह	१२०
३८	आचार्यगाँउ लाहुरे गाँउ कृषक समुह	११५
३९	राम्चेसिम्चेपानी कृषक समुह	११५
४०	जमुने चौरकृषक समुह	१००
४१	मनरूपिकृषि समुह	१००
४२	विजयटारकृषक समुह	१००
४३	सप्तकन्यामहिला कृषक समुह	१००
४४	शान्तीदेवीमहिला तरकारी कृषक समुह	१००
४५	लामा गुरुसाना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	९८
४६	आत्मनिर्भर कृषक समुह	९८
४७	शामिभड्याडकृषक समुह	९८

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

४८	मनकामनाकृषक समुह	९८
४९	पशुपतिखाद्यन्न बाली कृषक समुह	९६
५०	प्रगतिशील ज्ञन्त कृषक समुह	९६
५१	सदावहारकृषक समुह	९६
५२	काफल छाँपकृषक समुह	९६
५३	मिलाप कृषकसमुह	९४
५४	मधुवन कृषकसमुह	९४
५५	संगम कृषकसमुह	९४
५६	नमुना कृषकसमुह	९४
५७	वि पि गाउँकृषक समुह	९४
५८	मखमली कृषकसमुह	९४
५९	दामगाडेमहिला कृषक समुह	९३
६०	बर्गैचाकृषि समुह	९२
६१	सविन कृषकसमुह	९०
६२	बाघ मुर्छाकल्याणकारी कृषक समुह	९०
६३	चन्द्रोदयकृषि सहकारी संस्था लि.	९०
६४	अमरावतीखाद्यन्न बाली विकास कृषक	९०
६५	मुरलीभड्याडसाना किसान कृषि सहकारी लि.	९०
६६	तीनघरेकाफले कृषक समुह	९०
६७	सुगम कृषकसमुह	९०
६८	सन्तोषीमाताकृषक समुह	८६
६९	उद्यमशीलकृषि सहकारी संस्था लि.	७६
७०	आँपचौरमहिला कृषक समुह	७६
७१	अलैचे कृषकसमुह	७५
७२	सुर्योदयफलफुल तथा तरकारी महिला कृषक समुह	७२
७३	उद्यमशीलकृषक समुह	७२
७४	महादेवस्थानकृषक समुह	७२
७५	पञ्चकन्याकृषक समुह (क)	७२
७६	उन्नतशीलमौरीपालन कृषक समुह	७०
७७	पञ्चकन्या (ख) कृषक समुह	७०
७८	भाडखर्ककृषक समुह	६८

(फिल्ड सर्भे २०७४/७५)

४.४ पशुपंक्षीको विवरण

पशुपंक्षीको विवरण			
क्र.स.	विवरण	सङ्ख्या	मुख्य / मुख्यजात
१	गाई / गोरु	२६५	लोकल / जर्सी / माली / क्रस गाई
२	भैसी / रागा	३७७	अर्ना / लोकल
३	बाखा	१४८५	लोकल / क्रस
४	बंगुर	१६०८	लोकल
५	कुखुरा	६९९९	ब्रोइलर / लोकल / लेयर्स
६	हाँस	-	पाल्ने गरिएको भेटिएन

(फिल्ड सर्वे २०७४/७५)

४.५. जोन सञ्चालक समितिको विवरण

जोन सञ्चालक समिति सदस्यको विवरण						
क्र.स.	नाम	ठेगाना	पद	खेती योग्य जमिनकोक्षेत्र फल (रोपनी)	मैकै बाली खेती गरीएको क्षेत्रफल (रोपनी)	मुख्य व्यवसाय
१	सुप सिं तामाड	नी.न.पा-८ ससाहा	संयोजक	७	६	कृषि
२	विष्णुलाल श्रेष्ठ	नी.न.पा-७ तारुखर्क	उप-संयोजक	२०	१४	कृषि
३	ज्यानी प्रजापति	ज्वालामुखी-३ अमराइ	सचिव	५	५	कृषि
४	विष्णु पोख्रेल	नी.न.पा-७ तल्लो बेसी	सह-सचिव	५	५	कृषि
५	बलराम रिजाल	नी.न.पा-१२, कुड्हुल्ले	सदस्य	१२	५	कृषि
६	नरेन्द्र प्रतापशाह	ज्वालामुखी-२, गैरीगाँउ	सदस्य	१०	७	कृषि
७	दुर्गा दुवाडी	नी.न.मा९, ज्यामिरे	सदस्य	१२	८	कृषि
८	दिप बहादुर गुरुड	नी.न.पा-०४ पौवा	सदस्य	१७	१५	कृषि
९	पार्वती रिजाल (लम्साल)	नी.न.पा-०९ पाल्पा	सदस्य	४०	२६	कृषि

४.६ सेवा प्रदायकहरुको विवरण

४.६.१ एग्रोभेटको विवरण

एग्रोभेटको विवरण				
क्र.स.	एग्रोभेटको नाम	प्रोपाइटरको नाम	ठेगाना	इजाजत लिएको /नलिएको
१	दवाडी एग्रोभेट	बोदनाथ दवाडी	नीलकण्ठ-३	लिएको
२	ज्वालामुखी एग्रोभेट	ठाकुर प्रसाद अधिकारी	नीलकण्ठ-८	लिएको
३	सापकोटा एग्रोभेट	सन्तोष सापकोटा	नीलकण्ठ-१२	लिएको
४	रिजाल भेट फर्मा	धुर्वराज रिजाल	नीलकण्ठ-३	लिएको
५	किसान एग्रोभेट	कृष्ण प्रसाद कोइराला	नीलकण्ठ-३	लिएको
६	नीलकण्ठ बीज भण्डार	विनोद कुमार श्रेष्ठ	नीलकण्ठ-३	लिएको

४.६.२ रासायनिक मल खुद्रा विक्रेताको विवरण

रासायनिक मल खुद्रा विक्रेता विवरण				
क्र.स.	पसलको नाम	प्रोपाइटरको नाम	ठेगाना	इजाजत लिएको /नलिएको
१	दवाडी एग्रोभेट	बोदनाथ दवाडी	नीलकण्ठ-३	लिएको
२	नीलकण्ठ सहकारी लि.	सहकारी	नीलकण्ठ-३	लिएको
३	लिला किराना स्टोर्स	लीला बहादुर श्रेष्ठ	नीलकण्ठ-३	लिएको
४	साना किसान सहकारी संस्था लि.	सहकारी	नीलकण्ठ-६	लिएको

४.७ कस्टम हायरिड सेन्टरको विवरण

क) आ.ब २०७३/७४ र आ.ब २०७४/७५ मा परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै-जोन) धारिड द्वारा ५० % मुल्य अनुदानमा वितरीत सामाग्रीको विवरण यस प्रकार छ।

कस्टम हाइरिड सेन्टर विवरण						
क्र.स.	आ.ब	कार्यक्षेत्र	सामाग्री विवरण			
			मिनी टिलर	मकै छोड्याउने मेसिन	स्प्रेयर	मकै रोप्ने मेसिन
१	२०७३/७४	ज्वालामुखी गाँ पा	१३	६	९	०
		नीलकण्ठ नगरपालिका	४१	१८	२४	०
	जम्मा		५४	२४	३३	०
२	२०७४/७५	ज्वालामुखी गाँ पा	२६	१७	१७	२
		नीलकण्ठ नगरपालिका	७५	४९	४८	६
	जम्मा		१०१	६६	६५	८
	कुल जम्मा		१५५	९०	९८	८

ख) आ.ब २०७४/७५ मा कस्टम हायरिड सेन्टर निर्माणका लागि बडागत रूपमा ५० % मुल्य अनुदानमा वितरण भएका सामाग्रीको विवरण यस प्रकार छ।

कस्टम हाइरिड सेन्टर विवरण						
क्र.स.	समुह तथा सहकारीको नाम	सेन्टर रहेको स्थान	सामाग्री विवरण			
			मिनी टिलर	मकै छोड्याउने मेसिन	स्प्रेयर	मकै रोप्ने मेसिन
१	चन्द्रोदय कृषि सहकारीसंस्था लि.	ज्वालामुखी गाँउपालिका-१	३	२	२	०
२	विजयटार कृषक समुह					
३	सन्तोषीमाता कृषक समुह	ज्वालामुखी गाँउपालिका-२	८	५	४	१
४	मखमली कृषक समुह					
५	सुगम कृषक समुह					

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

६	खड्क देवी खाद्यनवाली कृषक समुह					
७	सुर्योदय साना किसानकृषि सहकारी					
८	लालीगुँरास महिला कृषक समुह					
९	शमिभङ्गाड कृषक समुह					
१०	बाघ मुर्छा कल्याणकारीकृषक समुह					
११	अमरावती खाद्यनवाली विकास कृषक	ज्वालामुखी गाँउपालिका-३	११	८	९	१
१२	सदाबहार कृषक समुह					
१३	पशुपति खाद्यनवालीकृषक समुह					
१४	उन्नतशील मौरीपालनकृषक समुह					
१५	उद्यमशील कृषक समुह					
१६	मनकामना कृषक समुह					
१७	जलकन्या कृषि सहकारीसंस्था लि.	ज्वालामुखीगाँउपालिका-६	१	१	१	०
१८	मिलाप कृषक समुह	ज्वालामुखीगाँउपालिका-५	३	१	१	०
	जम्मा		२६	१७	१७	२
१	तीनघरे काफ्ले कृषकसमुह		८	४	५	१
२	कालिका(ग) कृषकसमुह					
३	पञ्चकन्या (ख) कृषकसमुह	नीलकण्ठ नगरपालिका-२				
४	श्रमजीवि कृषि सहकारीसंस्था लि.					
५	लामागुरु साना किसानसहकारी संस्था लि.					
६	जलकन्या सघन आइ.पि.एम					
७	प्रगतिशील आइ. पि. एमकृषक समुह	नीलकण्ठ नगरपालिका-३	१	१	१	०

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

८	राम्चे सिंचेपानीकृषक समुह	नीलकण्ठ नगरपालिका-४	७	३	३	१	
९	मंकाली कृषक समुह (ख)						
१०	कृषक जागरण फलफुल तथातरकारी सहकारी संस्था लि.						
११	नमुना कृषि सघनआइ.पि.एम कृषक समुह						
१२	आत्मनिर्भर कृषक समुह						
१३	जागरण कृषक समुह	नीलकण्ठ नगरपालिका-५	२	१	०	०	
१४	काफलछाँप कृषक समुह						
१५	साना किसान कृषिसहकारी संस्था लि.	नीलकण्ठ नगरपालिका-६	२	२	२	०	
१६	जलकन्या मिश्रित बीउबीजन कृषक समुह						
१७	प्रगतिशील कृषकसमुह	नीलकण्ठ नगरपालिका-७	१२	७	७	०	
१८	गोकर्णेश्वर आइ.पि.एमकृषक समुह						
१९	तल्लो बेसी कृषकसहकारी संस्था लि.						
२०	भैरवी मिश्रित कृषकसमुह						
२१	सुन्देवी कृषकसमुह						
२२	निलकण्ठेश्वर आइ.पि.एमकृषक समुह	नीलकण्ठ नगरपालिका-८	९	४	७	०	१
२३	बगैंचा कृषक समुह						
२४	स्मार्ट कृषक समुह						
२५	मंकाली कृषक समुह						
२६	ज्योती जनप्रिय कृषकसमुह						
२७	उद्यमशील कृषि सहकारीसंस्था लि.	नीलकण्ठ नगरपालिका-९	९	९	८	२	
२८	कालिका(ख) कृषकसमुह						
२९	संगम कृषक समुह						

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

३०	सप्तकन्या महिला कृषकसमुह						
३१	महादेवस्थान कृषकसमुह						
३२	अलैंचे कृषक समुह						
३३	कालिका कृषक समुह						
३४	मुरलीभङ्ग्याड कृषकसमुह						
३५	वरमाणी कृषक समुह	नीलकण्ठ नगरपालिका- ११	१	१	०	०	
३६	आँपश्वरा कृषकसमुह						
३७	लामिश्वरा महिला कृषकसमुह						
३८	समता कृषक समुह						
३९	साडकोष महिला कृषिसहकारी संस्था लि.						
४०	सविन कृषक समुह						
४१	रन्देवी कृषि सहकारीसंस्था लि.	नीलकण्ठ नगरपालिका- १२	१९	१३	१२	२	
४२	शान्तीदेवी महिलातरकारी कृषक समुह						
४३	जमुनेचौर कृषकसमुह						
४४	आँसीखोला आइ.पि.एमकृषक समुह						
४५	दामगाडे महिला कृषकसमुह						
४६	कुड्लले कृषि तथापशुपालन कृषक समुह						
४७	नागभुमि कृषि विकासकृषक समुह						
४८	मधुवन कृषक समुह	नीलकण्ठ नगरपालिका- १३	५	४	३	०	१
४९	मनरुपी कृषि समुह						
५०	आँपचौर कृषक समुह						
५१	वि. पी गाँउ कृषकसमुह						
	जम्मा		७५	४९	४८	६	२

ग) कष्टम हायरिड सेन्टर स्थापनाका लागि ५०% मुल्य अनुदानमा वितरण गरिएको सामाग्रीहरूको समुहगत विवरण।

क्र. स.	समुह तथा सहकारीको नाम	सेन्टर रहेको स्थान	सामाजी विवरण				
			मिनी टिलर	मैक ब्लेडिंग	मेसिन	स्लेवर	मैक रोजे मेसिन
१	चन्द्रोदय कृषि सहकारीसंस्था लि.	ज्वालामुखी गाँ. पा-१	३	२	२	०	
२	विजयटार कृषक समुह	ज्वालामुखी गा. पा-२	३	१	१	०	
३	सन्तोषीमाता कृषक समुह	ज्वालामुखी गा. पा-२	१	१	१	०	
४	मखमली कृषक समुह	ज्वालामुखी गा. पा-२	१	१	१	१	
५	सुगम कृषक समुह	ज्वालामुखी गा. पा-२	२	१	१	०	
६	लाली गुरासँ महिलाकृषक समुह	ज्वालामुखी गा. पा-२	१	१	१	०	
७	सुर्योदय साना किसानकृषि सहकारी	ज्वालामुखी गा. पा-२	१	१	१	०	
८	खड्क देवी खाद्यन्नबाली कृषक समुह	ज्वालामुखी गा. पा-२	१	१	०	०	
९	शमिभड्याड कृषक समुह	ज्वालामुखी गा. पा-३	१	१	१	०	
१०	बाघ मुर्छा कल्याणकारीकृषक समुह	ज्वालामुखी गा. पा-३	१	०	१	१	
११	अमरावती खाद्यन्नबाली विकास कृषक	ज्वालामुखी गा. पा-३	१	१	१	०	
१२	सदावहार कृषक समुह	ज्वालामुखी गा. पा-३	१	०	१	०	
१३	पशुपति खाद्यन्न बालीकृषक समुह	ज्वालामुखी गा. पा-३	१	१	१	०	
१४	उन्नतशील मौरीपालनकृषक समुह	ज्वालामुखी गा. पा-३	१	१	१	०	
१५	उद्यमशील कृषक समुह	ज्वालामुखी गा. पा-३	१	१	१	०	
१६	मनकामना कृषक समुह	ज्वालामुखी गा. पा-३	२	१	०	०	
१७	जलकन्या कृषि सहकारीसंस्था लि.	ज्वालामुखी गा. पा-६	१	१	१	०	
१८	मिलाप कृषक समुह	ज्वालामुखी गा. पा-५	३	१	१	०	
	जम्मा		२६	१७	१७	२	
१	तीनघरे कापले कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-२	१	१	१	०	
२	कालिका(ग) कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-२	१	१	१	०	

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

३	पञ्चकन्या (ख) कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-२	२	०	०	०	
४	श्रमजीवि कृषि सहकारीसंस्था लि.	नीलकण्ठ न पा-२	१	०	०	१	
५	लामागुरु साना किसानसहकारी संस्था लि.	नीलकण्ठ न पा-२	२	१	२	०	
६	जलकन्या सघन आइ.पि.एम	नीलकण्ठ न पा-२	१	१	१	०	
७	प्रगतिशील आइ. पि. एमकृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-३	१	१	१	०	
८	राम्चे सिंचेपानीकृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-४	१	१	०	०	
९	मंकाली कृषक समुह (ख)	नीलकण्ठ न पा-४	२	१	१	०	
१०	कृषक जागरण फलफुल तथातरकारी सहकारी संस्था लि.	नीलकण्ठ न पा-४	२	०	१	१	
११	नमुना कृषि सघनआइ.पि.एम कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-४	१	०	१	०	
१२	आत्मनिर्भर कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-४	१	१	०	०	
१३	जागरण कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-५	२	१	०	०	
१४	काफलछाँप कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-६	१	१	१	०	
१५	साना किसान कृषिसहकारी संस्था लि.	नीलकण्ठ न पा-६	१	१	१	०	
१६	जलकन्या मिश्रित बीउबीजन कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-७	२	१	१	०	
१७	प्रगतिशील कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-७	३	१	०	०	
१८	गोकर्णेश्वर आइ.पि.एमकृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-७	१	१	१	०	
१९	तल्लो बेसी कृषकसहकारी संस्था लि.	नीलकण्ठ न पा-७	३	२	२	०	
२०	भैरवी मिश्रित कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-७	१	०	१	०	
२१	सुन्देवी कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-७	१	१	१	०	
२२	निलकण्ठेश्वर आइ.पि.एमकृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-७	१	१	१	०	
२३	बगैंचा कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-८	१	०	०	०	
२४	स्मार्ट कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-८	३	१	२	०	१
२५	मंकाली कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-८	२	१	२	०	

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

२६	ज्योती जनप्रिय कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-८	१	१	१	०	
२७	उद्यमशील कृषि सहकारीसंस्था लि.	नीलकण्ठ न पा-८	२	१	२	०	
२८	कालिका(ख) कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-९	१	१	१	०	
२९	संगम कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-९	१	१	१	०	
३०	सप्तकन्या महिला कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-९	१	२	२	१	
३१	महादेवस्थान कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-९	१	१	१	०	
३२	अर्लैचे कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-९	१	१	१	०	
३३	कालिका कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-९	२	१	२	०	
३४	मुरलीभङ्ग्याड कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-९	२	२	०	१	
३५	वरमाणी कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-११	१	१	०	०	
३६	आँपश्वरा कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-१२	३	१	१	१	
३७	लामिश्वरा महिला कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-१२	२	३	१	१	
३८	समता कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-१२	२	०	२	०	
३९	साडकोष महिला कृषिसहकारी संस्था लि.	नीलकण्ठ न पा-१२	२	१	१	०	
४०	सविन कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-१२	१	२	१	०	
४१	रन्देवी कृषि सहकारीसंस्था लि.	नीलकण्ठ न पा-१२	२	१	१	०	
४२	शान्तीदेवी महिलातरकारी कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-१२	२	१	३	०	
४३	जमुनेचौर कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-१२	१	१	०	०	
४४	आँसीखोला आइ.पि.एमकृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-१२	२	२	१	०	
४५	दामगाडे महिला कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-१२	१	१	१	०	
४६	कुडुल्ले कृषि तथापशुपालन कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-१२	१	०	०	०	
४७	नागभुमि कृषि विकासकृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-१३	१	१	०	०	
४८	मधुवन कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-१३	०	०	०	०	१
४९	मनरुपी कृषि समुह	नीलकण्ठ न पा-१३	२	१	१	०	

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

७०	आँपचौर कृषक समुह	नीलकण्ठ न पा-१३	१	१	१	०	
७१	वि. पी गाँउ कृषकसमुह	नीलकण्ठ न पा-१३	१	१	१	०	
	जम्मा		७५	४९	४८	६	२

४.८ पोष्ट हार्मेष्ट सेन्टरको विवरण

यस परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मैके-जोन) धाडिङबाट बीउ उत्पादन गर्ने र बीउ उत्पादन गर्दू भनी प्रतिवद्धता जनाएका सहकारी तथा बीउ कम्पनीका लागि आ.ब २०७३/७४ र आ.ब २०७४/७५ मा ८५ % मुल्य अनुदानमा निर्माण भएको पोष्ट हार्मेष्ट सेन्टरको विवरण यसप्रकार छ।

पोष्टहार्मेष्ट सेन्टरको विवरण						
क्र.स	सेन्टर रहेका स्थान	व्यवस्थापन गर्नेनिकाय	निर्माणपूर्वाधार	अड्डा संख्या	झम्ता (मू.टन)	लगानि (रु.)
१	नी.न.पा -७, तारुखर्क	जलकन्या मिश्रित बीउविजन उत्पादक कृषक समुह	पोष्टहार्मेष्ट सेन्टरभवन, मैकेको ग्रेडिङ मेशिन, मेटल बीन, तौलने मेशिन, बोरा सिलाउने मेशिन, moisture meter आदि	१	१०	३१,२१,०००
२	नी.न.पा-८, ससाह	गणेश हिमाल बीउ विजनव्यापार कम्पनी लि	पोष्टहार्मेष्ट सेन्टर भवन	१	१५	३३,०७,०००
३	नी.न.पा-१२, साडकोष	रन्देवी कृषि सहकारीसंस्था लि.	पोष्टहार्मेष्ट सेन्टर भवन	१	१०	१९,५३,०००
४	नि.न.पा-४, पौवा	कृषक जागरण फलफुल तथातरकारी सहकारी संस्था लि.	पोष्टहार्मेष्ट सेन्टर भवन	१	५	११,७८,०००
५	ज्वालामुखी-३, अमराई	मनकामना कृषकसमुह	पोष्टहार्मेष्ट सेन्टर भवन	१	१०	२१,६१,०००
	कुल जम्मा					१,१६,२०,०००

४.९ मलखादको प्रयोग (Fertilizer use)

यस परियोजनाको कार्यक्षेत्र मलखाद सम्बन्धी विवरण हेर्दा सिफारिस मात्रामा गोठेमल तथा युरिया प्रयोग गर्ने कृषक क्रमशः २५ र ५ प्रतिशत मात्रा रहेको देखिन्छ। डि.ए.पी तथा पोटास मल शत प्रतिशतमा सिफारिस मात्रा भन्दा कम प्रयोग गरिएको पाइयो।

यस विवरण अनुसार मैकेको उत्पादन वृद्धिका लागि मलखादको प्रयोग जरुरी मात्रामा प्रयोग गर्नु पर्ने देखिन्छ। कतिपय सर्वेक्षणका क्रममा डि.ए.पी मल धान चमार निस्कने समयमा प्रयोग गरिएको पाइयो। यसको सही प्रयोगको लागि तालिम तथा जनचेतना बढाउनु आवश्यक देखिन्छ।

मैकेको लागि मलखाद प्रयोग सम्बन्धी विवरण					
क्र.सं	विवरण	सिफारिस मात्रा के.जी/प्रतिरोपनी	सिफारिस भन्दा बढी (प्रतिशतमा)	सिफारिस मात्रा भन्दाकम (प्रतिशतमा)	कैफियत
१	गोठेमल	१०००	१२	६३	२५
२	नाइट्रोजन (युरिया)	८.३	०	९५	५
३	फस्फोरस(डि.ए.पी)	६.५	०	१००	
४	पोटास	३.३	०	१००	
५	अन्य (जिड सल्फेट)	०.७५-१	प्रयोग नभएको	प्रयोग नभएको	

(फिल्ड सर्भ, २०७४/७५)

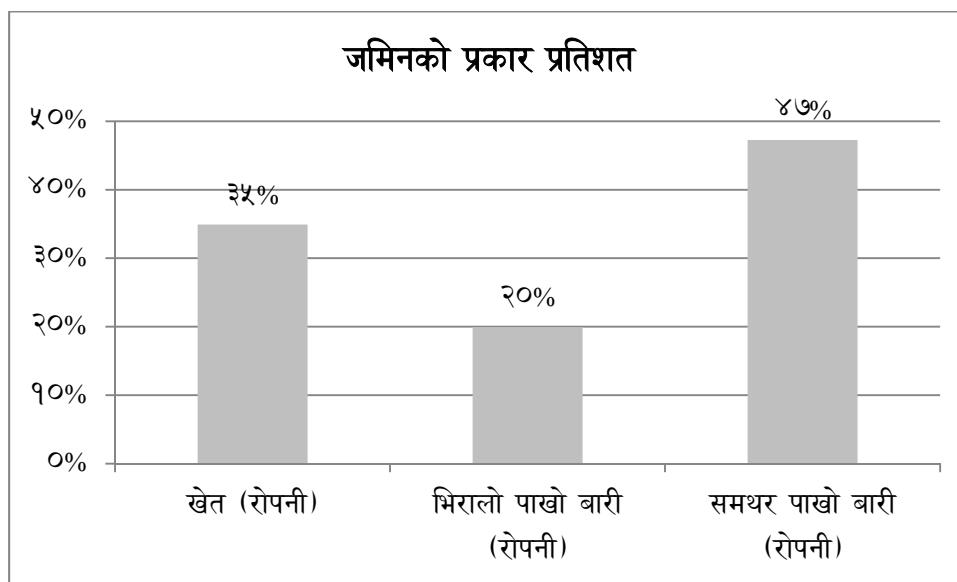
४.१० जमिनको प्रकार सम्बन्धी विवरण

यस परियोजना आवद्ध किसानहरूको जग्गाको प्रकार सम्बन्धी विवरण यस प्रकार छ।

जमिनकोप्रकार	जमिनको प्रकारप्रतिशत
खेत (रोपनी)	३५%
भिरालो पाखो बारी (रोपनी)	२०%
समथर पाखो बारी (रोपनी)	४७%

(फिल्ड सर्भ, २०७४/७५)

यस परियोजनाको कार्यक्षेत्रमा गरिएको सर्वेक्षण अनुसार जम्मा धरधुरीको कुल जग्गा जमिन अनुसार खेत ३५ %, भिरालो पाखो बारी २० % र समथर पाखो बारी ४७ % रहेको देखिन्छ।

जग्गा अधिया वा भाडामा लिएर खेती गरिएको विवरण

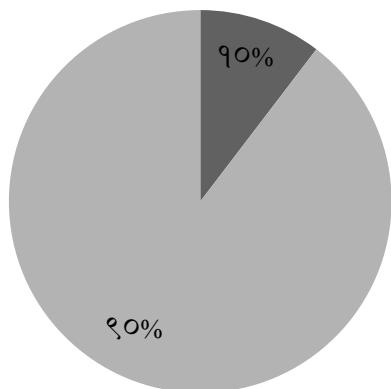
अरुको जग्गा अधियामा वा भाडामा वा समूहमा मिलेर खेती	प्रतिशत
छ	१०%
चैन	९०%

(फिल्ड सर्वे २०७४/७५)

यस परियोजनामा करिब १० प्रतिशत किसानहरूले अरुको जग्गा अधिया वा भाडामा लिएर खेती गरेको देखिन्छ। बाँकी ९० प्रतिशत किसानहरूले आफ्नै जग्गामा खेती गर्ने गरेको देखिन्छ।

अरुको जग्गा अधियामा वा भाडामा वा समूहमा मिलेर
खेती प्रतिशत

■छ ■छैन

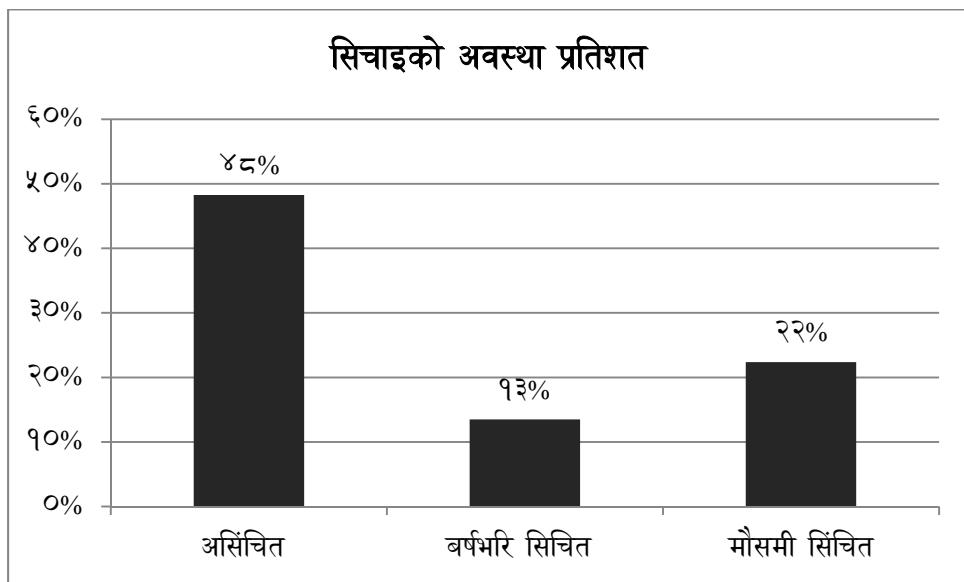
४.११ मकै-जोन क्षेत्रको सिँचाइको विवरण

४.११.१ सिँचाइको अवस्थाको विवरण

यस मकै-जोनको कार्यक्षेत्रको प्राप्त विवरण अनुसार

सिँचाइको अवस्था	सिँचाइको अवस्थाप्रतिशत
असिंचित	४८%
बर्षभरि सिंचित	१३%
मौसमी सिंचित	२२%

(फिल्ड सर्वे, २०७४/७५)

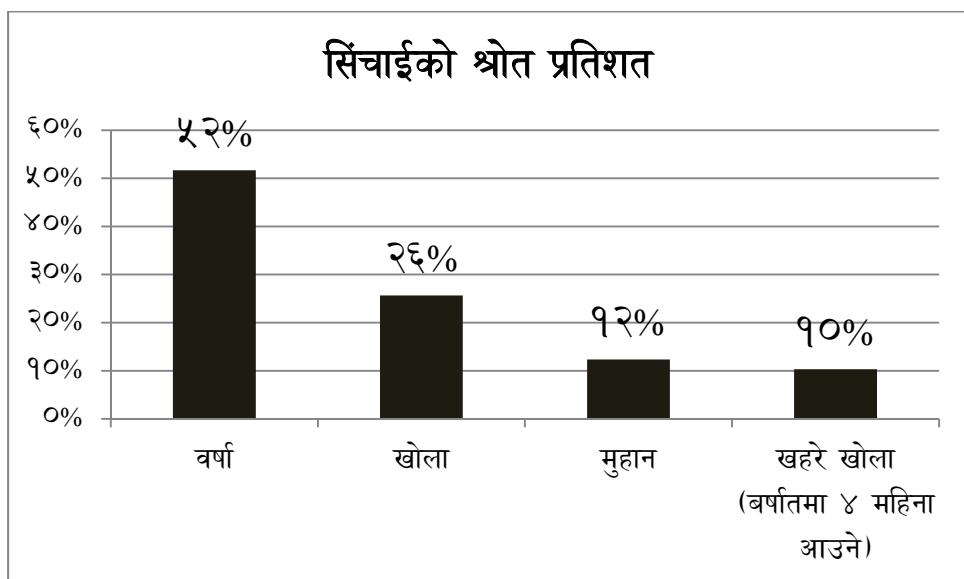

४.११.२ सिंचाइको श्रोत सम्बन्धी विवरण

सिंचाइको श्रोत	सिंचाइको श्रोतप्रतिशत
वर्षा	५२%
खोला	२६%
मुहान	१२%
खहरे खोला (वर्षातमा ४ महिना आउने)	१०%

(फिल्ड सर्वे २०७४/७५)

सिंचाइको श्रोतलाई हेर्दा यस कार्यक्षेत्रमा सिंचाइका श्रोत मध्य ५२ प्रतिशत सिंचाइ वर्षाबाट हुने देखिन्छ। खोला तथा मुहान श्रोतबाट सिंचाइ हुने क्षेत्रफल क्रमशः २६ र १२ प्रतिशत रहेको छ। त्यस्तै खहरे खोलाको श्रोतबाट सिंचाइ हुने क्षेत्रफल १० प्रतिशत रहेको छ।

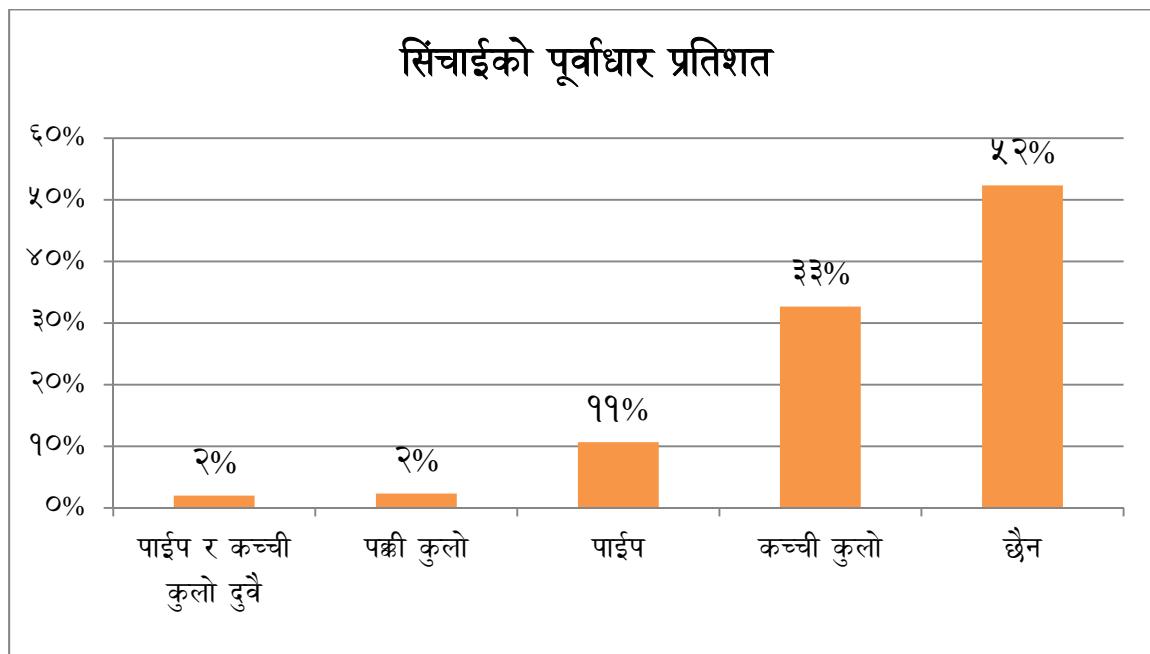

४.११.२ सिंचाईको पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण

सिंचाईको पूर्वाधार	सिंचाईको पूर्वाधार प्रतिशत
पाईप र कच्चीकुलो दुवै	२%
पक्की कुलो	२%
पाईप	९९%
कच्ची कुलो	३३%
छैन	५२%

(फिल्ड सर्वे २०७४/७५)

सिंचाईको पूर्वाधारको अवस्था हेर्दा ५२ प्रतिशत किसानको सिंचाइ पूर्वाधार नभएको देखिन्छ। कच्ची कुलोको प्रयोगबाट ३३ प्रतिशत सिंचाइ हुने देखिन्छ। पाईप, पक्की कुलो, पाईप र कच्ची कुलो पूर्वाधारको प्रयोगबाट क्रमशः ९९, २ र २ प्रतिशत रहेको छ।

४.१२ मकैको बीउ सम्बन्धी विवरण

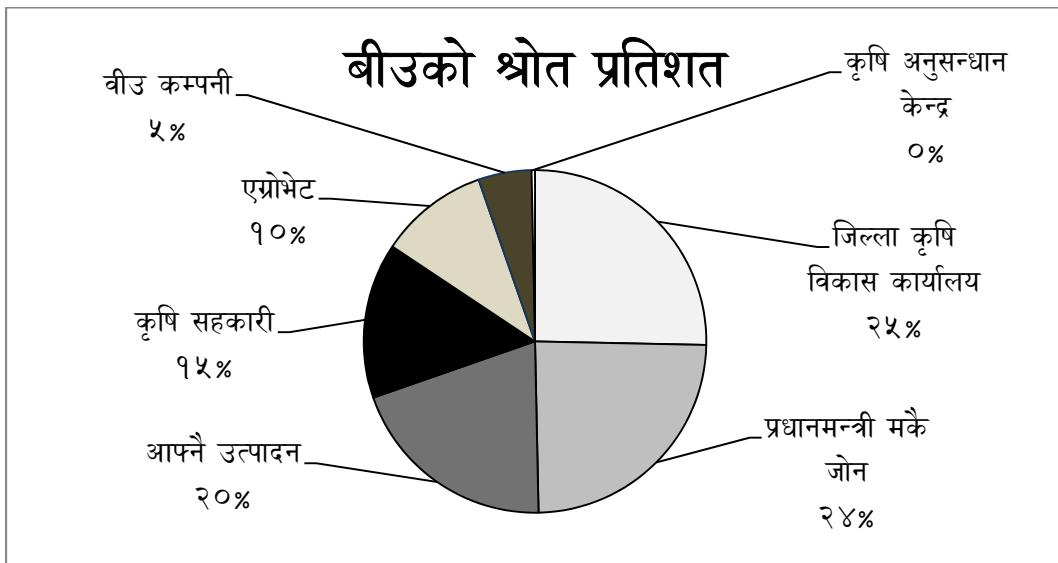
४.१२.१ बीउको श्रोत सम्बन्धी विवरण

विउको श्रोत	विउको श्रोतप्रतिशत
जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	२५.३%
प्रधानमन्त्री मकै जोन	२४.३%
आफ्नै उत्पादन	२०.०%
कृषि सहकारी	१४.७%
एग्रोभेट	१०.३%
बीउ कम्पनी	५.०%
कृषि अनुसन्धान केन्द्र	०.३%

(फिल्ड सर्वे, २०७४/७५)

यस परियोजना कार्यक्षेत्रमा किसानहरु बीउको श्रोतको लागि मुख्य रूपमा जिल्ला कृषि विकास कार्यालय र प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनामा निर्भर रहेको देखिन्छ। किसानहरुले जिल्ला कृषि विकास कार्यालय र प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाबाट क्रमशः २५.३ र २४.३ प्रतिशत निर्भर

रहेको देखिन्छ। त्यस्तै किसानहरु बीउका लागि कृषि सहकारी, एग्रोभेट, बीउ कम्पनी, कृषि अनुसन्धान केन्द्र तथा आफ्नै उत्पादनमा भर पद्दै आएको देखिन्छ।

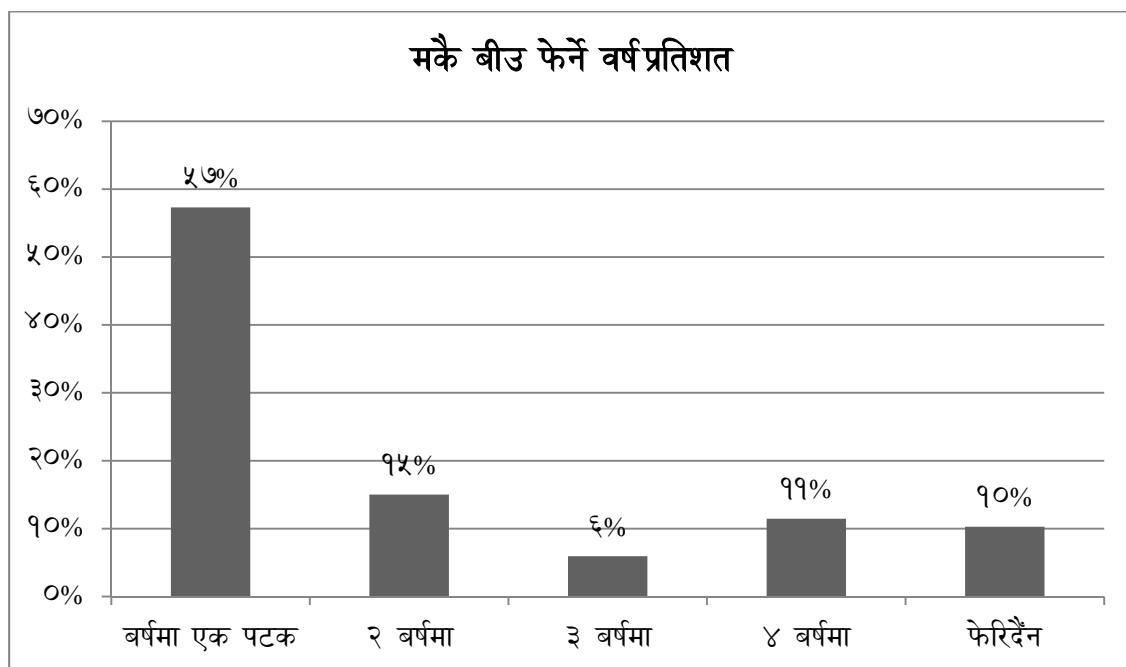

४.१२.२ मकैको बीउ फेर्ने समय सम्बन्धी विवरण

सामान्यतया मकैको बीउको प्रतिस्थापन समय ४ वर्षको हुन्छ। यस जोन सञ्चालित क्षेत्रमा वर्षेनी बीउ फेर्ने किसान ५७ प्रतिशत छन्। त्यसपछी क्रमशः २, ३ र ४ वर्षमा बीउ फेर्ने किसान १५%, ६%, ११% छन्। करिब १०% किसानले आफ्नै उत्पादनबाट वर्षेनी बीउ छुट्याइ सोही बीउ प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ।

मकै बीउफेर्ने वर्ष	प्रतिशत
वर्षमा एक पटक	५७%
२ वर्षमा	१५%
३ वर्षमा	६%
४ वर्षमा	११%
फेरिदैन	१०%

(फिल्ड सर्वे २०७४/७५)

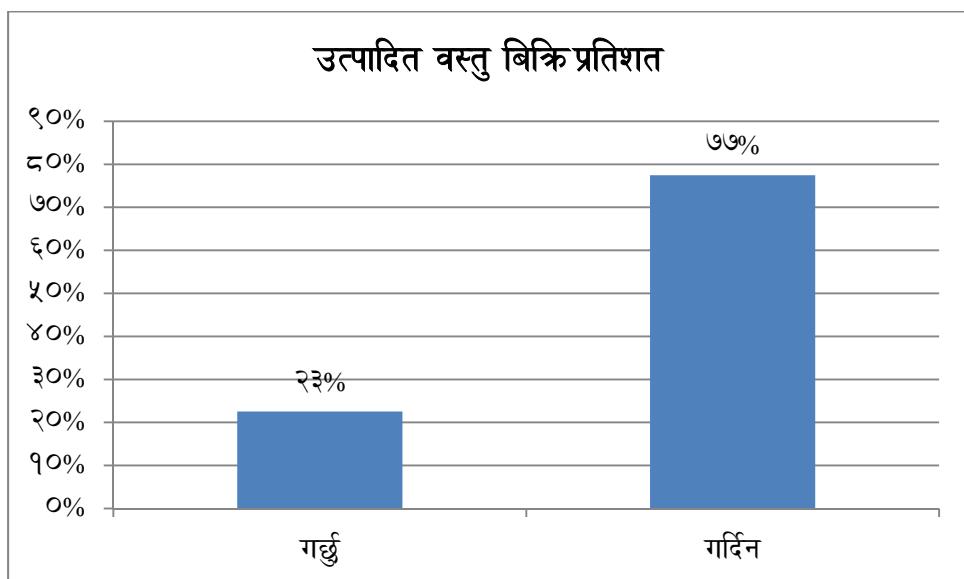

४.१२.३ उत्पादित मकैको बिक्री अवस्था

मकैको उत्पादनको दृष्टिकोण अनुसार जम्मा २३ प्रतिशत किसानहरूले मात्र आफ्नो उत्पादित मकै बिक्री गर्ने गरेको पाइन्छ । आफ्नो उत्पादित मकै किसानले समुहमा मिलेर वा सहकारी मार्फत बिक्री गर्ने गरेको पाइन्छ ।

उत्पादितवस्तु बिक्रि	प्रतिशत	कैफियत
गर्जु	२३%	समुहमा मिलेर, सहकारी मार्फत
गर्दिन	७७%	

(फिल्ड सर्वे, २०७४/७५)

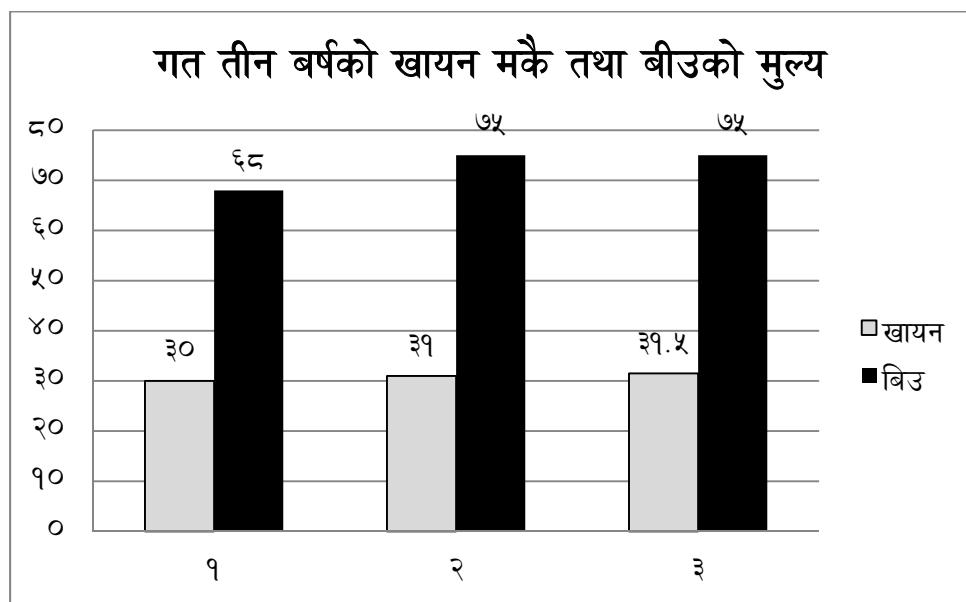

४.१२.४ तीन वर्षको खायन मकै तथा बीउको मूल्य सम्बन्धी विवरण

वर्ष	खायन	बिउ
२०७१	३०	६८
२०७२	३१	७५
२०७३	३१.५	७५

(फिल्ड सर्भे, २०७४/७५)

यस परियोजना कार्यान्वयन इकाईको कार्यक्षेत्र विगत ३ वर्षको मकैको खायन तथा बीउको चलन चल्तीको मूल्य निम्न अनुसार रहेको पाइयो। यसमा खायन मकैको मूल्य खासै नबढेको पाइयो, त्यस्तै बीउको मूल्य ६८ बाट बढेर ७५ पुगी स्थिर भएको पाइन्छ।

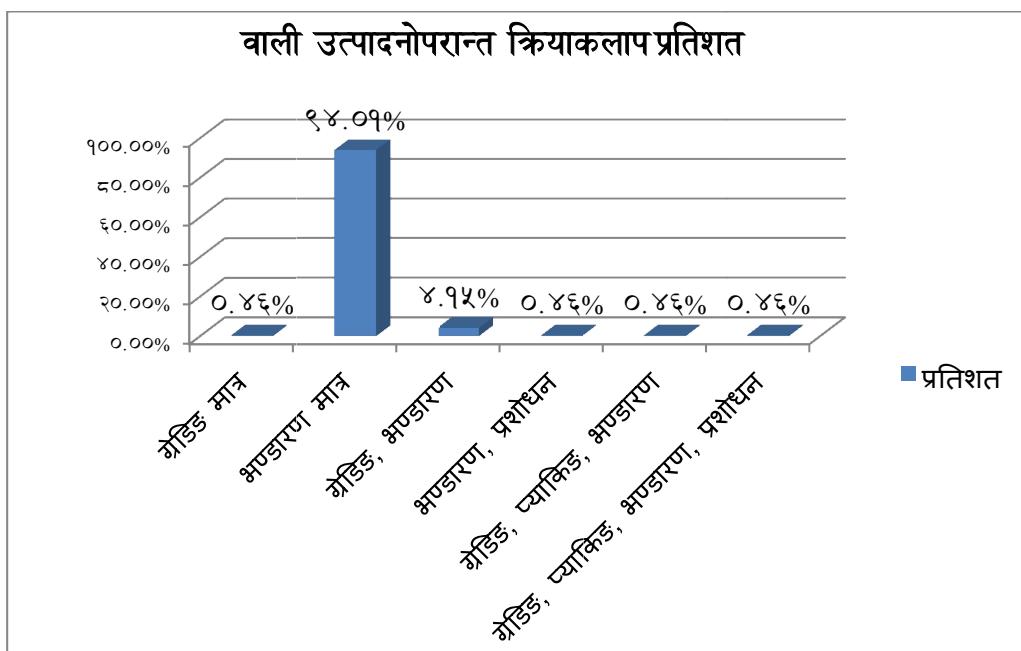

४.१२.५ मके बाली उत्पादनोपरान्त क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण

मके बालीमा उत्पादनोपरान्त गरिने विभिन्न कृयाकलापहरु मध्य करिब ९४.०१ प्रतिशत किसानहरूले भण्डारण मात्र गर्ने गरेको पाइन्छ। त्यस्तै बाँकी अन्य कृयाकलापहरु गर्ने सङ्ख्याको विवरण निम्न अनुसार छ।

बालीउत्पादनोपरान्त क्रियाकलाप	प्रतिशत
ग्रेडिङ मात्र	०.४६%
भण्डारण मात्र	९४.०१%
ग्रेडिङ, भण्डारण	४.९५%
भण्डारण, प्रशोधन	०.४६%
ग्रेडिङ, प्याकिङ, भण्डारण	०.४६%
ग्रेडिङ, प्याकिङ, भण्डारण, प्रशोधन	०.४६%

(फिल्ड सर्भ, २०७४/७५)

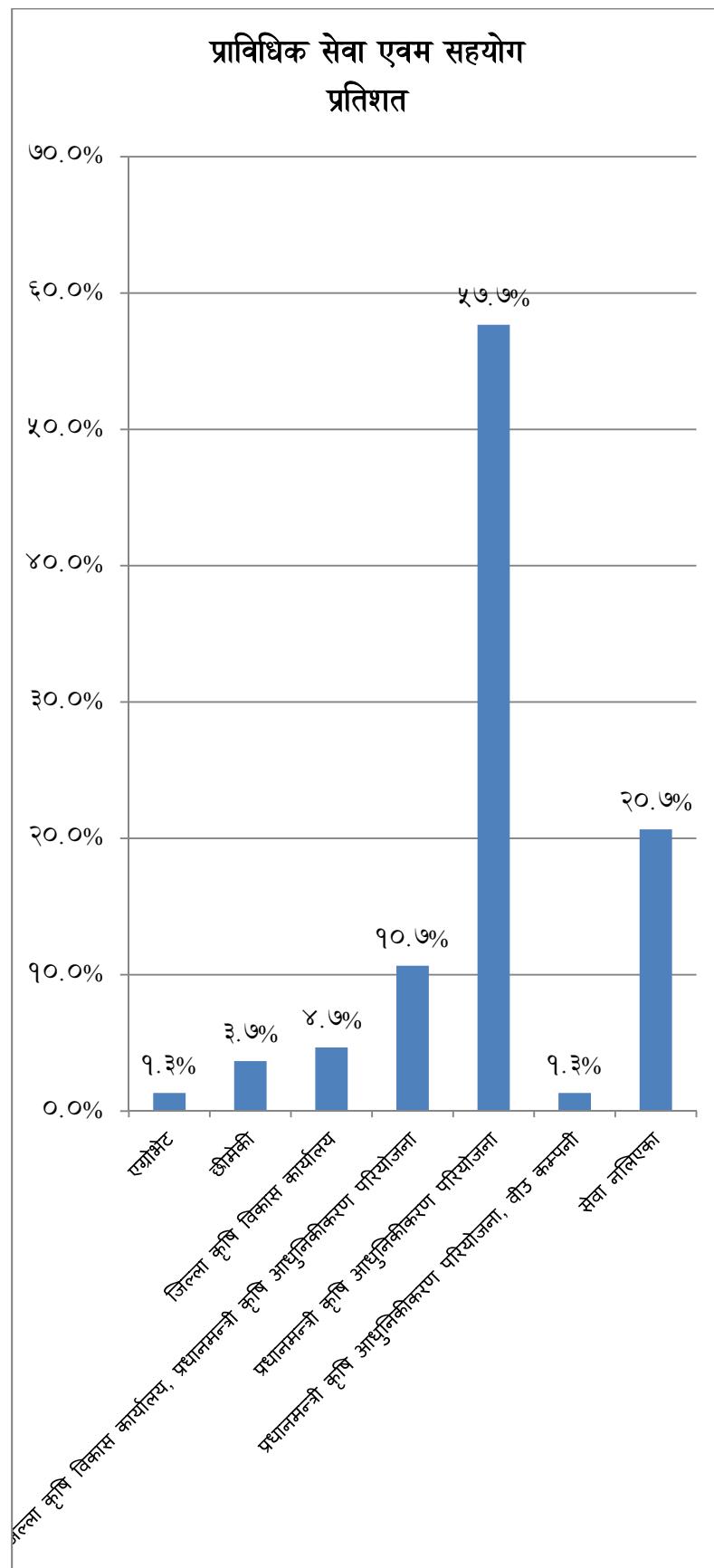

४.१२.६ मकै खेतीका लागि प्राविधिक सेवा एवम् सहयोग सम्बन्धी विवरण

प्राविधिकसेवा एवम सहयोग	प्रतिशत
एग्रोभेट	१.३%
छीमेकी	३.७%
जिल्ला कृषिविकास कार्यालय	४.७%
जिल्ला कृषिविकास कार्यालय, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना	१०.७%
प्रधानमन्त्रीकृषि आधुनिकीकरण परियोजना	५७.७%
प्रधानमन्त्रीकृषि आधुनिकीकरण परियोजना, वीउ कम्पनी	१.३%
सेवा नलिएका	२०.७%

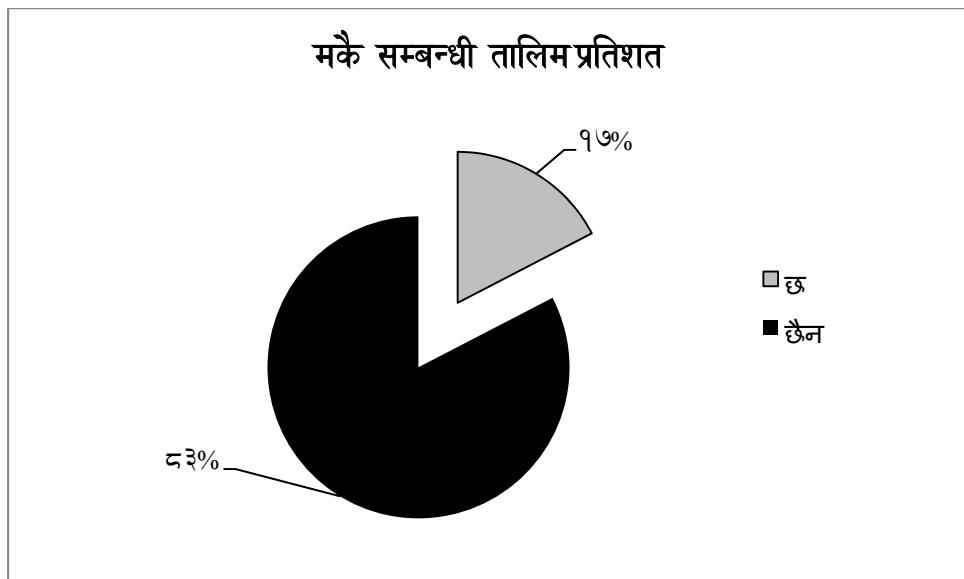
(फिल्ड सर्भ, २०७४/७५)

यस मकै-जोनको सञ्चालनसँगै ५७.७ % किसानहरूले यस परियोजना एवम् अन्य सहयोग प्राप्त गर्दै आइरहेको पाइयो। मकै जोन पश्चात कृषि विकास कार्यालय, धादिङ बाट १०.७ % किसानहरूले सहयोग लिइरहेको देखियो। त्यस्तै २०.७ % किसानले कुनै पनि प्रकारको प्राविधिक एवम् अन्य सहयोग नलिएको पाइयो।

४.१२.७ मकै खेती तालिम सम्बन्धी विवरण

यस मकै-जोनमा आवद्ध कुल किसान मध्य १७ % किसानहरूले मात्र मकै सम्बन्धी तालिम लिएको पाइयो ।

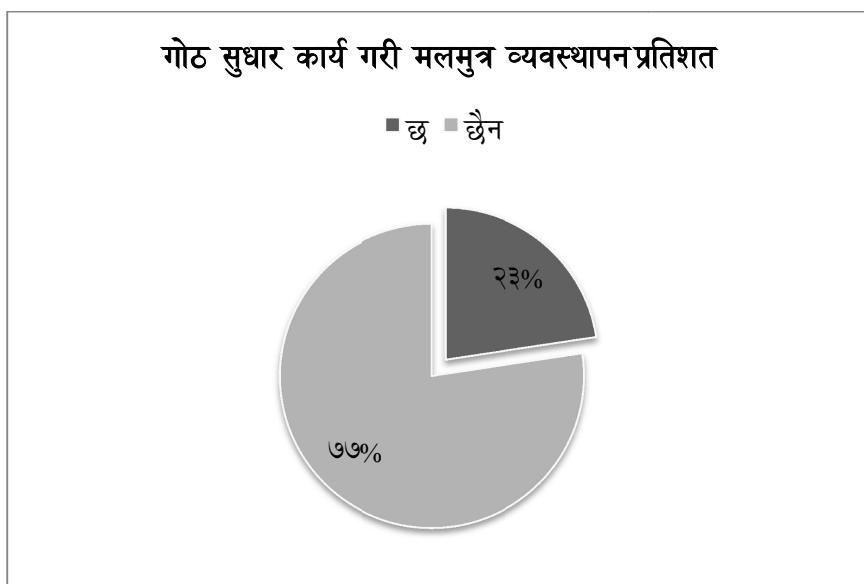
४.१३ भकारो सुधार तथा माटोको जाँच सम्बन्धी विवरण

४.१३.१ गोठसुधार सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रमा करिब २३ % किसानहरूले भकारो सुधार गरेको पाइयो ।

गोठसुधार कार्य गरी मलमुत्र व्यवस्थापन	प्रतिशत
छ	२३%
छैन	७७%

(फिल्ड सर्वे २०७४/७५)

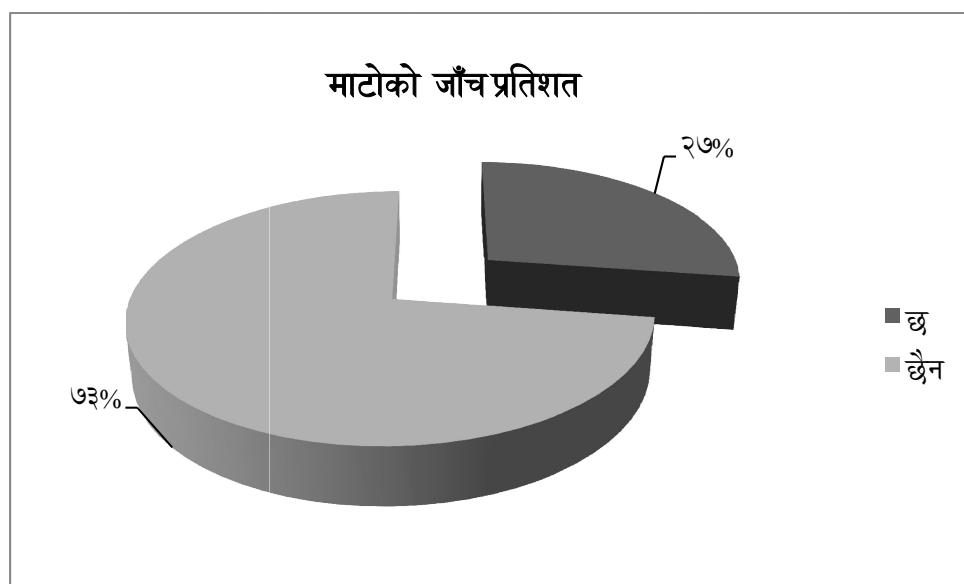

४.१३.२ माटोको जाँच सम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रको माटो जाँचको अवस्था हेर्दा २७ % मात्र किसानले माटो जाँच गराएको पाइयो ।

माटोको जाँच	प्रतिशत
छ	२७%
छैन	७३%

(फिल्ड सर्वे, २०७४/७५)

४.१४ परियोजना कार्यान्वयन इकाई मकै जोन धादिडमा आवद्ध कृषक समुह / सहकारी तथा कम्पनीको विवरण

यस परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै-जोन), धादिडमा आ.ब २०७४/७५ मा आवद्ध कृषक समुह / सहकारी तथा कम्पनीको सामूहम विवरण यसप्रकार छ।

क्र.सं	नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	प्रगतिशील आइ.पि.एमकृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	मनबहादुर थापा	९८४९८२६४६९	
२	जलकन्या कृषि सहकारीसंस्था लि	निलकण्ठ न.पा.	रामकाजी अधिकारी	९७४९००५४३१ ९८४९५९९२५७	
३	निलकण्ठेश्वर आइ.पि.एमकृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	भिम माया श्रेष्ठ	९८०३४४२९५१	
४	राम्चे सिम्चेपानीकृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	हिरा बहादुर श्रेष्ठ	९८४९६५६६७५	
५	जमुने चौर कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	काजीमान नेपाली	९८६०९६६२०५	
६	कालिका कृषक समुह (ख)	निलकण्ठ न.पा.	तिल कुमारी रावत	९८४९८६५५३२	
७	शान्तीदेवी महिलातरकारी कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	शुशिला अर्याल	९८४३७९४५४१	
८	साना किसान कृषिसहकारी संस्था लि	निलकण्ठ न.पा.	इन्द्र बहादुर श्रेष्ठ	९७५१००९०३०	
९	संगम कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	सुजना खनाल	९८४९५६७९३९	
१०	मुरलीभड्याड सानाकिसान कृषि सहकारी लि.	निलकण्ठ न.पा.	दुर्गा दवाडी	९८१३१४९०३७	
११	आँसी खोला आई.पि.एमकृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	सुनिता दवाडी	९८४९२२९८७९	
१२	समता कृषि तथा पशुपालनकृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	राजन बराइली	९८५११७०८१	
१३	लामा गुरु साना किसानकषि सहकारी संस्था लि.	निलकण्ठ न.पा.	भगवती भण्डारी	९८५११९९७६	
१४	नागभुमि कृषि विकासकृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	रामशरण थापा	९८५११२०९२२	
१५	मनरुपि कृषि समुह	निलकण्ठ न.पा.	नविन गुरुङ	९८१०३८३०६० ९८५१००३६०५	
१६	आत्म निर्भर कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	कृष्ण मणि नेपाल	९७४९०८४५९८ ०९०५२०८७५	

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

१७	मंकाली कृषक समुह (ख)	निलकण्ठ न.पा.	रमा ढकाल	९८६९९०५६५६ / ९८४९६५६४६९
१८	कालिका (ग) कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	लोक बहादुर गुरुड	९८४९०६३३०९ / ९८१३७८३३६३
१९	पञ्चकन्या (ख) कृषकसमुह	निलकण्ठ न.पा.	सुर्य बहादुर गुरुड	९८१३३२८४०५
२०	श्रमजीवि कृषि सहकारीसंस्था लि.	निलकण्ठ न.पा.	भिम बहादुर गुरुड	९८४९६९५३६०
२१	तीनघरे काफले कृषकसमुह	निलकण्ठ न.पा.	केशव बाँस्कोटा	९८१०२६९६१८ / ९८४०५३२२५८
२२	जलकन्या सघन आइ.पि.एम	निलकण्ठ न.पा.	चित्र कुमारी थापा मगर	९८२३४९६९५४ ९८४९०६२६४६
२३	जागरण कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	विष्णु पुकार श्रेष्ठ	९८०९२९०५०८ ९८४३४३६६४६
२४	प्रगतिशील कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	मेघ राज पोखेल	९८४९७१७८३५
२५	भैरवी मिश्रित कृषकसमुह	निलकण्ठ न.पा.	जुना कुमारी नेपाली	९८४९६९७१८६ / ९८१८३२३२३३
२६	गोकर्णेश्वर आइ. पि.एम कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	पुष्पा पन्त	९८४९५६४७०६
२७	सुनदेवी कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	अण बहादुर राना मगर	९८०६७७९४५४
२८	काफला छाँप कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	मान बहादुर थापामगर	९८४९२४३०९६ / ९८६१७७८७०
२९	मंकाली कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	प्रेम नारायण श्रेष्ठ	९८६१५९७१३७
३०	स्मार्ट कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	शम्भु श्रेष्ठ	९८४९०६६८०९
३१	उद्यमशील कृषि सहकारीसंस्था लि.	निलकण्ठ न.पा.	दान बहादुर कुमाल	९८४३५१०५३३
३२	सप्तकन्या महिला कृषकसमुह	निलकण्ठ न.पा.	पार्वती रिजाल	९८४९६५६६२३
३३	बगैँचा कृषि समुह	निलकण्ठ न.पा.	विष्णु हरि लम्साल	९७५१०३२७०४ / ९८४९१२०८१३
३४	तल्लो बेसी कृषकसहकारी संस्था लि.	निलकण्ठ न.पा.	कृष्ण प्रसाद अधिकारी	९८४९४५४८३५
३५	महादेवस्थान कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	सिताराम लम्साल	९८४९७१०३८८

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

३६	अलैचे कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	तिल प्रसाद लम्साल	९८२३८०९०५२
३७	कालिका(क) कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	तेज कुमारी लम्साल	९८४३७८४६२५
३८	रन्देवी कृषि सहकारीसंस्था लि.	निलकण्ठ न.पा.	लाल बहादुर श्रेष्ठ	९८४९२१२१३४
३९	सुर्योदय साना किसानकृषि सहकारी	निलकण्ठ न.पा.	हरि प्रसाद घिमिरे	९८४९६४९५३०
४०	कुडुल्ले कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	गोमा सापकोटा	९८४९५२८४४३ /९८१८२२९४९९
४१	लामिधराँ महिला कृषकसमुह	निलकण्ठ न.पा.	राधा धमला	९८४९७४७९६३
४२	दामगाडे महिला कृषकसमुह	निलकण्ठ न.पा.	सानी परियार	९८४९५६७३६९
४३	साडकोष महिला कृषिसहकारी संस्था लि.	निलकण्ठ न.पा.	पम्फा नेपाली	९८६३३४०३६५
४४	सविन कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	कल्पना थापामगर	९८४९४५४८२९
४५	कृषक जागरण फलफुल तथातरकारी सहकारी संस्था लि.	निलकण्ठ न.पा.	कृष्ण कुमार श्रेष्ठ	९८४९६४९६५०
४६	नमुना कृषि सघनआइ.पि.एम कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	दिव बहादुर गुरुङ	९८४९०६२८०८
४७	राजपोखरी कृषिबहुदेश्य सहकारी संस्था लि	निलकण्ठ न.पा.	राजाराम श्रेष्ठ	९८४९५४६८५९
४८	जलकन्या मिश्रित बीउबीजन कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	विष्णुलाल श्रेष्ठ	९८४९७९७७४३
४९	ज्योती जनप्रिय कृषकसमुह	निलकण्ठ न.पा.	सुप सिं तामाङ	९८४९६५६७५०
५०	वरमाणी कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	राम बहादुर श्रेष्ठ	९८४९२३३०४८
५१	भाडखर्क कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	फुलमाया गुरुङ	९८४०२८६६६९ /९८६०६८२०४२
५२	आचार्य गाँउ लाहुरेगाँउ कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	शिव प्रसाद सिक्देल	९८२३३१८०५४
५३	पञ्चकन्या कृषक समुह (क)	निलकण्ठ न.पा.	रुपामस्की मगर	९८४३२५५२९७
५४	प्रगतिशील आइ. पि. एमकृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	कृष्ण बहादुरगुरुङ	९८४९८२७८०६

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

५५	आँपचौर महिला कृषकसमुह	निलकण्ठ न.पा.	सिता गुरुड	९८६१००६४९३
५६	आपँश्वरा कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	शिवहरी सापकोटा	९८४१२३०४०४
५७	वि पि गाउँ कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	शर्मिला गुरुड	९८४३२५४३५६
५८	मधुवन कृषक समुह	निलकण्ठ न.पा.	हुम कुमारी गुरुड	९८२३१६९९९८
५९	सुर्योदय फलफुल तथातरकारी महिला कृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	अम्बिका श्रेष्ठ	९८१८७९१७६४
६०	उन्नतशील मौरीपालनकृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	कृष्णमान श्रेष्ठ	९८१८७७२७३६
६१	अमरावती खाद्यन्नबाली विकास कृषक	ज्वालामुखी गा.पा.	रुद्र प्रसाद भट्ट	९८०३९९९७४८
६२	लाली गुरासँ महिलाकृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	झम्कमान श्रेष्ठ	९८४१०७४४९
६३	मनकामना कृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	ज्यानी प्रजापति	९८१३१६७९४६
६४	गैरीगाँउ कृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	नरेन्द्र प्रताप शाह	९८१८७०९०३३४
६५	नमुना कृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	सिता वि.क	९८६०९७८७५१
६६	पशुपति खाद्यन्न बालीकृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	तुल माया अर्याल	९८१३८३४२३२
६७	उद्यमशील कृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	वेद बहादुर राना	९८१३८२७४०६
६८	सदाबहार कृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	भव कुमारी मल्ल	९८४१०६५०७४
६९	शमिभड्याड कृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	सिताराम अधिकारी	९८४१९३००१३
७०	खड्क देवी खाद्यन्नबाली कृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	रविन्द्र प्रताप शाह	९८०३९७९६९५
७१	आमँ डाढा कृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	ध्रुव सिलवाल	९८०८७०३८०३
७२	चन्द्रोदय कृषि सहकारीसंस्था लि.	ज्वालामुखी गा.पा.	एक नारायण श्रेष्ठ	९८४१९७५७०२

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

७३	सुगम कृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	पशुपती सिलवाल	९८४३८१३३९४	
७४	सन्तोषीमाता कृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	विद्यादेवी सिम्खडा	९८६०६८३१४९	
७५	मखमली कृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	रन कुमारी श्रेष्ठ	९८१८७९९१७६४	
७६	बाघ मुर्छा कल्याणकारीकृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	चिनीमाया मगर	९८०८६७८१६१	
७७	विजयटार कृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	बुद्धि तामाङ	९८४६४८४७०५	
७८	मिलाप कृषक समुह	ज्वालामुखी गा.पा.	चिरकोड्य तामाङ		
७९	गणेश हिमाल वीउ विजनव्यापार कम्पनी लि	निलकण्ठ न.पा.	सुप सिं तामाङ	९८४९६५६७५०	

५. परियोजना कार्यान्वयन इकाई, मकै-जोन धाडिङका अवसर र चुनौतीहरू

यस जोन सञ्चालनरत क्षेत्रमा रहेका अवसर एवं चुनौतीहरू यस प्रकारले प्रस्तुत गरिएको छ।

५.१ अवसरहरू:

१. मकै जोनको क्षेत्रफल हालको ७६० हेक्टर बाट वृद्धिगरी १००० हेक्टर भन्दा बढी पुर्याएर सुपरजोनको कार्यक्रम ल्याउन पहल गर्न सकिने।
२. हिँउते तथा वसन्ते मकैको उत्पादनमा वृद्धि गरी यस क्षेत्रको किसानको जीविको पार्जनमा टेवा पुर्याउन सकिने।
३. हाइब्रिड मकैको उत्पादन परीक्षण अनुसार हाइब्रिड मकैको क्षेत्रफल वृद्धि गरी दानाको रूपमा अन्य जिल्लामा बिक्री गराउनुकासाथै धाडिङ जिल्लामा समेत दाना कम्पनी सञ्चालन गर्न सकिने।
४. मकैबाट विभिन्न परिकारहरू विकास गरी खायन मकैको खपत बढाउन सकिने।
५. तालिम तथा प्रविधि प्रदर्शनी मार्फत स्थानिय स्रोत साधन अनुकूलका प्रविधिहरू विकास गर्दै लैजान सकिने।
६. समुहगत विकाससँगै मकैको वैज्ञानिक खेती तीव्र रूपमा बढाउन सकिने।
७. कस्टम हायरिड तथा पोष्ट हार्भेट सेन्टरको निर्माण मार्फत मकै खेती प्रणालीलाई थप व्यवस्थित बनाउन सकिने।

५.२ चुनौतीहरू:

१. सिमित स्रोत साधनका बाबजुत चुस्त सेवा प्रदान गर्नु।
२. सामान्य वर्षातको समयमा लगाउने बालीको रूपमा मकैको खेती हुने गरेकोले वैज्ञानिक तवरले खेती गरी तत्काल उत्पादकत्व बढाउन निकै कठिनाइ देखा पर्ने।
३. मकैको बीज वृद्धिको कार्यक्रम सञ्चालन गरे पनि बीउको खपत गराउनु आफैमा चुनौती हो।
४. खायनको रूपमा मकैको खपत ज्यादै न्युन पाइएकोले गर्दा यसको खपत नबढिकन मकैको समग्र विकास हुन गाहो देखिन्छ।
५. परम्परागत शैलीमा खेती गरीने हुनाले गर्दा खेती प्रणालीमा तत्काल परिवर्तन ल्याउन गाहो देखिन्छ।

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

सर्वेका झलकहरुः

6. Annual Progress Report 2074/75

1. Background

Prime Minister Agriculture Modernization Project (PMAMP) has been formulated to develop specific agriculture production areas by developing modern, commercial, sustainable, and self-reliable agricultural system. This project aimed at ensuring food security through integration and operation of components of the overall agricultural value chain to create sustainable economic opportunities those oriented towards the industrialization.

Also, this project has ultimate goal to put significant contribution for balancing the trade deficit resulted by increasing imports and decreasing exports. Different zone with different agricultural commodities have been developed throughout the country looking the potentiality and output of that commodity. Based on that concept, maize zone has been started from Poush 2073 in Dhading District to develop sustainable modern commercial and self-relied maize based agricultural system. Maize cultivation is a way of life for most farmers in the hills of Nepal. It is a traditional crop cultivated as food, feed and fodder on slopping Bari Land (Rain-fed up/low lands in hills of Nepal). It is grown under rain-fed conditions during the summer (April-August) as a single crop or relayed with millet-later with season. In 2073/74, Maize was grown on about 19305 ha, which represents 25 % of the total cultivated area in the district. Despite the many efforts made to increase the maize productivity in the county, the results are not much encouraging. Many of the improved technologies developed and recommended for the farmers to date are not fully adopted. There is a need for location specific maize production technologies especially for marginal upland maize production system, and resource poor farmers.

Nepal's total maize cultivated area is 891583 ha with 2.5 t/ha (MoAD, 2017). Out of the total maize cultivation areas of Nepal, Dhading shares account of 19305 ha area (for maize production) with production of 37907 mt with 1.97 mt /ha productivity (DADO, 2072/73). The following figure illustrates the recent updates on productivity increment of maize in Dhading district, which indicates the prospects of implementing promotion activities for maize value chain improvement within the framework of PMAMP Interventions.

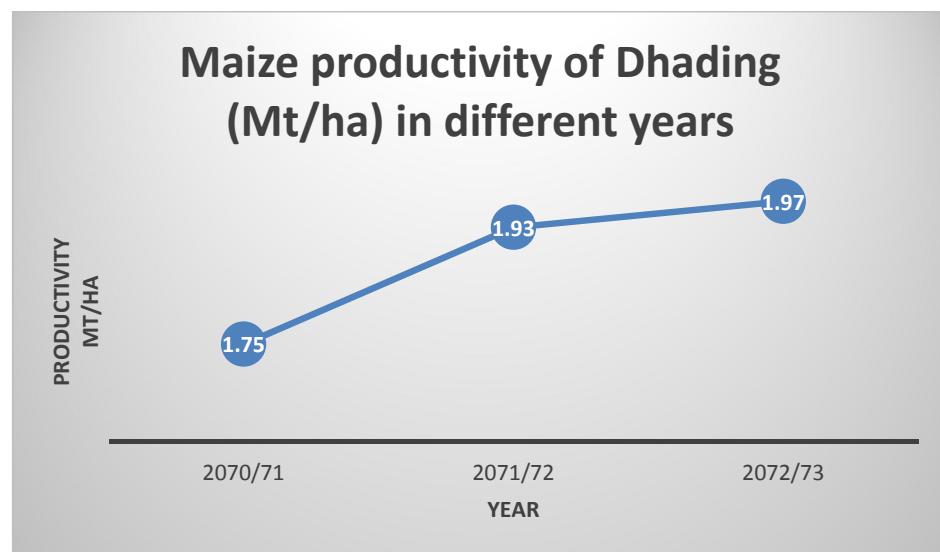

Figure 1: Assessment of maize productivity status of Dhading districts in early three years

Maize zone consist of one Nilkantha Municipality and one JwalamukhiGaunpalika. Nilkantha Municipality consists of 7 previous VDCs together with former Nilkantha Municipality, which are: Sankosh, MuraliBhanjyang, Sunaula Bazar, Jyamrung, Khalte, Dhuwakot. Similarly Jwalamukhi G.P. consists of 4 Previous VDC, which are Khari, Maide, Dhola and Chainpur. The total cultivatable land and Total Maize cultivated Area is given below (Table 1)

Table 1: Appraisal of total cultivated land and area under maize cultivation across the project sites

PMAMP Dhading Sites	Name of VDC/Muni.	Total cultivated land(ha)	Area under Maize cultivation (ha)
Nilkantha Municipality	Nilkhantha	1874	392
	Sankosh	1244	379
	Murali Bhanjyang	836	392
	Sunaula Bazar	1119	505
	Jyamrung	1231	364
	Khalte	716	413
	Dhuwakot	820	559
SUB TOTAL(A)		7840	3004
JwalamukhiGaunpalika (Rural Municipality)	Khari	986	486
	Maidi	1712	602
	Dhola	756	523
	Chainpur	947	535
SUB TOTAL(B)		4401	2146
GRAND TOTAL(A+B)		12241	5150

The total maize cultivated area in Nilkantha is 3004 ha and in Jwalamukhi is 2146 ha. Out of that area, maize zone occupies about 700 hectare as a command area. The total stakeholders involved in this program is 65 farmer's group, 13 co-operatives and agro entrepreneurs, and one seed company comprises of 663 ha of land. Similarly out of 2772 beneficiaries female (1122), male farmers (1620), Dalit (370), Janajati (1250) and others (1131).

2. Approach of PMAMP Dhading (Maize) Program Unit for target achievement

We sought to generate high yielding maize based production technological package that contributes to the food nutritional security, employment generation and livelihood improvement of the Nepalese people. The project unit executed the activities with some additional technological interventions taking under consideration for the existing food and nutritional securities as major threats coupled with declining factor productivity and climate change effects in Nepal. The project has allocated for performance based incentive allowance to the staff member, but this allowance was not materialized to technical staff of the project as the criteria were not set from the PMAMP project, though there was an approved budget for it. The core project staff along with Agriculture Expert remained in touch with various development organizations and Research for coordination in different time for the effectiveness of the Project. Some key highlights of the interventions that PMAMP Dhading Unit conducted besides the regular project activities/plan are as below:

- Timely field visit, monitoring and analysis of crop performance progresses in different aspects (socio economic, field & soil conditions, climate and weather factors and genotypic/phenotypic performance)
- Consultation and participatory project progress sharing with research centers (example: NARC), input suppliers and MoAD) to gather, possible innovative and advanced practices and tools/machineries/technical inputs for strengthening program objectives.
- Crop yield was recorded for farmers' incentives criteria.
- Product's value chain strengthening strategies and practical based trainings to concerned value chain participants
- Seek, analyze and provide the valuable recommendations for further improvement of the project targets.

3. Key Activities performed and outcomes

3.1 Field demonstration on Participatory commercial maize production and processing technology and programme Awareness Seminar

Yield based incentive allowances were distributed to 1800 farmers. Farmers having more than 10 percent yield on bench mark yield i.e.(3.1 mt.) per ha were selected to be fallen under

this criterion. 100 crop cutting samples were taken to evaluate the yield record. Producers' groups were highly motivated and influenced with this reward system and were thankful to the program team.

In order to share the aforesaid progress and project implementation status review, Program Awareness Seminar was organized. About 70 representative members from different political parties along with members and chief of co-operatives, farmer's group and different concerned stakeholders participated in the seminar. Detail approved annual programs were presented by Mr. HomNath Lamsal, Chief of the maize zone. There was good interaction between the participant and maize zone concerned staffs.

Figure: Demonstration of plastic mulching at Madhuban

Figure: Demonstration and training on vermi-compost at Dharapani, Nilkantha-9

3.2 Maize zone Executive committee meeting and discussion forum

Regular Committee meeting was held for program planning, monitoring, and implementation of the program. This links between different stakeholder's entrepreneurs, policy maker seed companies and maize and maize seed growers. Twelve committee meetings were held to execute the program and interesting efforts like Inter country tour and visit were discussed and approval by the committee. Active members from zone committee, farmers group, co-operatives and other stakeholder were taken to the different institutions like maize research and development, Seed Company, marketing places, Feed industries and other research station for the technical as well as operational knowledge. In this trip maize zone staffs also participated. The group was benefitted from this visit. About 30 people were participated in that tour.

3.4 On farm Demonstration of winter maize

- Winter planting of Rampur Composite and Arun-2 were done for the first time in Dhading. The cultivation was made in about 5 ha of land in zone command area. Shrawan last week to Bhadra second week was found to be the best time for planting of winter maize. Farmers were very much encouraged by this plantation and the crop yield.

Green cobs were sold from their field itself .There is a high demand for roasted cobs by the consumers. If the production is increased there is a good market in Kathmandu. On an average they sold green cobs of about 20,000 to 25,000 / Ropani. This is a very high return from winter maize compared to the targeted average yield that Maize Zone had planned to increase its area this season.

- It was observed that the consumption of maize as a main food is decreasing in rural areas, therefore it is necessary to make different recipe which is liked by the consumers. A practical training to the bakery, entrepreneurs and hotel owners were done by food technologist for a week to make different food, bakery, and other items. About 12 people participated in that training. Different food items from maize were made and put in local industrial fair held at Dhading from Magh 16 to 26, 2074. The visitors liked the recipe made from maize. More than 200 people tasted the product. The local bakery has started to bake maize product and sell like maize loaf, maize cake, maize Haluwa, Maize Khir and etc.
- Participatory Demonstration of smart practices on maize cultivation and post-harvest technology including processing were demonstrated at three different locations. This include plastic mulching, minimum tillage, seeding behind the plow , zero tillage machine planting, zap planting compared with local methods. Those participatory activities including training at the site were conducted by the technical staffs and experts. In these activities, farmers from different farmers group, co-operatives and companies participated showing enthusiasm on entire sessions. The beneficiaries were 38 female and 40 male who got benefit from these activities.

Figure: Winter maize cultivation at Aalaichae

Figure: Selling of roasted corn at Dhading Besi

3.5 Program planning workshop

A joint workshop was conducted with zone committee members, stakeholders and different farmers, co-operative, entrepreneurs and company member for the allocation of approved program and budget planning for 2075/76 program budget. This helped to plan resources and activities for the efficient implementation of program.

3.6 Interaction workshop on market promotion of maize and maize product

One day interaction workshop was organized with different farmers group, co-operatives, Agro- vet, Private company, technicians, reporters, media representatives like FM radio and local television regarding maize and maize seed promotion. Different experts took the classes regarding the promotion of maize and maize products. This way, it was helpful to know the market problem, selling and buying rates and infrastructure for its storage and market places. About 40 people participated and appreciated about this event.

Regular monitoring was done by the committee members, office staff political representative while distributing the incentives to the farmers groups. This has facilitated for the transparency among farmers and local political leaders like Ward-President, municipalities members etc.

Figure: Preparation and Demonstration of bakery items based on Maize.

Figure: Bakery training in PMAMP maize zone collaborating with local bakery with expert from Kathmandu

3.7 Custom Hiring Centre

Based on the demand and field activities assessment of the respective groups, co-operatives and companies 101 Mini-tillers, 66 corn Sheller, 65 sprayers, 8 maize planting machine and 2 maize flour mills were distributed till now on 50% subsidies to the groups. This has given a great impact on mechanization like planting, weeding, threshing as there is lack of draft animal and labor. This has brought a great impact in maize cultivation and production.

Figure: Custom Hiring Center at Sandada, Palpa

3.8 Establishment of Post-harvest center

Based on demand of the farmers groups, cooperatives, seed companies the demand were assessed by the zone committee and five post-harvest centers at different seed producing domains were identified and its construction were approved at 85 percent subsidy. The post harvest centers established are as follows:

S.N	Center	Location
1.	Jalakanya Seed production group	Nilkantha Municipality - 7, Tarukharka
2.	Ganesh Himal Seed Production Company	Nilkantha Municipality - 8, Sasaha
3.	Ranadevi Krishi Sahakari	Nilkantha Municipality - 12, Sankosh
4.	Krishak Jagaran Krishi Sahakari	Nilkantha Municipality - 4, Pauwa
5.	Manakamana Krishak Group	Jwalamukhi - 3, Aamarai

This infrastructure is very useful for seed storage, tools and equipment and marketing.

Based on the demand collection and its assessment and approval, from committee, minor irrigation projects were implemented. Six cement concrete channels, 15 plastic ponds and one small dam, 4 projects with irrigation pipe and cement intake, 5 cement concrete ponds, 6 irrigation project on lift irrigation by motor pump and 11 pipe irrigation systems were completed with 85% subsidy till now.

Figure: Inauguration of post-harvest center at Tarukharka.

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

Figure: New building of post-harvest center, Nilkantha -7, Tarukharka

Figure: New building of post-harvest center at Nilkantha - 8, Sasaha

Figure: Plastic pond demonstration and construction

Figure: Canal construction and demonstration for small irrigation

3.9 Cow dung and Urine management program

At present, the farmers don't manage the Cow-dung and urine in a scientific way, this way they destroy all the properties of dung and urine. They don't know how to utilized those material for making good compost and the use of urine as a bio-pesticide. Realizing the need of management practices in these contexts, the project has given training and some resources with Rs. 5,200/- was distributed per shade management to 248 farmers belonging to 38 farmers groups of the zone command area. This way, they learned this technology how to

make compost and use of farm wastage as well as the use of urine as a bio-pesticide. At the same time, they repaired and made the suitable cow shade with this assistance.

Figure: Demonstration on cow dung management, training and modification of the cattle's shed at project area.

3.10 Improved seed production of Rampur-composite Maize variety.

On our request, National Maize Research Program (NMRP) of NARC has provided 2 mt of foundation seed of Rampur-composite to us. Project has distributed in 7 seed producing domain of the command area to the seed growing identified groups in a block. All the concerned technologies as well as training were provided to the seed growing farmers timely. They have planted in about 70 ha of land the crop is very good and we expect about 150 to 200 mt of C1 seed this year which will be used as a seed in Dhading and other part of the country.

Futhermore, 11 metric ton improve seeds (Rampur Composite variety) were distributed to 63 farmers group with 50% subsidy. This helped to replace the old and local varieties of seeds and increase the productivity.

Demonstration and training on vermi-composting were done at 3 locations to the farmers of the zone. This will help them to prepare the compost by the use of earth-worm. All the house hold wastage will be utilized and very useful compost will be made, which will be very useful for farming.

All the suitable technologies are broadcasted through local FM every week for one year regularly for the awareness of the programs to the maize growing farmers of district. This has made very effective information to the farmers to contact timely. Twenty minutes Video documentary has been prepared showing all the major activities of the project which will be very effective for the evaluation project impacts and stakeholders' perception assessment.

4. Conclusions

Out of the given target few research and innovative work were done which will be the linkage between research and development for overall output of the maize crop.

- Based on the importance of local germplasm the local biodiversity has been assessed and identified and all the important traits of those germplasm has been recorded for their further research.
- Very interesting local germplasm were identified which bear 5-6 cobs and each cob were filled with grains. The identification, conservation and gene analysis of those germplasm have been sent to Agriculture Botany Division NARC for its genetic evaluation and development of inbred lines for further breeding work. There will be co-ordination with gene-bank at NARC. This way the local biodiversity will be identified, collected preserved and utilized for further research work.
- Few soil samples from aforesaid field was sent to soil science division (NARC) for analysis of macro and micro nutrient content to correlate with the performance of germplasm. Macro nutrient analysis of the soil samples has been received and the analysis of micro nutrient is in process.
- There is a high demand of popcorn in Nepal. People take this as a breakfast, popcorn is used as snacks in cinema hall, at other places like supermarkets etc. but there is no production of popcorn in Nepal. Regional Agriculture Research Station, Lumle have released two varieties of popcorn lumle-1 and lumle-2 (white and yellow oval shaped grains).
- Realizing the raising demand of popcorn, zone has procured 10 Kg of Lumle-1 and Lumle-2 seed for its performance and seed production in isolated plots of 10 farmers. The vegetative growths of those varieties are satisfactory. All the seed produced will be planted in next season to increase its area, production if the result is found satisfactory.
- There is high demand of Hybrid seed of maize by the farmers. There is no seed company in Nepal who is producing hybrid seed yet in commercial basis. NMRP

(National Maize Research Program) have released few hybrid lines which are very promising and high yielding. Thinking on this, the zone has conducted on farm varietal demonstration of those hybrid Rampur 2,4,6,&8 along with Khumal hybrid for their performance at this domain so that the farmers will be convinced after getting the result.

- Looking at this hybrid seed production, some company should come forward and produce the seed, because NMRP can't produce hybrid seed in commercial scale. So NMRP has sent 2 in-bred lines of Rampur hybrid-6 (NML-3 Female and NML-5 Male), for its crossing and recording their performance and result so that in future, the seed company will be convinced to produce those hybrid.

5. Few Recommendations and way forward

It is observed that 10-15 farmers visit zone office every day for their problem in maize cultivation technology, post-harvest, plant protection, storage facilities, small equipment and marketing for the proper advice and materials compared to previous years. This shows that the farmers have felt that their need will be taken by maize zone. This is very good approach and these issues need to be well addressed by PMAMP in upcoming days. As the total production of maize has increased, it should undergo into a systematic value chain. This way the stakeholders are demanding resource for maize based industries. Similarly, there should be initial support to the few bakery and hotel owners for the making of maize recipe products, so that they can continue for its sustainability.

Seed contract farming between farmers and company has been initiated from this year for their awareness in marketing chain. Regularization of operation and adoption of improved practices over the time periods will be crucial, which need to be taken under consideration by Ministry and PMAMP Project. The seed produced in Dhading should be channelized throughout the country as per the existing demand, so that seed producing farmers will be encouraged and there will be assurance of market guarantee and positive expectation for improved sustainable maize based enterprise development.

At present there is very few staff one senior agriculture officer, one Junior Technician one accountant only. All the vacant post should be fulfilled to do the work in efficient way.

There is no vehicle in the office; this has hampered the field work .One four wheel vehicle should be provided as soon as possible for the field work.

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

७ .अनुसूचीहरु

अनुसुची १ सर्वेक्षण प्रश्नावली फारम

नेपाल सरकार

प्रधानमन्त्री कृषि अधिनिकीकरण परियोजना
परियोजना कार्यान्वयन इकाई (मकै-जोन) धादिङ

आ.व. २०७४/७५

जोन प्रोफाइल घर धुरी सर्वेक्षण फारम

मकै बाली
खण्ड क
सामान्य जानकारी

१.परिचयात्मक विवरण

कृषकको नाम:	उमेर:	वर्ष
ठेगाना: गाउँपालीकानगरपालिका:/	वडा	टोल
संम्पर्क नम्बर:	परिवार सदस्य संख्या:	महिला: पुरुष:
कृषि काममा परिवार संख्या: क.खेतीबाट	ख.अन्य	बार्षिक आमदानी
परिवारको शैक्षिक येर्यता: ० देखि ८ सम्म	९ देखि १२	१३ र सो भन्दा माथी
घरको किसीम: पक्की छाना	टीनको छाना	अन्य
थप भए पछाडि लेखुहोस्		

२.१ तपाईंको स्वामित्वमा कति जग्गा छ

रोपनि कष्टा विधा

२.२ जमिनको प्रकार

विवरण	खेत	पाखो बारी	
		भिरालो	समथर
क्षेत्रफल			

२.३ सिंचाई

विवरण	असिचित	सिचित	
		मौसमी	बर्षभरि
क्षेत्रफल			

२.३ सिंचाईको श्रोत कुन हो ? क. खोला ख. नदि ग. मुहान

घ. खहरे खोला (बर्षातमा ४ महिना आउने)

२.४ पानीको श्रोत कति टाढाँ छ?

२.५ अरुको जग्गा अधियामा वा भाडा मा लिएर खेति गर्नु भएको छ ?

छ घैन

यदि छ भने कति क्षेत्रफल छ

क्षेत्रफल रो.

क अधिया

ख..... समूहमा मिलेर

ग भाडामा लिएर

२.६ धार के होतपाईसगाँ भएको सिंचाईको पूर्वा ?

क पाईप

ख कुलो कच्ची,

पक्की

दुबै

ग नहर कच्ची,

पक्की

दुबै

२.७ सिंचाई प्रणाली कस्तो छ ?

क सतह

ख स्प्रिङ्कलर

ग थोपा सिंचाई

घ

अन्य

३. पुर्वाधारको विवरण:

३.१	हालको संरचना अनुसार जिल्ला सदरमुकामबाट खेती गर्ने जमिनको दुरी कति छ?			
सदरमुकामबाट दुरीकिमि. पैदल दुरीमिनेट				
३.२	सडकको पँहुच छ कि घैन?	छ भने सडकको नाम		
३.३	सडकको प्रकार कस्तो हो?	☐ मौसमी घुलो सडक	☐ ग्रामेल सडक	☐ पिच सडक

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

३.४	सडकबाट खेती गर्ने जमिनको दुरी कति छ?किमि. मिनेट	पैदल दुरी		
३.५	नजिकको बजार केन्द्र कुन हो?	बजारको नाम	दुरी		
३.६	बजार केन्द्रबाट खेती गर्ने जमिनको दुरी कति छ?किमि. मिनेट	पैदल दुरी		
३.७	विद्युतको सुविधा छ कि छैन ?	छ भने विद्युतको क्षमता/ फेज कति हो प्रयोग गरेको(
३.८	कुन कुन एफसुन्न .एम. हुन्छ?	१	२	३	
३.९	टेलिफोन तथा मोवाईल के के प्रयोग गर्नु भएको छ?	CDMA मोवाईल	Namaste मोवाईल	Ncell मोवाईल	CDMA सेट
३.१०	ईन्टरनेट चलाउनु हुन्छ?	मोवाईलबाट डाटाको प्रयोग	ADSL	Y-Max	अन्य

४. तपाईंले कुन कुन वालीहरूको खेती गर्ने गर्नु भएको छ?

क्र.स.	वालीको नाम	क्षेत्रफल रोपनीमा	जात	उत्पादन (के.जी/मुरी)
१				
२				

५. तपाईंले पालन गर्नु भएका पशुपंक्षी के के छन्?

क्र.स.	पशुपन्थी	संख्या	मुख्य मुख्य जात	उद्देश्य/उत्पादन	उत्पादन परिणाम प्रतिमहिना
१	गाई/गोरु				
२	भैसी/रांगा				
३	वाखा				
४	वंगुर				
५	कुखुरा				
६	हाँस				

खण्ड ख
बाली विशेष जानकारी

६ तपाइले कुन-कुन जातका मैकै लगाउने गर्नु भएको छ ?

क्र स	जात	OVP/Hybrid	क्षेत्रफल	उत्पादन बार्षिक	विक्री परिमाण बीउको श्रोत (मुरी के.जी)

७ तपाइले मन पराउनु भएको मैकैको जातहरू कुन कुन हुन ?

क्र स	जात	मन पराउनुको कारण

८ सामान्यतया कति वर्षमा मैकैको वित फेर्नु हुन्छ

क. वर्षमा एक पटक ख. २ वर्षमा ग. ३ वर्षमा घ. ४ वर्षमा

९. मैकैको श्रोत वित कहाँबाट त्याउनुहुन्छ

क. आफैने उत्पादनबाट	ख. कृषि अनुसन्धान केन्द्र बाट	ग. एग्रोभेटबाट
घ. जिल्ला कृषि विकास कार्यालयबाट	ड. वीउ कम्पनीबाट	
च. कृषि सहकारी बाट	छ. अन्य	

१० मैकै खेति वीउ वृदि सम्बन्धमा प्राविधिक सेवा एंव सहयोग कहा बाट पाउने गर्नु भएको छ ?

क. जिल्ला कृषि विकास कार्यालयबाट	ख. प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाबाट
ग. एग्रोभेटबाट	ड. नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद
च. छीमेकी	छ. अन्य

११. मैकै रोप्दा मलखादको प्रयोग गर्नु हुन्छ? यदि गर्नु हुन्छ कुन-कुन मल कति कति मात्रामा प्रयोग गर्नु हुन्छ? मलखाद कुन कुन समयमा प्रयोग गर्नु हुन्छ?

क्र.सं.	बाली	गोठेमल/कम्पोष्ट (के.जी)	नाइट्रोजन/ युरिया (के.जी)	फस्फोरस/ डि.ए.पि. (के.जी)	पोटास/ म्युरेटपअफ (के.जी)	अन्य
प्रयोग समय						

१२	उन्नत मकै खेति / मकै विज वृद्धि सम्बन्धि तालिम लिनु भएको छ? छ छैन	
	लिनु भएको छ भने कति पटक लिनु भएको छ?	
१३	मकै विज वृद्धिका लागी र बाली कहाँ निरिक्षण गराउनु हुन्छ ?	
१४	मकैको विज वृद्धि गर्दा पृथकता दुरी अपनाउनुहुन्छ ?	
१५	वीउको नमुना परिक्षण गराउनुहुन्छ ? गराउनु हुन्छ भने काहाँ बाट गराउनु भयो नाम लेख्नुहोस	
१६	गोडमेल कति पटक र कहिले गर्नु हुन्छ?	
	☐ रोपेको २० २५ दिनपछि ☐ विरुवा घुडा घुँडा अवस्थामा	☐ धान चमरा निस्कनु अघि ☐ अन्य

१७ सिचाइ कति पटक र कुन बेलामा गर्नुहुन्छ ?

☐ रोपेको २० २५ दिनपछि	☐ विरुवा घुडा घुँडा अवस्थामा	☐ धान चमरा निस्कनु अघि	☐ अन्य
--	--	--	-------------------------------

१८ तपाईं मकै खेतीमा रासायनिक विषादीको प्रयोग गर्नु हुन्छ ? यदि गर्नु हुन्छ भने कुन कुन विषादी के को लागि गर्नु हुन्छ ?

क्र स	विषादीको नाम	विषादी प्रयोग गर्नुको कारण	मात्रा र पटक

१९ तपाईंको मकै खेति का मुख्य समस्याहरू के के छन्?

क्र. स	समस्याहरू	समस्या समाधानका प्रयासहरू	समस्या समाधानका सुझावहरू
१	उत्पादनमा समस्या		
२	प्रसोधन तथा भन्डारण मा समस्या		
३	बजारीकरणमा समस्या		

२०. तपाईंले माटोको जाँच गर्ने गर्नु भएको छ ?

क) कहिले गर्नुभयो ख) माटोको अवस्था कस्तो रहेको थियो ग) माटो सुधार गर्नु भयो त

२१. मकै बालीमा कोशेवाली वा तरकारी वाली वा अन्य कुनै घुसुवा वाली लगाउनु भएको छ?

क) छ

ख) छैन

२२. छ भने कुन कुन वाली लगाउनु भएको छ?

क)

ख)

ग)

घ)

२३. तपाईंले उत्पादन गरेको वस्तुको मूल्य अभिवृद्धिका लागि के गर्नु भएको छ ।

क) पीसेर मकैको पिठो/आटो

ख) मकैलाई प्रोशिधित गर्ने

ग) मकैको घोगा पोलेर वा हरियो

घ) मकै भुटेर

२४. मकै वीउ उत्पादन सम्बन्धि विवरण

क्र स	उन्नत मकै खेति / मकै विज वृद्धि	जात	क्षेत्रफल रोपनी	जम्मा	उत्पादन के.जी. मुरि/पाथी	कैफियत
			बारी	खेत		

२५. तपाईंले उत्पादित वस्तु बिक्रि गर्ने गर्नु हुन्छ? गर्छु गर्दिन र गर्नुहुन्छ भने को मार्फत बिक्री गर्नु हुन्छ?

क) समुह मार्फत

ख) स्थानिय व्यापारी मार्फत

ग) एग्रोभेट मार्फत

घ) वीउ कम्पनी मार्फत

ड) संघ संस्था मार्फत अन्य

२६. तपाईंलाई उत्पादित वस्तुको बजारीकरणमा के के समस्याहरू छन्?

क) टाढा बजार

ख) कम मुल्यमा बिक्री गर्नु पर्ने

ग) मकै खानको रूपमा प्रयोग नभएको

घ) बजारीकरणीमा सरकारी नियामकर्ताको न्युन भुमिका

२७. तपाईंलाई बजारीकरणका लागि कुनै निकायबाट सहयोग भएको छ वा छैन्?

क) छ

ख) छैन

२८. छ भने कुन कुन निकायबाट सहयोग भएको हो?

क)

ख)

ग)

घ)

२९. तपाईंले मकै खेति गर्दा हुने खर्च अनुमान गर्नु भएको छ ?

क) छ

ख) छैन

३०. तपाईंले प्रति रोपनी खेती गर्दा कति खर्च गर्नु भएको छ?

क्र स	बाली	खर्च अनुमान

जोन प्रोफाइल २०७४/७५

३१. तपाईंको अनुभवमा मैके / मैके विउको मूल्य गत तीन वर्षमा कस्तो रह्यो ?

क्र.स.	विवरण	वर्ष तथा उत्पादित वस्तु					
		२०७१		२०७२		२०७३	
		दाना	बीउ	दाना	बीउ	दाना	बीउ
१	मौसमी बजार मूल्य (प्रति केजी)						
	घरबाट (Farm gate price)						
	स्थानिय बजार						
२	बेमौसमी मूल्य						
	घरबाट (Farm gate price)						
	स्थानिय बजार						

३२. मैके मैके बीउ विक्रिबाट भएको आम्दानीको रकम के के मा प्रयोग गर्नु हुन्छ ।

- क) खाद्य वस्तु खरिद ख) घर खर्च ग) शिक्षा
 घ) स्वास्थ ड) बचत तथा ऋण लगानी च) अन्य

३३. मैके खेति/मैके विज वृद्धिका लागि कहि बाट ऋण लिने गर्नु भएको छ

- यदि छ भने कहाँ वाट
 क) समुह सहकारी ख) वैंक ग) साहु महाजन घ) अन्य

३४. तपाईंले मैके खेति गर्दा यन्त्र औजार प्रयोग गर्नुहुन्छ । यदि गर्नुहुन्छ भने

- क) खनजोत गर्दा ख) खनजोत तथा विउ छर्न
 ग) गोडमेल गर्न घ) मैके छोडाउन

३५. तपाईंले कृषि यान्त्रीकरणका लागि कुन कुन औजार उपकरण प्रयोग गर्नुहुन्छ

१. मिनी टिलर २. ज्याव प्लाण्टर
 ३. पावर टिलर ४. सिड ड्रिल
 ५. कर्न सेलर ६. विडर
 ७. ट्रयाक्टर ८. अन्य

३६. प्रति रोपनी बीउ दर र रोप्ने तरिका

क्र स	वाली/जात	बीउ दर	रोप्ने तरिका

३७. तपाईंले उत्पादन गर्नुभएको मैके / मैके विउको उपयोग कसरी गर्नुहुन्छ प्रतिशतमा भन्नुहोस

३८. तपाईंले मकै बालीमा बिमा गर्नु भएको छ ? यदि छ भने

क्र स	बिमा गरिएको क्षेत्रफल	मुल्य	सहयोगि संस्था

३९. मकै/मकै वीउको क्षेत्र विस्तार गर्ने सोच राख्नु भएको छ ? यदि छ भने कति क्षेत्रफलमा ।

४०. गोठ सुधार कार्य गरी मलमुत्र व्यवस्थापन गर्नु भएको छ ?

क) छ ख) छैन

४१. तपाईंको परिवारका सदस्य वैदेशिक रोजगारमा जानु भएको छ ?

क) छ ख) छैन

४२. वाली उत्पादनपरान्त, मकै वालीमा तलका कुन कुन क्रियाकलाप गर्ने गर्नु भएको छ ?

क) ग्रेडिङ ख) प्याकिङ ग) भण्डारण घ) प्रशोधन

४३. तपाईंको क्षेत्र नजिक वा गाउँमा वीउ भण्डारण तथा प्रशोधनका लागि पूर्वाधार छ ?

क) छ ख) छैन

यदि छ भने कति क्षमताको छ ?

४४. तपाईंको क्षेत्रमा के कस्ता सेवा प्रदायकहरु रहेका छन नाम उल्लेख गर्नुहोस

क्र स	संघ संस्थाको नाम	प्रकार	प्रवाह गर्ने सेवाको विवरण	कैफियत

४५. तपाईंको क्षेत्रमा कस्ता प्रकारका कृषि व्यवसायहरु संचालित छन

क. एग्रोभेट ख. रासायनिक मलको मात्र कारोबार गर्ने सहकारी

ग. वीउ तथा रासायनिक मलको कारोबार गर्ने सहकारी घ. निजी उद्यमी

४६. भन्न मन लागेका केही कुराहरु भए

अनुसुची २ सर्वेक्षणमा उत्तरदाता कृषकहरूको विवरण

सि न	कृषक नाम थर	कृषक समूह	गा.पा. / न.पा.	वडा न.
१	धन बहादुर तामाड	मिलाप कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	५
२	राम बहादुर तामाड	मिलाप कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	५
३	गायत्री बस्ताकोटी	सन्तोषीमाता कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	२
४	चन्द्रदेवि सिंखडा	सन्तोषीमाता कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	२
५	पशुपति सिलवाल	सुगम कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	२
६	हेमसत तिवारी	सुगम कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	२
७	ध्रुव सिलवाल	आमँ डाडा कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	१
८	चिरकोम तामाड	मिलाप कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	५
९	सालिकराम सेढाइ	सदाबहार कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
१०	कृष्ण प्रसाद सिलवाल	आमँ डाडा कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	१
११	गिर बहादुर मल्ल	सदाबहार कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
१२	रितिका तामाड	विजयटार कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	२
१३	भव कुमारी मल्ल	सदाबहार कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
१४	सकुराम तामाड	विजयटार कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
१५	चिरञ्जिवि सेढाइ	सदाबहार कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
१६	बैकुन्ठ अधिकारी	शमिभङ्ग्याड कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	१
१७	सिताराम अधिकारी	शमिभङ्ग्याड कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
१८	सुख बाहादुर तामाड	विजयटार कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	२
१९	जेकुर्नी तामाड	विजयटार कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	२
२०	बालकृष्ण श्रेष्ठ	मखमली कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	२
२१	कल्पना श्रेष्ठ	मखमली कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	२
२२	सोनी श्रेष्ठ	मखमली कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	२
२३	कृष्ण प्रसाद अधिकारी	शमिभङ्ग्याड कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	१
२४	वेद बहादुर राना मगर	उद्यमशील कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
२५	ईश्वरी पुलामी	बाघ मुर्छा कल्याणकारी कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
२६	चिनीमाया मगर	बाघ मुर्छा कल्याणकारी कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
२७	तेज कुमारी अधिकारी	पशुपति खाद्यन्त्र बाली कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
२८	जानुका अधिकारी	पशुपति खाद्यन्त्र बाली कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
२९	देव कुमारी अधिकारी	पशुपति खाद्यन्त्र बाली कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
३०	धनमाया वि.क.	नमुना कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
३१	सरिता तिवारी	गैरिगाँउ कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	२

३२	विन्दा शाह ठकुरी	गैरीगाँउ कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	२
३३	मन कुमारी गुरुड	मनकामना कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
३४	भोज नारायण श्रेष्ठ	मनकामना कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
३५	भोज नारायण श्रेष्ठ	मनकामना कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
३६	टिकाराम श्रेष्ठ	उन्नतशील मौरीपालन कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
३७	कृष्णमान श्रेष्ठ	उन्नतशील मौरीपालन कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
३८	अम्बिका श्रेष्ठ	सुर्योदय फलफुल तथा तरकारी महिला कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
३९	नानीमाया श्रेष्ठ	सुर्योदय फलफुल तथा तरकारी महिला कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
४०	दुर्गा कुमारी श्रेष्ठ	सुर्योदय फलफुल तथा तरकारी महिला कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
४१	होम कुमारी श्रेष्ठ	लाली गुरासँ महिला कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
४२	एक नारायण श्रेष्ठ	चन्द्रोदय कृषि सहकारी संस्था लि.	ज्वा.गा.पा.	१
४३	अर्जुन श्रेष्ठ	चन्द्रोदय कृषि सहकारी संस्था लि.	ज्वा.गा.पा.	१
४४	दण्ड कुमारी अधिकारी	शमिभञ्याड कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
४५	अर्जुन अधिकारी	शमिभञ्याड कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	१
४६	गोकर्ण प्रसाद तिवारी	खड्क देवी खाद्यन्न बाली कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	२
४७	चिरञ्जीवी तिवारी	खड्क देवी खाद्यन्न बाली कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	२
४८	सिता सिलवाल	चन्द्रोदय कृषि सहकारी संस्था लि.	ज्वा.गा.पा.	१
४९	प्रेम बहादुर पुलामी	शमिभञ्याड कृषक समुह	ज्वा.गा.पा.	३
५०	कृष्ण प्रसाद दाहाल	चन्द्रोदय कृषि सहकारी संस्था लि.	ज्वा.गा.पा.	१
५१	कमल सिलवाल	चन्द्रोदय कृषि सहकारी संस्था लि.	ज्वा.गा.पा.	१
५२	डोल नारायण श्रेष्ठ	चन्द्रोदय कृषि सहकारी संस्था लि.	ज्वा.गा.पा.	१
५३	इन्द्र बहादुर सामरी(क)	चन्द्रोदय कृषि सहकारी संस्था लि.	ज्वा.गा.पा.	१
५४	रुद्र प्रसाद भट्ट	अमरावती खाद्यन्न बाली विकास कृषक	ज्वा.गा.पा.	३
५५	मनकुमारी गुरुड	वि.पि.गाउँ कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
५६	भक्तीमाया गुरुड	वि.पि.गाउँ कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
५७	काली माया मगर	वि.पि.गाउँ कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
५८	कुमारी परियार	पञ्चकन्या कृषक समुह(क)	नी.न.पा.	१३
५९	गङ्गा श्रेष्ठ	पञ्चकन्या कृषक समुह(क)	नी.न.पा.	१३
६०	जगत बहादुर सार्की	आपैश्वरा कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
६१	शिवहरी सापकोटा	आपैश्वरा कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
६२	विष्णु प्रसद सिरदेल	आचार्य गाँउ लाहुरे गाँउ कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
६३	सरिता आचार्य	आचार्य गाँउ लाहुरे गाँउ कृषक समुह	नी.न.पा.	१३

६४	रुपा गुरुड	आँपचौर महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
६५	सोभिता थापा	आँपचौर महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
६६	कृष्ण माया गुरुड	प्रगतिशील आइ. पि. एम कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
६७	संगिता मगर	प्रगतिशील आइ. पि. एम कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
६८	कृष्ण बहादुर गुरुड	प्रगतिशील आइ. पि. एम कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
६९	हिरा बहादुर गुरुड	मधुवन कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
७०	हुम कुमारी गुरुड	मधुवन कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
७१	पूर्णिमा गुरुड	श्रमजीवि कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	२
७२	बल बहादुर गुरुड	श्रमजीवि कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	२
७३	पूर्णा कोइराला	समता कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	नी.न.पा.	९
७४	हिरा गुरुड	श्रमजीवि कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	२
७५	फुलमाया गुरुड	श्रमजीवि कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	२
७६	तुलसा अर्याल रेग्मी	मुरलीभड्याड साना किसान कृषि स. लि.	नी.न.पा.	९
७७	माइली मगर	जलकन्या सघन आइ.पि.एम	नी.न.पा.	२
७८	ढोल बहादुर मगर	जलकन्या सघन आइ.पि.एम	नी.न.पा.	२
७९	बाल कुमारी श्रेष्ठ	मुरलीभड्याड साना किसान कृषि स. लि.	नी.न.पा.	९
८०	तोप बहादुर मगर	जलकन्या सघन आइ.पि.एम	नी.न.पा.	२
८१	च्यान्टे थापा मगर	जलकन्या सघन आइ.पि.एम	नी.न.पा.	२
८२	राम माया रेग्मी	मुरलीभड्याड साना किसान कृषि स. लि.	नी.न.पा.	९
८३	लक्ष्मी कार्की	तीनघरे काप्ले कृषक समुह	नी.न.पा.	२
८४	कुमार नेपाल	तीनघरे काप्ले कृषक समुह	नी.न.पा.	२
८५	दिपा केसी बास्कोटा	तीनघरे काप्ले कृषक समुह	नी.न.पा.	२
८६	छविमाया गुरुड	मधुवन कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
८७	केशव बास्कोटा	तीनघरे काप्ले कृषक समुह	नी.न.पा.	२
८८	सुनिता सामरी	मुरलीभड्याड साना किसान कृषि सहकारी लि.	नी.न.पा.	१३
८९	रत्न मान श्रेष्ठ	मुरलीभड्याड साना किसान कृषि सहकारी लि.	नी.न.पा.	९
९०	लोक बहादुर गुरुड	कालिका (ग) कृषक समुह	नी.न.पा.	२
९१	भिम राज गुरुड	कालिका (ग) कृषक समुह	नी.न.पा.	२
९२	सिता रेग्मी	मुरलीभड्याड साना किसान कृषि सहकारी लि.	नी.न.पा.	९
९३	रत्न कुमारी गुरुड	पञ्चकन्या (ख) कृषक समुह	नी.न.पा.	२
९४	सूर्य बहादुर गुरुड	पञ्चकन्या (ख) कृषक समुह	नी.न.पा.	२
९५	नारायण रिजाल	कालिका कृषक समुह (ख)	नी.न.पा.	९
९६	तिल कुमारी सापकोटा	कुडुल्ले कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
९७	अम्बिका रिजाल	कालिका कृषक समुह (ख)	नी.न.पा.	९

९८	गोमा सापकोटा	कुडुल्ले कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
९९	दग कुमारी श्रेष्ठ	कुडुल्ले कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१००	गोमा सापकोटा	कुडुल्ले कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१०१	रोसनी श्रेष्ठ	कुडुल्ले कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१०२	चुच्चे नेपाली	कालिका कृषक समुह (ख)	नी.न.पा.	९
१०३	विमला श्रेष्ठ	कुडुल्ले कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१०४	मिना बराईली	कालिका कृषक समुह (ख)	नी.न.पा.	९
१०५	सिता सिखडा	साडकोष महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	१२
१०६	सुजना खनाल	संगम कृषक समुह	नी.न.पा.	९
१०७	मकुमारी श्रेष्ठ	साडकोष महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	१२
१०८	बेदकुमारी पाण्डे	साडकोष महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	१२
१०९	नेत्र कुमार श्रेष्ठ	संगम कृषक समुह	नी.न.पा.	९
११०	अस्मिता रिजाल	सुर्योदय साना किसान कृषि सहकारी	नी.न.पा.	१२
१११	लक्ष्मी खनाल	सुर्योदय साना किसान कृषि सहकारी	नी.न.पा.	१२
११२	सिता खनाल	संगम कृषक समुह	नी.न.पा.	९
११३	धुना लम्साल	कालिका(क) कृषक समुह	नी.न.पा.	९
११४	सुनिता दवाडी	आँसी खोला आई.पि.एम कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
११५	सिता लम्साल	कालिका(क) कृषक समुह	नी.न.पा.	९
११६	अनिता लम्साल	आँसी खोला आई.पि.एम कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
११७	तेज कुमारी लम्साल	कालिका(क) कृषक समुह	नी.न.पा.	९
११८	शन्त माया श्रेष्ठ	कालिका(क) कृषक समुह	नी.न.पा.	९
११९	सिता दुवाडी	आँसी खोला आई.पि.एम कृषक समुह	नी.न.पा.	९
१२०	भीम माया श्रेष्ठ	कालिका(क) कृषक समुह	नी.न.पा.	९
१२१	जानुका लम्साल	आँसी खोला आई.पि.एम कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१२२	मिश्र श्रेष्ठ	कालिका(क) कृषक समुह	नी.न.पा.	९
१२३	दुर्गा कुमारी लम्साल	कालिका(क) कृषक समुह	नी.न.पा.	९
१२४	एक बहादुर श्रेष्ठ	जागरण कृषक समुह	नी.न.पा.	५
१२५	सानी परियार	दामगाडे महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
१२६	शान्ती श्रेष्ठ	दामगाडे महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१२७	विष्णु पुकार श्रेष्ठ	जागरण कृषक समुह	नी.न.पा.	५
१२८	खिल कुमारी घिमिरे	दामगाडे महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१२९	हिरा देवी मगर	रन्देवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	१२
१३०	राम बहादुर श्रेष्ठ	वरमाणी कृषक समुह	नी.न.पा.	११
१३१	गौरी नेपाली	रन्देवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	१२

१३२	शान्ती रम्तेल	रन्देवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	१२
१३३	लिलामाया गुरुड	भाडखर्क कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
१३४	फुलमाया रम्तेल	रन्देवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	१२
१३५	नारायण श्रेष्ठ	नमुना कृषि सघन आइ.पि.एम कृषक समुह	नी.न.पा.	४
१३६	शेर बहादुर गुरुड	नमुना कृषि सघन आइ.पि.एम कृषक समुह	नी.न.पा.	४
१३७	राम बहादुर श्रेष्ठ	नमुना कृषि सघन आइ.पि.एम कृषक समुह	नी.न.पा.	४
१३८	देव कुमार श्रेष्ठ	नमुना कृषि सघन आइ.पि.एम कृषक समुह	नी.न.पा.	४
१३९	दिप बहादुर गुरुड	नमुना कृषि सघन आइ.पि.एम कृषक समुह	नी.न.पा.	४
१४०	चिनीमाया श्रेष्ठ	मंकाली कृषक समुह	नी.न.पा.	८
१४१	प्रेम कुमार श्रेष्ठ	मंकाली कृषक समुह	नी.न.पा.	८
१४२	सन्त नारायण श्रेष्ठ	मंकाली कृषक समुह	नी.न.पा.	८
१४३	बाबुराम श्रेष्ठ	मंकाली कृषक समुह	नी.न.पा.	८
१४४	कान्धी श्रेष्ठ	मंकाली कृषक समुह	नी.न.पा.	८
१४५	मान बहादुर थापा मगर	काफल छाँप कृषक समुह	नी.न.पा.	६
१४६	जगत ब. थापा मगर	काफल छाँप कृषक समुह	नी.न.पा.	६
१४७	शान्ती नेपाली	राजपोखरी कृषि बहुदेश्य सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	४
१४८	पुतली नेपाली	राजपोखरी कृषि बहुदेश्य सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	४
१४९	जित बहादुर श्रेष्ठ	राजपोखरी कृषि बहुदेश्य सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	४
१५०	सावित्री अधिकारी	तल्लो बेसी कृषक सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	७
१५१	विष्णु प्रसाद अधिकारी	तल्लो बेसी कृषक सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	७
१५२	कोटिएरी थापा	राजपोखरी कृषि बहुदेश्य सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	४
१५३	सपना गैरे	तल्लो बेसी कृषक सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	७
१५४	शान्ती नेपाली	तल्लो बेसी कृषक सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	७
१५५	मन कुमारी श्रेष्ठ	राजपोखरी कृषि बहुदेश्य सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	४
१५६	मिठु अधिकारी	तल्लो बेसी कृषक सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	७
१५७	गोविन्द प्र अधिकारी	तल्लो बेसी कृषक सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	७
१५८	खिल प्रसाद कोइराला	तल्लो बेसी कृषक सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	७
१५९	दया निधि ढकाल	कृषक जागरण फलफुल तथा तरकारी स. सं.लि.	नी.न.पा.	४
१६०	कृष्ण प्रसाद अधिकारी	तल्लो बेसी कृषक सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	७
१६१	खड्ग बहादुर खान	तल्लो बेसी कृषक सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	७
१६२	ज्ञानी नेपाली	कृषक जागरण फलफुल तथा तरकारी स.सं.लि.	नी.न.पा.	४
१६३	मन नारायण श्रेष्ठ	कृषक जागरण फलफुल तथा तरकारी स.सं.लि.	नी.न.पा.	४
१६४	कुल प्रसाद पोख्रेल	कृषक जागरण फलफुल तथा तरकारी स. सं.लि.	नी.न.पा.	४
१६५	भरत प्रसाद अधिकारी	तल्लो बेसी कृषक सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	७

१६६	यम प्रसाद कोइराला	तल्लो वेसी कृषक सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	७
१६७	जुठेराना मगर	सुनदेवी कृषक समुह	नी.न.पा.	७
१६८	कुमार बहादुर श्रेष्ठ	कृषक जागरण फलफुल तथा तरकारी सं.लि.	नी.न.पा.	४
१६९	भिम ब. थापा मगर	सुनदेवी कृषक समुह	नी.न.पा.	७
१७०	कल्पना बानियाँ	सबिन कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१७१	भिम बहादुर मगर	सुनदेवी कृषक समुह	नी.न.पा.	७
१७२	टंक बहादुर बानियाँ	सबिन कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१७३	अण बहादुर राना मगर	सुनदेवी कृषक समुह	नी.न.पा.	७
१७४	आरती बानियाँ	सबिन कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१७५	इन्द बहादुर श्रेष्ठ	जलकन्या कृषि सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	७
१७६	रीता श्रेष्ठ	जलकन्या कृषि सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	७
१७७	सिता अधिकारी	सबिन कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१७८	बुद्धी लाल श्रेष्ठ	जलकन्या कृषि सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	७
१७९	राधा धमला	लामिश्वराँ महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१८०	रविना ढुङ्गाना	लामिश्वराँ महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१८१	तेज माया श्रेष्ठ	जलकन्या कृषि सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	७
१८२	गोमा घिमिरे	लामिश्वराँ महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१८३	विन्दा पोखरेल	गोकर्णेश्वर आइ. पि. एम कृषक समुह	नी.न.पा.	७
१८४	सुमित्रा पोखरेल	गोकर्णेश्वर आइ. पि. एम कृषक समुह	नी.न.पा.	७
१८५	जित माया श्रेष्ठ	गोकर्णेश्वर आइ. पि. एम कृषक समुह	नी.न.पा.	७
१८६	विन्दा श्रेष्ठ	गोकर्णेश्वर आइ. पि. एम कृषक समुह	नी.न.पा.	७
१८७	गोर्कण बहादुर क्षेत्री	गोकर्णेश्वर आइ. पि. एम कृषक समुह	नी.न.पा.	७
१८८	दुर्गा घिमिरे	लामिश्वराँ महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
१८९	जुन कुमारी नेपाली	भैरवी मिश्रित कृषक समुह	नी.न.पा.	७
१९०	तर्क बहादुर थापा मगर	भैरवी मिश्रित कृषक समुह	नी.न.पा.	७
१९१	लिला थापा मगर	भैरवी मिश्रित कृषक समुह	नी.न.पा.	७
१९२	जगत नारायण श्रेष्ठ	अलैचे कृषक समुह	नी.न.पा.	९
१९३	धन बहादुर थिड	अलैचे कृषक समुह	नी.न.पा.	९
१९४	तिल प्रसाद लम्साल	अलैचे कृषक समुह	नी.न.पा.	९
१९५	चेतनाथ अधिकारी	प्रगतिशील कृषक समुह	नी.न.पा.	७
१९६	शारदा पोखरेल	प्रगतिशील कृषक समुह	नी.न.पा.	६
१९७	लोक चन्द्र पोखरेल	प्रगतिशील कृषक समुह	नी.न.पा.	६
१९८	डिल्ली प्रसाद पोखरेल	प्रगतिशील कृषक समुह	नी.न.पा.	७
१९९	रमा ढकाल	मंकाली कृषक समुह (ख)	नी.न.पा.	४

२००	पूर्ण बराइली	अलैचे कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२०१	राधा लम्साल	महादेवस्थान कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२०२	कृष्ण नगरकोटी	साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	६
२०३	टुकेन्द्र शाही	साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	६
२०४	पृथ्वी बहादुर श्रेष्ठ	साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	६
२०५	हरि कुमार शाही	साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	६
२०६	मित्र बहादुर श्रेष्ठ	साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	६
२०७	राम कृष्ण श्रेष्ठ	साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	६
२०८	सुन बहादुर श्रेष्ठ	साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि	नी.न.पा.	६
२०९	भिम माया श्रेष्ठ	निलकण्ठेश्वर आइ.पि.एम कृषक समुह	नी.न.पा.	७
२१०	पम्फा श्रेष्ठ	निलकण्ठेश्वर आइ.पि.एम कृषक समुह	नी.न.पा.	७
२११	दुर्गा नारायण श्रेष्ठ	निलकण्ठेश्वर आइ.पि.एम कृषक समुह	नी.न.पा.	७
२१२	सुमन कुमाल	उद्यमशील कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	८
२१३	जुठी माया श्रेष्ठ	निलकण्ठेश्वर आइ.पि.एम कृषक समुह	नी.न.पा.	७
२१४	मिना लम्साल	महादेवस्थान कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२१५	कविता कुमाल	उद्यमशील कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	८
२१६	देविका सुयल	महादेवस्थान कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२१७	विष्णु माया मगर	महादेवस्थान कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२१८	कल्पना कुमाल	उद्यमशील कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	८
२१९	विष्णु पोखरेल	तल्लो बेसी कृषक सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	७
२२०	जमुना कुमाल	उद्यमशील कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	८
२२१	अमृता सुवेदी	बर्गैचा कृषि समुह	नी.न.पा.	८
२२२	राधिका खड्का	सप्तकन्या महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२२३	तिलमाया श्रेष्ठ	सप्तकन्या महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२२४	यशोदा लम्साल	सप्तकन्या महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२२५	इन्दिरा लम्साल	सप्तकन्या महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२२६	खन कुमारी लम्साल	सप्तकन्या महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२२७	विजुली कुमाल	उद्यमशील कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	८
२२८	पार्वती रिजाल	सप्तकन्या महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२२९	दिल माया लम्साल	सप्तकन्या महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२३०	सिता लम्साल	सप्तकन्या महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२३१	शम्भु श्रेष्ठ	स्मार्ट कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२३२	बाबुराम विडारी	सप्तकन्या महिला कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२३३	प्रेम माया तामाङ	ज्योती जनप्रिय कृषक समुह	नी.न.पा.	८

२३४	भूमिनन्द कोइराला	ज्योती जनप्रिय कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२३५	मर्चुड तामाड	ज्योती जनप्रिय कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२३६	च्यान्टी श्रेष्ठ	स्मार्ट कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२३७	मुइसाड तामाड	ज्योती जनप्रिय कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२३८	प्रकाश तामाड	ज्योती जनप्रिय कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२३९	झिन्दिरा श्रेष्ठ	स्मार्ट कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२४०	राधिका कोइराला	ज्योती जनप्रिय कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२४१	डोल ब. कोइराला	ज्योती जनप्रिय कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२४२	सितामाया श्रेष्ठ	स्मार्ट कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२४३	मित्र प्रसाद कोइराला	ज्योती जनप्रिय कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२४४	खेम प्रसाद कोइराला	ज्योती जनप्रिय कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२४५	भिम कुमारी पौड्याल	ज्योती जनप्रिय कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२४६	चक नारायण श्रेष्ठ	स्मार्ट कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२४७	चन्द्रलाल श्रेष्ठ	स्मार्ट कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२४८	मैया श्रेष्ठ	स्मार्ट कृषक समुह	नी.न.पा.	८
२४९	अम्बिका सुवेदी	बर्गैचा कृषि समुह	नी.न.पा.	८
२५०	केदार प्रसाद सुवेदी	बर्गैचा कृषि समुह	नी.न.पा.	८
२५१	दुर्गा दुवाडी	बर्गैचा कृषि समुह	नी.न.पा.	८
२५२	जानुका सुवेदी	बर्गैचा कृषि समुह	नी.न.पा.	८
२५३	राम कृष्ण कुमाल	उद्यमशील कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	७
२५४	सरिता श्रेष्ठ	मंकाली कृषक समुह (ख)	नी.न.पा.	४
२५५	सावित्री थापा मगर	मंकाली कृषक समुह (ख)	नी.न.पा.	४
२५६	सुनिता मगर	मंकाली कृषक समुह (ख)	नी.न.पा.	४
२५७	सरिता रिजाल	मनरुपि कृषि समुह	नी.न.पा.	१३
२५८	लाल बहादुर नेपाली	वरमाणी कृषक समुह	नी.न.पा.	११
२५९	हरि बहादुर मल्ल	वरमाणी कृषक समुह	नी.न.पा.	११
२६०	रामेश्वर श्रेष्ठ	वरमाणी कृषक समुह	नी.न.पा.	११
२६१	डबल बहादुर गुरुड	मनरुपि कृषि समुह	नी.न.पा.	१३
२६२	शुक्र बहादुर नेपाली	जमुने चौर कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
२६३	धनमाया गुरुड	मनरुपि कृषि समुह	नी.न.पा.	१३
२६४	फुलमाया सर्केनी	जमुने चौर कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
२६५	दिल्ली प्रसाद धमला	मनरुपि कृषि समुह	नी.न.पा.	१३
२६६	खड्क बहादुर नेपाली	जमुने चौर कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
२६७	कुमार वि.क	मनरुपि कृषि समुह	नी.न.पा.	१३

२६८	हिरा बहादुर श्रेष्ठ	राम्चे सिम्चेपानी कृषक समुह	नी.न.पा.	४
२६९	कृष्ण बहादुर नेपाली	जमुने चौर कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
२७०	रिता दवाडी नेपाली	राम्चे सिम्चेपानी कृषक समुह	नी.न.पा.	४
२७१	उजेली सार्की	राम्चे सिम्चेपानी कृषक समुह	नी.न.पा.	४
२७२	सुशीला थापा	राम्चे सिम्चेपानी कृषक समुह	नी.न.पा.	४
२७३	भिमसेन थापा	नागभुमि कृषि विकास कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
२७४	चिनीमाया थापा	नागभुमि कृषि विकास कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
२७५	बाबुराम थापा	नागभुमि कृषि विकास कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
२७६	गामा रिजाल	आत्म निर्भर कृषक समुह	नी.न.पा.	४
२७७	होमनाथ खतिवडा	आत्म निर्भर कृषक समुह	नी.न.पा.	४
२७८	शिवहरी थापा	नागभुमि कृषि विकास कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
२७९	रमिता थापा	नागभुमि कृषि विकास कृषक समुह	नी.न.पा.	१३
२८०	ध्वासे मगर	लामा गुरु साना किसान कषि स. संस्था लि.	नी.न.पा.	२
२८१	यम बहादुर भण्डारी	लामा गुरु साना किसान कषि स. संस्था लि.	नी.न.पा.	२
२८२	अर्जुन प्रसाद दाहाल	लामा गुरु साना किसान कषि स. संस्था लि.	नी.न.पा.	२
२८३	सालिकराम भट्ट	रन्देवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	१२
२८४	विष्णु कुमार श्रेष्ठ	रन्देवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	१२
२८५	दिल बहादुर श्रेष्ठ	रन्देवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	१२
२८६	कर्ण बहादुर पाण्डे	रन्देवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	१२
२८७	अर्जुन अधिकारी	रन्देवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	१२
२८८	तोलमाया नेपाली	रन्देवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	१२
२८९	मनोज बराइली	समता कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२९०	गगा सार्की	समता कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२९१	हस्त बहादुर कामी	समता कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२९२	आइतराम शाक्य	समता कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२९३	सानी परियार	समता कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	नी.न.पा.	९
२९४	तारा घिमिरे	शान्तीदेवी महिला तरकारी कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
२९५	कान्छी घिमिरे	शान्तीदेवी महिला तरकारी कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
२९६	कुवेर नारायण श्रेष्ठ	शान्तीदेवी महिला तरकारी कृषक समुह	नी.न.पा.	१२
२९७	गगा शाक्य	जलकन्या कृषि सहकारी संस्था लि	ज्वा.गा.पा.	६
२९८	नानी माया वाडा	जलकन्या कृषि सहकारी संस्था लि	ज्वा.गा.पा.	६
२९९	पुतली कामी	समता कृषि तथा पशुपालन कृषक समुह	नी.न.पा.	९
३००	लाल बहादुर श्रेष्ठ	रन्देवी कृषि सहकारी संस्था लि.	नी.न.पा.	१२